

بەرهەمە سیاسییەکان
زنجیرەی (7)

لاپەڕەیەکی گەش لە مێژووی کاژیک

" بیرەوەری و دیکۆمێنت "

1975 -1961

دیدار لەگەڵ کەناڵی ئاسمانی NRT

" لێزیاد و پوختەکراوە "

دکتۆر عەبدوڵڵا ئاگرین

بەشی یەکەم

چاپی یەکەم
هەولێر- کوردستان
2013

بەرهەمی سیاسی

زنجیرە (٧)

لاپەڕەیەکی گەش لەمێژووی کاژیك

(بیرەوەری و دیکۆمێنت)

دیدار لەگەڵ کەناڵی ئاسمانی NRT

(ڕووداو و مێژوو)

سازدانی دیمانەو پێشکەشکاری بەرنامە: نووسەرو رۆژنامەنووس:

فەیسەڵ محەمەد عارف

دیدارەکە لە ٢٠١٣/٣/١٦ و ٢٠١٣/٣/١٩ لە دووبەشدا پێشکەشکراوە

(لێیزیادو پوختەکراوە)

دکتۆر عەبدوڵڵا ئاگرین

بەشی یەکەم ٢٠١٣ چاپی یەکەم

بەرهەمی ئەدەبی و سیاسی

زنجیرەی (٧)

ناوی کتێب : **لاپەڕەیەکی گەش لەمێژووی کاژێک**

نووسینی : **دکتۆر عەبدوڵڵا ئاگرین**

تیراژ : **(١٠٠٠) دانە**

تایپ و نەخشەسازی: **نووسینگەی هیوا**

چاپ : **چاپخانەی (ڕۆژهەڵات)**

چاپی یەکەم ، هەولێر / ٢٠١٣

لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی کتێبخانە گشتییەکان

ژمارەی سپاردنی (٢٥٩٢)ی ساڵی (٢٠١٣)ی دراوەتێ

پێشکەشە :

بە کاکە محەمەد عەزیز (خاڵە حەمە)

ئەو مرۆڤە مەزن و خۆنەویستەی

نەیهێشت لەژیانی سیاسیم و کارو

چالاکی حزبیمدا بگلێم

عەبدوڵلا ناگرین

سلێمانی

٢٠١٢/٥/٢

وشەیەکی گوڵاوپژێن

حزبی (کاژیك – کۆمەڵی ئازادیو ژیانەوەو یەکێتی کورد–) خاوەن شکۆیەکی مێژوویيو سەروەریەکی مەزنە.. تەنیا حزبێکی سیاسیی کوردی بوو، بەئاشکراو لە پەیڕەوی ناوخۆو پرگرامو کاروچالاکیی قۆناغیو هەمیشەیی (تەکتیكو ستراتیژ) ئامانجی بەدیهێنانی هەڵکردنی ئاڵای کوردستانو دامەزراندنی دەوڵەتی سەربەخۆی کوردستانی بەکوردو دنیا ڕاگەیاند... جەماوەر بەگشتیو هاوبیرانی ریزی ڕێکخستنو دۆستو یارانی بە ئامانجەکەی ئاشنا ئەکردو ئەو بیروباوەرە (کوردایەتی– نەتەوایەتی)یەی دوور لەرەگەزپەرستیو دەماگیریو توندڕەوی، تەنیا هەڵقوڵاوی فیکرو ئامانجی مرۆڤایەتیەو بڕوای تەواو قەناعەتی سەرتاسەریی بەتێزی: ئازادی تاكو بە دیهێنانی ئیرادەی جەماوەرو یەکسانیو دادوەریو سستمی دیموکراتیو ڕێزگرتن لەفیکری بەرانبەرو قەبوڵکردنی ژیانی برایەتیو کامەرانی... تا دوای... لای من ئەو فیکرو خەباتو ئامانجی نەتەوەییە، تەنیا خۆی لەفکر و خەباتو ئامانجی مرۆڤایەتی و مرۆڤپەروەریو فیکری پێشکەوتوخوازی سەردەممدا ئەبینێتەوەو هەر ڕاڤەیەکی دی بۆ زاراوەی (نەتەوایەتی) جگە لە (مرۆڤایەتی) لای من ڕتئەکرێتەوەو قابیلی قەبوڵکردن نییە!.. کاژیك (فکرو خەباتو ئامانجی)ی کوردایەتیی لەبازنگەیەکی مەعریفیی پۆزەتیڤی هاوچەرخی مرۆڤایەتیدا سەلمانو چەسپاند.. ئا ئەو سەروەرییە نەك تەنیا لای هاوبیرانی کاژیك و خانەوادەکانیان شانازی پێوە ئەکەن بەڵکو بۆ کوردو هەموو ئەومرۆڤ بەویژدانە غەیرە کوردانەش بەسەربڵندیەوە ناوی ئەبەن!!.

راسته لە ١٩٥٩/٤/١٤، کاژیك لە شاری سلێمانی لەسەر دەستی کۆمەڵێك ئەدیبو رۆشنبیرو سیاسەتمداری جوامێر دامەزراو تا ئەو دەمەی واتە ساڵی ١٩٦٤ لەگەڵ حزبی نەتەوەیی (پارتی گەلی کورد) کەلەساڵی ١٩٦٢دا راگەیێنراو خاوەنی دوو رێکخراوی بنکە فراوانی جەماوەری بوو، رێکخراوی پیشەیی (یەکێتی قوتابیانی نەتەوەیی کورد ١٩٦٢/٣/٢١) ورێکخراوی جەماوەری (یەکێتی لاوانی نەتەوەیی کورد ١٩٦١/١٣/١٥) سەرکردایەتی هەردوو حزب: (کاژێكو پارتی گەلی کورد) هاوبیران: مامۆستا ئەحمەد هەردی، مامۆستا فەریدەون عەلی ئەمین، مامۆستا فائق عارف و کاکە محەمەد عەزیز و کاکە شێخ محەمەد هەرسین ئامادەبوونو گفتوگۆ لەنێوانیانا کراو دوای حەوت کۆبوونەوە (کاژێك و پارتی گەل) بەیانێك یەکیان گرتو بەرپرسیارێتی بەمشێوەیە دابەشکرا:

١- مامۆستا ئەحمەد هەردی. (بەرپرسی یەکەم)

٢- کاکە شێخ محەمەدی هەرسین. (بەرپرسی دووەم)

٣- کاکە محەمەد عەزیز (خاڵە حەمە). (بەرپرسی لیژنە پەیوەندی) و رێکخستن بەگشتیو رێکخستنی شاری سلێمانی بەتایبەت سەرکردایەتی نوێی حزب بەمشێوەیە لەم مامۆستایان پێکهات :-

١- ئەحمەد هەردی.

٢- کامیل ژیر.

٣- فەرەیدون عەلی ئەمین.

٤- شێخ محەمەد هەرسین.

٥- محەمەد عەزیز (خاڵەحەمە).

٦- فائق عارف .

٧- لەگەڵ دکتۆر جەمال نەبەز، ئەوسا بۆ خوێندن لەئەورووپا بوو.

هاوبیرانی دڵسۆزو پاك، مامۆستاعەبدوڵلا جەوهەرو دکتۆر ئیحسان فوادیش هەر زوو لەساڵی ١٩٦١ەو بەتەواوی لەکاژێك پاشەکشەیانکرد.

وەك هەقیقەتێك ئامارەی پێئەکەم، نەك خوانەخواستە (گاز لەگوێی خۆم بگرم) و تانەو تەشەر لەتواناو هێزو بنکەی جەماوەری و قودسیەتی کاژێك بدەم... نەخێر بەڵکو بەدیکۆمێنت: واقیع ئەدوێ‌و هەقیقەت خۆی دەر ئەخات.. کاژێك لە ١٩٥٩/٤/١٤ تا ساڵی ١٩٦٤ و یەکبوونی لەگەڵ (پارتی گەلی کورد) رێکخستنەکانی (کاژێك) تەنیا بریتیبوون لەو: نوخبە رۆشنبیرو ئەدیبە هەڵکەوتوو سیاسەتمەدارە هوشیارو دڵسۆزانەو لەماوەی نزیکی شەش ساڵدا تەشەنەیان نەکرد و بنکەی جەماوەریان نەبوو، ژمارەیان نەدەگەیشتە پەنجەکانی هەر دوو دەست ئەم دڵسۆزو خۆشەویستانەبوون: هاوبیران، ئەحمەد هەردی، کامیل ژیر، د. جەمال نەبەز، فەرەیدون عەلی ئەمین، شێرکۆ بێکەس، محەمەد مەجید ئەسلان ، لەتیف عەلی، حەمە عەلی فەرج، فائق عارف.. دەرخستنی ئەم هەقیقەتەو داننان بەو راستیەدا نەخەوشەو نەئەوەیە بایەخی کاژێك کەمکرێتەوە، بەڵکو تیشکی راستی ئاراستە هەقیقەت‌و واقیعی ژیان‌و مێژووی خەباتی کاژێك ئەکرێت‌و راستوایە کەس پێینیگەران نەبێت‌و بەدڵێکی فراوان‌و گیانێکی سپۆرتانەوەو بەخۆشیەوە ئەم راستیە قەبوڵبکات.. ئەمەتەنیا قەناعەتی من نییە. (کاکە محەمەد عەزیز "خاڵە حەمە" ئەندامی سەرکردایەتی کاژێك‌و بەرپرسی لیژنەی پەیوەندی‌و رێکخستنەکانی کاژێك) لەساڵی ١٩٦٤

ودوای یەکگرتنی هەردوو حزب:

(ئەفــەرموێت: لــەکاتی تێکــەڵبوونی ڕێکخــستنەکانی هــەردوو حــزبو دیاریکردنی بەرپرسیارێتیو سەر لەنوێی ریزەکانی ڕێکخستن.. هاوبیرانی (کاژیك) لەناو کوردستاندا لە هەشت هاوبیر تێپەڕ نەئەبوون!).

دووپاتی ئەکەمەوە، دەرخستنی ئەو هەقیقەتە هیچ لـەوەزنو شـکۆو پایەو مەنزڵی بەرزو پیرۆزی کاژیك کەم ناکاتەوە.. من بەشبەحاڵی خـۆم لـەو سـاتەی لەکاژیکـدا خـەباتمکردووە تالـە ژیانیـشدابم سـەر بەرزانـە شـانازی بـەو تەمەنـە داگیرسـاوەی تێکۆشـانی ناورێزەکـانی کاژیکـەوە ئەکـەم... مـن لێبوردانــەو بـێ پــەرواو دڵــسۆزانە رەنجـم لەگەڵیــدا کێشاوە..!!.. نووسـینەوەی (لاپەڕەیـەکی گـەش لەمێـژووی کاژیـك)و (بیرەوەری و دیکۆمێنت) لەو چەپەرەوە سـەریهەڵداوە هـە ستئەکرێت: تەمو مژو لێڵێەکی نەخوازراو لەرووی سروشتیی مێژووی خەبات ئەوحزبە مەزنەدایە.. ئەوەش ناهەقیەکە لە مێژووی ئەو حزبەو رەنجو ماندووبوون وقوربانیدانی هاوبیرانی ڕێزی تێکۆشـانی رابـردوی کاژیـك ئـەکرێت، هـەر بەهۆی ئـەو شـکۆیەی تێکۆشـانی کاژیکـەوە، مرۆڤـی بەویـژدان خۆیـان بەشـانو شـەوکەتی رابـردووی کاژیکـەوە بائـەدەن...کەچـی مـەخابن هەندێك جار لەزۆر بۆنەدا سەروەری ئەو خەباتوماندووبوونو قوربانیدانە تەنیا وەك باز بەسەر سەری حەوت هاوبیرە دڵسۆزە نەتەوەپەروەرەکەی دەسـتەی دامەزرێنــەری ١٩٥٩/٤/١٤وە ئەگیرسـێتەوە.. راسـتە ئـەو دەستپێشخەریە جوامێرو ئـازاو دڵـسۆزانەیەی ئـەو هاوبیرانـە جێـی ڕێـزو تەقدیری بێ ئەندازەیـە.، وەلـێ ناکرێـت ئائـەو پێـوەرە لەهـەموو کـاتو حاڵەتو شوێنێکدا تاسەر بەبەستەڵەکیو چەقبەستووی بمێنێتـەوە!!..

مرۆڤ ئەپرسێت ئاخۆ هەر هەموو ئەو حەوت هاوبیرە دڵسۆزە تاسەر هەڵگری پەیامەکە بوون‌و لەرێزی کاژێکدا تاسەر ماونەتەوە؟.. خۆ ئەوە هەرزوو لەدوای سالّی ١٩٦١ مامۆستایان: عەبدوڵڵا جەوهەرو دکتۆر ئیحسان فواد پاشەکشەیان لەکاژێك کردو لەدوای سالّی ١٩٧١یش مامۆستا جوامێرو گەورەم فەرەیدون عەلی ئەمین بەخواستی خۆی وازی لەکاژێك هێنا، ئەمە بەو واتایەی لە (١٩٥٩/٤/١٤)ە تاکو ١٩٧٥) دەستەی دامەزرێنەری کاژێك لەناو کوردستاندا مامۆستایان: (ئەحمەد هەردی، کامیل ژیر، فائق عارف) بوون‌و لەدەرەوەی وڵاتیش هاوبیری دڵسۆز دکتۆر جەمال نەبەز بووە. ئەمەبێ ئەوەی وەك ماف و هەق دوای یەکگرتنەکەی سالّی (١٩٦٤) هەردوو سەرکردە کاکە محەمەد عزیز (خالە حەمە)و کاکە شێخ محەمەدی هەرسین ناویان بهێنرێن‌و نکۆڵیش لە کۆنگرەکەی ١٩٧٢/٥/٢٥ ئەکرێت. ئێستاش ئەڵێم بێ نیازی تایبەت‌و بێ ئەوەی بریاری پێشووەختدرا بێ، لەبەر رۆشنایی لێکدانەوەیەکی زانستانەو لۆژییکیانە، نووسینی (لاپەڕەیەکی گەش لەمێژووی کاژێك) وەك بیرەوەری و دیکۆمێنت لەسەر خواستی زۆر لە ئازیزو دڵسۆزان بووە لەوانە: دکتۆر ئیدریس عەبدوڵڵا –زانکۆی سەلاحەدین – هەولێر، هاوبیر محەمەد کەمال لەدهۆك، براو خزمی‌و دڵسۆزم کاکە رەزاقی حاجی کەریم لەسلێمانی.. ئەم نووسینە ویستی تاکەکەسی‌و حەزی خۆ دەرخست‌و پۆزلێدان هاندەری نییە، تازە لەتەمەنێکدام ئەزموونی ژیانی ئاسایی‌و سیاسیی ومەرعیفیم لەبۆتەکەیەکی پتەوی ئەوتۆدا قالّیکردوم، ختووکەی فیزم بەتێزی لادەرانەی هەرزەییانە نەدرێت، پێگەی خاوێن‌و چەمکی دڵسۆزی‌و رەهەندی بنچینەی بزوتنەوەی رزگاریخوازو

پێشکەوتووی عەقڵکراوەو لۆژیکیانەی مرۆڤانە فاکتەرە بۆ ئەوەی: ئەم هەقیقەتە بۆ هاوبیرو دڵسۆزانی کاژێک تەنانەت نەیارانی (کاژێک) وفیکری نەتەوەیی دەرخرێت... خۆی لەم دوو تەوەرە ناسكو گرنگەدا ئەبینێتەوە:

یەکەم: نیاز لەم نووسینە: خۆ بادان نییەو موزایەدەش بەسەرهاوبیرانی خۆشەویستو دڵسۆزانی کاژێکدا ناکەمو سواڵی ناوبانگیش رەتئەکەمەوەو شەڕیش لەسەر وەرگرتنی میراتی مادی یاخود مەعنەوی کاژێك ناکەم، بەڵکو مەبەستمە بەهەموودنیا راگەێنم: لەساڵی ١٩٦١-١٩٧٥ لەکاژێکداو دواتر لەپاسۆکدا هەنووکە لەریزی پارتی دیموکراتی کوردستاندا خەباتمکردووەو ئەیکەم خاوەنی ئەو دروشمە موقەدەسەم بەرزکردنەوەی: ئاڵای کوردستانو دامەزراندنی دەوڵەتی سەربەخۆی کوردستان!..

دوای ئەوەی (پاسۆك گەلو سۆسیالیست) لە حزبی (یەکگرتن)دا بوون بەیەك و دواتر بەخواستی هەمولایەك بەشێوەیەکی فەرمی لەکۆنگرەی (١١)دا لەگەڵ پارتی دیموکراتی کوردستان تێکەڵ بووین.. هەن لەنەزانیانەوە بێت یاخود بێ ئاگای یان بەئانقەست تا هەنووکە واحاڵیبوون.. ئێمەو مانان هاتوینەتە سەر سفرەو خوانی حازریو مشەخۆری ئەکەینو لەسەر بەشی ئەوان ئەژین!!.

ئەمە لەکاتێکدا ئێمەو مانان لەساڵی ١٩٦١ەوە یەك رێچکەو رێرەو خەباتی کوردایەتیمان گرتووەو رەنجماندواوەو لەپێناو خولقاندنی ئایندەیەکی گەش بۆ کوردو بەدیهێنانی خواستو ئیرادەی ئەم میللەتە ستەمدیەی دووچاری ئەنفالو کیمیابارانو (جینۆساید) بوو

هەوڵمانداوەوکارمان بۆ هێنانەدی ئەو خەون و خواستو ئاواتە کە ئەمڕۆ بەهەڵبژاردنی پەرلەمانو دامەزراندنی حکومەتی هەرێمی کوردستان هاتۆتەدی ئێمەو مانان پشکی وەزنداو موقەدەسمان بۆ لەدایکبوونی ئەم رۆژەنوێیەو دۆخی ئازادی کوردو سەربەخۆی کوردستاندا بووە و هەیە ! ! ...

دووەم: مێژووی خەباتو لێبوردەیی وقوربانیدانی هاوبیرانی کاژیك هێندە شکۆدارو مەشخەڵێکی داگیرساوە هەموو خانەوادەو دۆستو یاران و هاوبیرانی رێزی تێکۆشانی ناو کاژیك شانازی پێوە ئەکەن و بۆ ئەوەی مافی ئەو هاوبیرە جوامێرو خانەوادە سەربەزەکانیان نەسووتێتو نەفەوتێ بەتایبەت ئەوانەی ئازیزانیان لەسەر خەباتی کوردایەتی ناوریزی کاژیك دووچاری نارەحەتیو گرتنو ئەشکەنجەدان دوورخستنەوە (نەفی)و راودونان بوونو ئیعدام کراون، پەراوێز نەخرێن، بەراستمزانی لەم بیرەوەریەدامشتێك لەناو و ناوی نهێنی شۆڕشگێرانەیان بکەم بەنموونەی خەروارێك، خودای مەزنو میهرەبان پشت و پشتیوان بێت لەبەشی دووەمدا (مێژووی کاژیكو وەقائع ودیکۆمنێت) ئەدەبیاتو نامەی هاوبیرانو خشتەی کاری نهێنیو ناوی حەرەکی هاوبیران پێشکەش ئەکەم.

یەزدان یارو یاوەرتان بێ، هەی دڵسۆزانی هەست پاكو هەقویستو مرۆڤ پەروەر، من بەقوربانتان بم

ئێوەش سەرفرازوسەرکەوتووبن

عەبدوڵلا ئاگرین

هەولێر- باشووری کوردستان

٢٠١٣/١١/١

دیمانەی کەناڵی (NRT) لەگەڵ دکتۆر عەبدوڵڵا ئاگرین

پێشکەشکار :

ساڵی ١٩٧٤بەیاننامەیەك سەرکردایەتییە کۆنەکەیان هەڵپەسارد و لەشوێنی ئەوان سەرکردایەتییەکی کاتی نوێیان پێکهێنا، بەناوی رەخنە و گلەیی لە شێوازی کارکردن و شێوەی رێکخستن و تواناو لێهاتوویی سەرکردایەتی کۆنی کاژیك، ئەوان دەیانوت: رابەران و سەرکردایەتی کۆنی کاژیك لە ئاستی لێپرسراوی دانەبوون و کەمتەرخەمبوون، لەو رۆژگارەدا، یەکێکیان دەچێتە ئەوروپا و ناگەرێتەوە و ئەوانی تریش بەبێ دەنگی و بێ چالاکی راستەقینە، لەوڵاتدا دەمێننەوە، هەندێکیشیان دەکشێنەوە و کارنەکردن لە ریزەکانی کاژیکدا هەڵدەبژێرن.

ئیدی لەو قۆناغەدا چارەنووسی کاژیك لەرووی فکری و لێکۆڵینەوە و نووسینەوە دەکەوێتە دەست د. جەمال نەبەز و لەرووی کاری رۆژانە و تەنزیمات و رێکخستن و جموجوڵ و چالاکی حزبی و پەیوەندیەکانیشەوە دەکەوێتە دەست مامۆستا دکتۆر عەبدوڵڵا ئاگرین.

عەبدوڵڵا ئاگرین – دکتۆر جەمال نەبەز
بەرلینی رۆژئاوا - ١٩٧٢/٨/٢٤

بۆ قسەکردن لەسەر هۆکارەکانی دروستبوونی ئەو رەوتە نوێیەی نێو ئەو پارتە نەتەوەییەو ئەو سەرکردایەتییە کاتییە و سەرهەڵدانی پاسۆك وەك درێژەپێدەری کاژێك و رەوتێکی نەتەوەیی و رۆڵی مامۆستا عەبدوڵڵا ئاگرین لەنێو ریزەکانی کاژێك و پاسۆك و ئێستگەی دەنگی کوردستانی عێراق و بەشداری سیاسی ئەم کارەکتەرە لەریزەکانی شۆڕشدا تا ساتەوەختی یەکگرتنی پاسۆك لەگەڵ پارتی دیموکراتی کوردستان و توانەوەی لەو حزبەدا، رووداو مێژوو بە گرنگی

زانی لەسەر تێزێکی تایبەت، میوانداری بەڕێز پرۆفیسۆر دکتۆر (عەبدوڵڵا ئاگرین) مان کردووە وەك ئەندامی سەرکردایەتی پێشووی کاژیك و ئەندامی مەکتەبی سیاسی پێشووی پاسۆك و ئەندامی کارگێڕی سەرکردایەتی سیاسی بەرەی کوردستانی و ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی پێشووی پارتی دیموکراتی کوردستان و ئێستاش بەرپرسی سەنتەری دیراسات و توێژینەوەو ئەکادیمیای پارتی دیموکراتی کوردستانە.

* * * * *

پێشکەشکار: مامۆستا زۆر بەخێربێی بۆ بەرنامەی رووداوو مێـژوو خۆشـحاڵبووین بـە ئامادەبوونـت لـە بەرنامەکـە. وەك بەرچاوروونییەك بۆ بینەران پێمان بڵێ عەبدوڵلا ئاگرین کێیە؟.

د.عەبـدوڵلا ئـاگرین: زۆر سوپاسـتان ئەکـەم بـۆ ئـەم بەسەرکردنەوەیە، بە تایبەت لە بەرنامەیەکدا کە ناوی رووداو و مێـژووەو ئەوەش قورسایی‌و بایەخی خۆی هەیە، ئەوەی ئێستا من باسـی ئەکـەم، هەم رووداوە هەم مێژووە، بۆیە من واقیعی مێژوو ئەگێڕمەوە کـە لەسـەر راستی بنیادنراوە، خستنە رووی ئەم زانیاری هەقیقەتانە، بەهیچ جـۆرێ بەمەبەستی مزایەدەکردن نییە بەسەر هاوبیرە ئازیزو هاوخەباتەکانمـدا و شەڕی وەرگرتنی میراتی (کاژیك)یش نییە ! !.

بۆیە ئەگەر کەسێك یـان لایـەنێك پێـی هەزمنـەکرێت‌و نیگـەران بێـت ئەوە گوناهی من نییە و ئەوە راستی رووداو و مێژووە و نزیکەی ٥٠ ساڵ بەسەریدا تێپەڕیوە، هەموو مرۆڤێك لەژیانیدا کۆمەڵێك وێستگەی هەیـە، ئـەو وێستگانەی مـن لـەم بەرنامەیـەدا ئامـاژە پێئـەدەم بـۆ بەرنامەکـە گرنگن، مـن نـاوم عەبدوڵلایـە کـوڕی مـەلا عـەزیزی مەلاخالـدی مـەحویی کوڕی مەلا وەسمانی دووەم‌و مەلا وەسمانی گەورەو مەلاعەلی گردەو پیر مەحمودو پیر خدرو شێخ رەش‌و پیر ئەلیاس‌و میرە سووری بەرزنجی، تا مـەلا وەسمـانی گـەورە بنەماڵەکـەمان لـە گونـدی بـاڵخ ژیـاون، ئێمـە بنەچـەمان ئەگەڕێتـەوە بـۆ گونـدی بـاڵخ کـە لـە شـارباژێڕە. ئێمـە بنەماڵەیـەکی رۆشـنبیرین هـەر لـە باوانمـەوە خانـەقامان هـەبووە و ئـەو

خانەقایەی ئێستا لەشاری سلێمانییە، لە ساڵی ١٧٨٤ دەستپێکراوە و لە ساڵی ١٧٨٦ لەکاتی بنیادنانی شاری سلێمانی تەواو کراوە، من قوتابخانەی ئەیوبییەی سەرەتایم لە شاری سلێمانی خوێندووە دوایی ئامادەیی پیشەسازیم تەواو کردوە، ئینجا پەیمانگای تەکنەلۆژیام لەزانکۆی تەکنەلۆژیای بەغدا تەواو کردوە (دبلۆم فەنیم لەهەندەسەی کارەبا) دا هەیە، پاشان گەڕاومەتەوە بۆ تەواوکردنی، خوێندنی ئەکادیمی، ئەمە بۆ ئەوەی هەم خوێندنەکەم هەم فرمانو کاری وەزیفیم و هەم هیوایەتەکەم کە لە دنیای ئەدەبدا خۆیان ببیننەوە، وەك چیرۆك و شیعر و ... تا، یەکبگرنەوە. بەتاقیکردنەوەی دەرەکی (خارجی) قۆناغی سێی ناوەندی و شەشی ئامادەییم بڕیوە، ئینجا چوومە زانکۆ و خوێندنی باڵاو ماستەرو دکتۆرام تەواوکردووە. ئێستا مەرتەبەی عیلمیم لە: پلەی(پرۆفیسۆر)یدایە مامۆستام لەزانکۆی سەلاحەدین – هەولێر.

پێشکەشکار: مەبەست لەئاگرین چییە، لەکاتێکدا پێشتر بەنازناوی هەستیارەوە شتت ئەنووسی.. ئاگرین چییە؟.

د. عەبدوڵڵا ئاگرین: بۆ ئەم نازناوە لەساڵی (١٩٦٤)ەوە لەگەڵ کاك شێرکۆی بێکەس پێکەوە لەکاڕێکدا خەباتمان ئەکرد لەبەغدا بووین.

کاك شێرکۆ بێکەس لە ساڵی ١٩٦٧دا وتی: کاك عەبدوڵڵا بۆ لەقەبی مەحوی هەڵناگری؟، بۆنازناوی ئاگرین بەکارئەهێنێت؟ وتم: کاکە شێرکۆ

شێرکۆ بێکەس – عەبدوڵڵا ئاگرین

مـن بەشـکۆوە، شـانازی بـە مـەحوی‌و نـاز ناوەکەیـەوە ئەکـەم، لـە خۆباییبوون نییە ئەڵێم : من ئەوەم پێڕاستە لەسایەی رەنج‌و بەخششی خۆمەوە پێبگەم.. ئیدی ئەو هیچ قسەیەکی دی نەبوو؟.. لەڕاستیدا ئـەم ئاگرینە ناوێکی حەرەکییە هـی کار و چالاکی حزبایەتی، مـن بـۆ خـۆم هەنـدێ وزەو دەگمـەنم لـەخۆما ئـەبینی، بزێـوی‌و بزوێنـەری داینـەمۆیی تایبەتیشم لەخۆما شك ئەبرد کـە پـێم وابـوو ئـەتوانم بـەردەوام کـارێکی فکری و چالاکی پراکتیکی بەگورجی بکەم، ئەوە لەوەوە هاتووە.

لـە سـاڵی ١٩٥٨ و ١٩٥٩ ئەنـدامی یـەکێتی قوتابیـانی کوردسـتان و دواتر ئەندامی لیژنەی قوتابخانەی ئامادەیی پیشەسازی سلێمانی بـووم، هەمان ئەو رۆحە سرك‌و یاخییە سەرکەشەم لەخۆدا هەستپێئەکرد

پێشکەشکار: دکتۆر عەبدوڵڵا ئاگرین چۆن هاتیتە ناو کایەو کاری سیاسییەوە، مێژووی بەشداری کاری سیاسی تۆ لەنێو شۆڕشدا ئەگەڕێتەوە بۆ کەی؟ .

د.عەبدوڵڵا ئاگرین: مەسەلەی هاوبەشیم لە چالاکی دنیای سیاسەت... یاخود کشان بۆ ناخی ئەو دنیایە، تایبەتمەندی خۆی هەیە، من بەعەشق‌و شەوقەوە بەرەو پیر سیاسەت و حزبایەتی رۆیشتووم، مامم مەلا ئەسعەدی مەحوی و شێخ لەتیفی شێخ مەحمودی حەفیدسالی ١٩٣٨ پێکەوە کۆمەڵەی برایەتییان دروستکرد، ئەو کۆمەڵەیەی دروستیانکرد بە هاندانی شێخ مەحمودی حەفید و پاڵپشتی حەپسەخانی نەقیب دامەزراو دروشمیان:

سەربەخۆی کوردو پێکهێنانی دەوڵەتی کوردی بوو، ئەم راستیەم چەند جارێك لە مام و ئامۆژنم (شەمسە خانی حاجی عەلی باڵخی)و دایکم (شەمسەخانی حاجی حەمە ساڵح)و کاك عوسمانی مامم کە ئێستا لەژیاندا ماوە ئەبیستەوە.. دواتر لەدوای ١٤ی تەمموزی ١٩٥٨و تەقینەوەی بورکانێکی گەورەی فیکری لەدنیای سیاسەتدا هاتە ئاراوە و مەسەلەی کورد هاتە پێشەوە، ئەوسا دایکم هەر ئەیفەرموو: عەبدوڵڵا مامت کوردیەتی ئەکرد، هەر دایکم یەکێك بوو لەوانەی کە بەگەرمی هانی ئەدام و ئەیوت: عەبدوڵڵا وەرە بزانم دەربارەی کورد چی بووە و چیان ئەوت؟. حکومەتی عێراق ئەڵێ چی و عبدالکریم قاسم چی بۆ کورد ئەکات، ئەی مەلا مستەفا لەکوێیە و کەی ئەگەڕێتەوە؟!. ئەم بیروڕاو

هەڵوێستەی دایکم لە هەڵوێستی باوکم مەلا عەزیزی مەلا خالدی مەحوی جیابوو، هەرچی باوکم بوو، زیاتر بەلای هونەر و خۆشمەعشەری و تێکەڵاوی خەڵکدا ئەچوو تا بەلای سیاسەتدا.

لەمەیان دایکم کاریگەری ئەرێنی زۆرو بەهێزی بەسەرمەوە هەبوو. ئینجا دوای ١٤ی تەمموز١٩٥٨ ململانێیەك دروست ببوو، سەبارەت بە مەسەلەی دروشمی مافی کورد، ئایا کورد ئوممەیە یان ئوممە نییە، ئایا کورد ئەبێ یەکێتیەکانی لاوان و قوتابیان و رێکخراوە پیشەییەکانی بەناوی کوردستانەوە هەبێ یان نا؟!! ئەو کاتە پارتی دیموکراتی کوردستان رابەرایەتی پرسی کوردیەتو ئەو بارودۆخەی ئەکرد، منیش حەزم ئەکرد بچمە ناو یەکێتی قوتابیانی کوردستانەوە، چونکە بەر لەشۆڕشی تەموزی ١٩٥٨ یەکەم جار داوام کرد ببمە ئەندامی یەکێتی قوتابیانی کوردستان، وتیان: تەمەنت کەمە، مامۆستایەکی خزمم لەسلێمانی هەیە: ناوی مەلا عزەت عەزیزی مەلا رەحیمە، لەگەڕەکەکەمانا بوو، ئەو زیاتر تێکەڵی ئەم بابەتی سیاسەتە بوو، من داوام کرد لەیەکێتی قوتابیانی کوردستاندا خەباتبکەم، بەڵام وتی: تۆ هێشتان تەمەنت نەگەیشتۆتە ئەوەی ببیتە ئەندام لە یەکێتی قوتابیانی کوردستان، دوای شۆڕشی ١٤ی تەموزی ١٩٥٨ کە بووم بە ئەندام، بڕوات هەبێ ئێستاشی لەگەڵ بێت خۆشترین و بەچێژترین کاتی سەروەری ژیانم بوو، ئەو ئەندامێتیەم لە یەکێتی قوتابیانی کوردستاندا هاندەرێکی بەهێز بوو، بۆ ئەوەی روو لەسیاسەتو حزبایەتی بکەم،

ئینجا دوایی لە چالاکیەکانی یەکێتی قوتابیان و لاوانی کوردستاندا کارم کردو ساڵی١٩٥٩ بوومە ئەندام لە پارتی دیموکراتی کوردستان، ئەمە تاکو ساڵی ١٩٦١ خایاند، واتا تا دەسپێکردنی شۆڕشی ئەیلول لە١١/٩/١٩٦١دا ، ئینجا دواتر من لە یەکێتی لاوانی نەتەوەیی کورددا کارم کرد کە رێکخراوێکی تازەی نەتەوەیی بوو، چونکە هیچ رێکخراوێکی تری نەتەوەی نەبوو، ئەو رێکخراوەش گۆڤارێکی بەناوی چرای کوردستانەوە دەرئەکرد کە بە دەستخەت ئەماننووسییەوە و بڵاومان ئەکردەوە.

پێشکەشکار: وتت خۆشترین رۆژی ژیانت ئەوەبوو کە چوویە ریزی یەکێتی قوتابیانی کوردستانەوە، بەڵام لە دوای شۆڕشی ئەیلول لە پارتی دوورکەوتیتەوە و رێکخراوێکی ترت دروستکرد، رێکخراوی یەکێتی لاوانی نەتەوەیی کورد هی کێ بوو، سەر بەکێ بوو؟.

د.عەبدوڵڵا ئاگرین: من ئەو رێکخراوەی لاوانی نەتەوەیەی کوردەم دروستنەکردبوو، رێکخراوەکە هەبوو، لە١١/٩/١٩٦١ دوای شکستی بزوتنەوەی شۆڕش لەدەربەندی بازیانو دەربەندی خان من لەرێگای کاک تۆفیقی نوری بەگەوە چوومە ناو ئەم رێکخراوەوە، شەهید شێخ محەمەدی هەرسین بەرێوەی ئەبرد، لەدواییا زانیم کاک محەمەد عەزیزو شێخ محەمەدی هەرسینو کەسێکی تریشیان لەگەڵ بوو، وائەزانم بە

ناوی کاك رەشیدەو و خەڵکی رۆژهەڵاتی کوردستانە و لەپێنجوین دائەنیشت، من ئەو کاك رەشیدە نەبینیبوو، لەو دەمەدا لەناو یەکێتی لاوانی نەتەوەیی چالاکیەکانم ئەوەبوو کە لە شاری سلێمانی خەڵکمان بۆ ریزەکانی رێکخراوەکە کۆ ئەکردەوە .. وەك وەفاو هەقیقەتێك ئەبێ دەوری مامۆستا غەفوور ئەمین و چالاکیی بەرچاوی لەساڵی ١٩٦١- ١٩٦٣ لەو رێکخراوەدا لەبیر نەکەین، چونکە مامۆستا غەفوور دەوری مەزن و نەترسانەی هەبوو، ئەو فەزڵی گەورەی بەسەر ئەو رێکخراوە هەیەو هەتا بەسەر کاژیکیشەوە، ئەو کەسێکی زۆر چالاك و دڵسۆزەو تا ئێستاش لەژیاندا ماوە.

کاتێك من لەو رێکخراوەدابووم پێشنیازێکم بۆ کاك تۆفیقی نوری بەگ کرد، وتم: بۆ ئێمە رێکخراوێکی قوتابیانە دروست نەکەین؟ چونکە زۆر کەس هەن حەز بە حیزبایەتی ناکەن و وائەزانن ئەم رێکخراوی لاوانە حیزبییەو ئەوانە نایەنە ناو کارەوە، پێشنیازەکەمی بەشەوقەوە وەرگرت و فەرموی زۆر باشە! .

تۆفیق نوری بەگ ، عەبدوڵڵا ئاگرین
٤/٧/١٩٦٤ – قەڵادزێ

من و تۆفیقی نوری بەگ و لەتیف قەرەداخی و کەمال عەبدوڵڵا محێدین لە٢١/٣/١٩٦٢دا ڕێکخراوەکەمان بەناوی یەکێتی قوتابیانی نەتەوەیی کوردەوە دامەزراند و وەك سەرکردایەتی ڕێکخراوەکە دەستبەکاربووین و ڕۆژنامەیەکیشمان بەناوی (رابەر)ەوە بەنهێنی دەرئەکردو بەدەستنووس لەسەر کاغەزی کۆپی(٣٠)نوسخەمان بڵاوئەکردەوە.

دوایی له ساڵی ١٩٧٢/٥/٢٥ کۆنگرەی یەکەمی کاژێکمان له ماڵی کاك کامیل ژیر له سلێمانیدا بەست، لەو کۆنگرەیەدا حەوت کەس بووین و لەسەر پێشنیازی هاوبیری بەرێز کامیل ژیر بووین بە سەرکردایەتی کاژیك، تەبعەن دیارە کە ئەندامانی کۆنگرە حەوت کەسبێت ئەوانە تەمسیلی سەرکردایەتی ئەکەن، ئەوسا من مەسئولی لقی کاژیك بووم لەگەڵ مامۆستا محەمەد مەجیدی ئەسلان و مامۆستا حەمە عەلی فەرەج و کاك فەتاح عەبدولرەزاق و ...تاد.. ئیتر لەوێدا سیفەتی قیادەی کاژیك بەئامادەبووان برا، بریتیبوون لە: ئەحمەد هەردی، کامیل ژیر، فائق عارف، عەبدوڵلا ئاگرین، محەمەد مەجید ئەسلان، محەمەد عەلی فەرەج، فەتاح عەبدولرەزاق.. ئەمە جگە لەوەی سیفەتی سەرکردایەتی بەهەریەك لە: مامۆستا دکتۆر جەمال نەبەزو شێخ محەمەدی هەرسینو کاك محەمەدی عەزیز دراو وەك خۆیان مانەوە.

له دوای راپەرین ئەندامی سەرکردایەتی پاسۆكو ئەندامی کارگێری سەرکردایەتی سیاسی بەرەی کوردستانی بووم، دواتر له یەکگرتندا ئەندامی مەکتەبی سیاسی یەکگرتنو ئەندامی ئەنجومەنی باڵای سەرکردایەتیش بووم.

پێشکەشکار: لەساتەوەختی شۆڕشی ئەیلول تۆ لەناو کایەی سیاسیدا بوویت، ئایا شۆڕشی ئەیلول ئامادەیی بۆ کرابوو یان هەلێکی سیاسی بوو قۆزرایەوە؟.

د.عەبدوڵڵا ئاگرین: ئێمە چەند گەنجێکی شاری سلێمانی بووین، لەبەر هەرزەیی سیاسی و خوێنگەرمیمان بۆ کوردایەتی چالاکی بەرچاومان هەبوو.

لە١١/٩/١٩٦١ کورد خۆی بۆ شۆڕشی ئامادەکردبوو، تا بەرگری لەخۆی بکات ..من بڕوام وایە: شۆڕشی ئەیلول شۆڕشێك بوو لەپێناوی کوردا و لەپێناوی ئازادی و سەربەخۆییو بەدەستهێنانی مافەکانی کوردا بەرپابوو، چونکە کە لە دەربەندی بازیان و دەربەندی خان لەشکر شکا، ئێمە و مانان زۆر دڵگران بووین لەوەی کە لەوانەیە خەتاکە هی پارتی بووبێت، لەبەر ئەوە من لە خەتی پارتی دوورکەوتمەوە و خواخوام بوو رێکخراوێکی تری نەتەوەیی هەبێت کاری تێدا بکەم، لە ئەنجامی ئەو خورتەو بۆڵەو مناقەشەیە من وەك قوتابیەکی چالاکوانو سیاسی دیاربووم ئەوەبوو من چوومە ناو رێکخراوی لاوانی نەتەوەیی کوردەوە کە تەسەور ئەکەم من چوارەم کەس بوویم لەو رێکخراوەکەدا، شێخ محەمەدی هەرسینو کاکە محەمەد عەزیزو کاکە تۆفیق نوری و من بووین، دواتر مامۆستا غەفور ئەمین و ئەوانەیتر هاتن، پاشان گۆڤارەکە و ئینجا رۆژنامەکەمان دەرکرد، لەو کاتە تاساڵی ١٩٦٣ هەتا کارەساتی دڵتەزێنی خوێنرێژ زەعیم سدیقی ئێرهابی کە هات لە ٩ حوزیرانی ١٩٦٣دا مەنعی تەجەولێکی لە سلێمانی کرد و چەند گەنجو رۆڵەی ئەو شارەی زیندە بەچاڵ کرد، لەسەر ئەوەی کە داوایان لێکردبوون جنێو بە رەحمەتی مەلا مستەفا بدەن ، یان رەسمەکەیان دانابوو ئەیانوت:

سـوكايەتی بـەم رەسمـە بكـەن، ئـەوانیش پێـچەوانەی ئـەمری ئـەو جەللادانـەی ئیرهـابی زەعـیم صـدیق مـستەفا هەڵوێـستیان ئەنوانـد، بەمجۆرە گوڵەبارانیان ئەكردن..

پێشكەشكار : مامۆستا لەو كاتەدا دەنگۆی حزبێكی كوردی هەبوو بەناوی حزبی شۆڕش، ئەو حزبی شۆڕشە كێ بوون؟، تا چەند لێی ئاگاداربووی؟.

د.عەبدوڵلا ئاگرین: دەنگۆی دامەزراندن و بوونی حزبـی شـۆڕش بەر لە ساڵی ١٩٦١ بوو، بەر لەوەی یەكێتی لاوانی نەتەوەیی كورد كـاری خـۆی بكـات ، لـە چـەند دانیـشتنێكدا ئـەوەم لـەكاك شـێخ محەمـەدی هەرسین بیست كە لەساڵی ١٩٦٠-١٩٦١ هەوڵێك هەبوو كـە لـە سـنووری پێنجوین حزبێك دروسـتبووە بـە نـاوی حزبـی شۆڕشـەوە هـەتا باسـیان ئـەكرد كـە نـاودارو تێكۆشـەری كـاك حەمەرەشـید خـانی خوالێخۆشـبوو لەگەڵ مەحمودە فەندی هەمەوەند و مەجموعەیـەك ئەیانـەوێت حزبێكـی ئاوا نەتەوەیی بنیاد بنێن، ئەوانە خەڵكی ڕۆژهەلاّتی كوردسـتان نـەبوون بەڵكو چالاكیەكە لەسەر سنووری ڕۆژهەلاّتی كوردستان بوو. بەلاّم ئـەوە هـەر ماوەیـەك بـوو، ئـیتر دەنـگو ڕەنگـی نـەما. سـەبارەت بـە مـەنعی تەجەولەكـەی سـاڵی ١٩٦٣ و ڕەشـبگیرەكە كـە لەوانـە كـاك تۆفیـق دەسگیركرا، كاك شێخ

گۆڤاری
یەکێتی لاوانی نەتەوەیی کورد
ژمارە ([illegible]) ئەیلولی ١٩٦٥

چرای کوردستان

کوردستانێکی یەکگرتوو
کوردێکی [illegible]

سەروتار: ([illegible])

[illegible]

بە ڕاستی [illegible] بوو!

نووسینی: [illegible]

[illegible]

ئەمە نموونەیەکە لە ئەدەبیاتی یەکێتی لاوانی نەتەوەیی کورد ساڵی ١٩٦٥ بە ناوی گۆڤاری چرای کوردستانەوە دەرچوە. ئەم گۆڤارە لە ساڵی ١٩٦١ دوە بە دەستخەت دەرچووەو بڵاو کراوەتەوە. بەر لە ساڵی ١٩٦٤ هەموو ژمارەکانی دەستخەتی عەبدوڵلا ئاگرینی تێدایەو ئەو ژمارانەو ژمارەکانی ئەدەبیاتی یەکێتی لاوانی نەتەوەیی کوردو هەر هەموو ئەدەبیاتی (کاژیک) تا ١٩٧٤/٢/٢ وەك ئەمانەتێکی حیزبی بە پێچراوەیی تەسلیم بە هاوبیری =شەهیدی جوانەمەرگ مامۆستا شەریف مەولودم کرد تا ئەویش

تەسلیم بە شەهید ماموستا غەفور زاژەڵەیی بکات بو ئەوەی لە ماوەت لە شوێنێکی ئەمین بیپارێزێ. مەخابن ماموستا غەفور شەهید کرا و تا ئێستا نەمانتوانی ئەو ئەمانەتە حزبیە گرنگ و سامانە نەتەوەییە چنگمان کەوێتەوە. ئەگەرچی لە رێگای خانەوادە بەرێزەکەیانەوە لە هەوڵدان داین.
هاوبیر ماموستا غەفور جێی بڕواو متمانەی (کاژیك) بوو.

- [illegible] -

ئەم [illegible] پێشکەش بێ:

کاژیک - لقی سلێمانی بەڕێز

برادەرانی دڵسۆز [illegible]

لە ماموستا (غفور صالح زاژەڵەیی) یەوە

سەرۆکی شۆڕشگێڕانی نەتەوەیی

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ١٩ [illegible] ١٩٧٠ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

بژین لە (کاژیك)

هاوبیرانت

ماموستا غفور صالح زاژەڵەیی ١٩٧١

ماموستا [illegible] ١٩١٧

[illegible]

محەمەدی هەرسین رایکرد بۆ قەرەداغ و لە زرگوێز مایەوە، منیش لە خانەقای مەحوی خۆم پەنادابوو، ئەو کاتە بیرم کردەوە، ئەوە ٢٥ی مانگ هاتووە و هێشتان گۆڤاری چرای کوردستانمان دەرنەکردووە، بەم شێوەیە هاتم لەسەر شێوەی ژمارەی پێشوو بە دەسخەتی خۆم ژمارەیەکی ترم نووسییەوە ئەو کاتە ناز ناوی حەرەکی من (هەستیار) بوو، نزیکەی هەشت دانە نوسخەم بە دەستنووس لەبەر نووسیەوە و بردم دابەشم کرد، داوام کرد لە رێکخستنەکانمان ئەوانەی کە پەیوەندیان پچڕاوە با پەیوەندی بکەنەوە بە (هەستیارە)وە کەخۆم بووم، بەو مەبەستەی رێکخستن نەپچڕێ‌و سەرلەنوێ تەنزیم، چالاکیەکانمان درێژەی هەبێت، ئەمە وەکو ئەرکێکی نەتەوەیی و مێژوویی و حزبی، تا ئەو وەختە ناوی کاژیك نەبوو، و ئەوەی کە من ئەمزانی لە ناو شۆڕش‌و پێشمەرگە مامۆستا بلیمەت‌و جوامێر کاکە فەرەیدون عەلی ئەمین کەسێکی نەتەوەییە بەلاّم نەمئەزانی کە سەربەئێمەیە یان نا، تەنیا ئەمزانی کە کەسێکی نەتەوەییە، ئەشمزانی، کاك هەردیش کەسێکی نەتەوەییە، هەتا جارێکیان کاك شێخ محەمەدی هەرسین بەیانێکی دامێ وتی: ئەمە ببە بۆ مامۆستا هەردی بزانە چی ئەڵێ؟... ئەمە لە ساڵی ١٩٦٢ بوو کە من ناوی کاژیکم هەر نەبیستبوو.

پێشکەشکار: کاژیك کە لە کاری نهێنییدا هیچ بلاّوکراوەیەکی نەبووە، چۆن سەری هەڵدا؟.

د.عەبدوڵڵا ئاگرین : پاش ئەوەی ساڵی ١٩٦٤ لەبەیانیکدا بە عەمەلی بینیم کە پارتی گەلی کورد و کاژیک یەکیانگرت، لەرێگای رێکخستنیشەوە وەپێمان راگەێنرا... ئەمە رووداوێکی سیاسیی گرنگو تەئریخێکە تا ئێستا ناحەقی بەرانبەر ئەکرێ و کەس باسی نەکردووە، خەڵك وا ئەزانن ئەوەی لە ساڵی ١٩٦٤وە دەستی پێکردووە بەناوبانگە چالاکی رێکخستنەکان کاژیکە، نەخێر وانەبووە، ئەو کاتەی من بەیاننامەکەم برد بۆ مامۆستا مەزنو بەرێز کاکە ئەحمەد هەردی لە ماڵەوە بوو، ماڵەکەیان لە سابوونکەران لای ماڵی قازییەوە، بە بیجامەوە هاتە بەردەم دەرگا دەرەوە و وتی: ئەوە چییە؟..

مامۆستای مەزن ئەحمەد هەردی - عەبدوڵلا ئاگرین

فەرمووی: منیش عەرزیمکرد ئەوە بەیاننامەیە بۆ جانابتم هێناوە، ئیدی سڵەمیەوە و حەزەری کرد و فەرمووی: کێ پێی وتووی، بۆچی بۆمنت هێناوە، چۆن بۆ منت هێناوە؟، من بە پێچەوانەوە چاوەڕوانی ئەوەم ئەکرد بمباتە ژوورەوەو لەسەر باسەکە قسەم بۆ بکات، کەچی من تووشی شۆك بووم.. ئەمەیان بەمندا بۆ جەنابتان ناردو ئیدی لێیوەرگرتمو هەر لەوێدا چاوێکی پیاخشانو فەرمووی: ئەمە لەمەهدا ئەتاسێ!!.. ئیدی خوا حافیزیم لێکرد.

پێشکەشکار: ئەو لە ترسان ئاوای کرد، یان ئەی ویست شتەکە بە نهێنی بێت؟.

د.عەبدوڵلا ئاگرین: نەخێر لەترسا نەبوو ئەو جوامێرە پیاوێکی نەترسبوو، دەنا تا دوا تەمەنی لەگەڵ کاژێکدا نەئەمایەوە!!، تەنیا سڵەمینەوەو دوای بۆم ساغبووەوە، ئەوە شێوازی کارو رێکخستنو نهێنی کاژێکی بوو.. ئاخر، ئەوە شێوازەکەی کاژێك بوو، وایکرد لەبار بچێت و رۆڵی خۆی نەبینێت.

ئەبوایە قیادەی ئایندەی حەرەکەی کوردی و شۆڕش، کاژێك بیکردایە!! بەڵام بەهۆی ئەو شێوازی مامەڵەکردنە و حەزەرەوە زۆرە کاژێك داچوو، هەتا کە بەیاننامەکەی خوێندەوە قسەیەکی کرد کە

گەڕامەوە بۆ کاك شێخ محەمەدیشم گێڕایەوە، هەردی ئاماژەی بەناوەڕۆکی بەیاننامەکەداو فەرمووی: ئەمە لە مەهدا ئەتاسێ، ئەوسا بەراستی عەرەبییەکەم زۆر باش نەبوو، نەمئەزانی مەبەستی ئەوەیە: کە لەلانکەدا واتە: لە بێشکەدا ئەتاسێ و سەرناگرێ. جا لەو سەردەمەیا کە یەکێتی لاوانی کورد و یەکێتی قوتابیانی نەتەوەیی کورد دەوری جەریەزانەو بوێرانەی یەکجار بەهێزو چالاکیی بەرچاویان لەسلێمانیدا ئەبینی.

لەدانیشتنە دوو قۆڵیەکانی منو کاکە شێخ محەمەد لە دوکانەکەی خۆی لەشەقامی مەولەویی شاری سلێمانی ئاماژەی بەوە ئەدا، دامەزراندنی حزبێکی نەتەوەیی پێویستە!!.

خالە حەمە

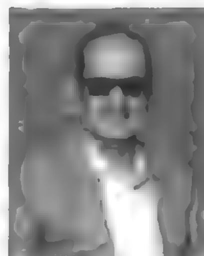
شێخ محەمەد هەرسین

دامەزرێنەرانی پارتی گەلی کورد / ١٩٦٢

کاك شێخ محەمەد بیری لەوە کردەوە کە ئەبێ حزبێ هەبێت سەرپەرشتی ئەو رێکخراوانە بکات، سەرەتای ساڵی ١٩٦٣ بوو بەیانێك دەرکرا وائەزانم ئەویش هەر شێخ محەمەد هەرسین نووسیبوی لەگەڵ رۆژنامەیەکدا بەناوی (گەل) ئیتر پەیڕەوو پرۆگرام و ئەوانەم نەبینی،

حزبەکە ناوی (پارتی گەلی کورد) بوو، لە دوکانەکەی خۆی کە لە شەقامی مەولەوی بوو بەیانەکەی یایە دەستم، بەڕاستی من کاك شێخ محەمەدی هەرسین بە مامۆستایەکی رۆشنبیرو دڵسۆزی خۆم ئەزانم و زۆر زانیاری سیاسی و حزبی فێرکردووم، (هەرچەندە) تا ئێستاش پێی نەوتووم‌و بڵێ: سەرکردەیەکی پارتی گەلم یان رێکخراوی لاوانی نەتەوەیی کورد، بەڵام ئەمزانی، ئەو ئەیزانی من لە تەنزیمەکەدام‌و رۆڵی دیاریشم هەیە، بۆیە من زۆر قەرزاری ئەوم و زۆر شتی باشی فێرکردووم، کە تا ئێستاش سوودی لێ وەرەگرم، کاتێك نامەکەی مامۆستای گەورەم کاك ئەحمەدم بۆ شێخ محەمەد بردەوە وتم: ئاوای وت، ئەویش پێکەنی‌و وتی: گوێی مەدەرێ. ئیدی دوای تەواوبوونی مەنع تەجەولەکە و ئینقیلابەکەی عەبدولسەلام عارف لە١٨ی تشرینی دووەمی ١٩٦٣ بەسەر بەعسیەکاندا، ئاسۆیەکی گەش هاتە پێشەوەو پێشمەرگە نەختێ جووڵەی ئومێد بەخشی تێکەوت، ئەوەی من بزانم لەو کاتەیا مامۆستا فەرەیدون عەلی ئەمین لە ماوەت بوو، کاك محەمەد عەزیزیش کە سەرکردەیەکی دڵسۆز و نەتەوەییە، هەر لە ماوەت بوو، یەکتریان بینیبوو، ئەمە مامۆستا فەرەیدون وەکو مێژوو بۆ منی گێڕاوەتەوە، ئەوسا بۆ (ئەو) دەرکەوتووە کە حزبێك هەیە بەناوی کاژیك، پاش تاو توێکردنێکی زۆر لەگەڵ یەکا.. چەند جارێك باسیان لەسەرخستنی کێشەی نەتەوەیی کردۆتەوە، سەبارەت بەو دوو رێکخراوە یان ئەو دوو حیزبە نەتەوەییە هەوڵی بەیەکبوونیان درا، یەکێکیان کاژیك بوو کە تا

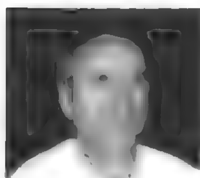
ئەو ساتە لەناو جەماوەری کوردستان بەگشتی و خەڵکی سلێمانی بەتایبەت ناوی نەبوو، ئەوەی تریش پارتی گەلی کوردە خاوەنی: (یەکێتی لاوانی نەتەوەیی کورد- یەکێتی قوتابیانی نەتەوەیی کورد) بوو، ئا لەو کاتەوە کاژێک سەری هەڵدا و ناوی بڵاوبووەوە.

ماموستا ئەحمەد هەردی

دکتۆر جەمال نەبەز

ماموستا کامیل ژیر

ماموستا فەرەیدون عەلی ئەمین

ماموستا عەبدوڵلا جەوهەر

دکتۆر ئیحسان فوئاد

ماموستا فایەق عارف

دەستەی دامەزرێنەری (کاژێک)

١٩٥٩/٤/١٤

کاژێک لە ١٤ی ٤ی ١٩٥٩دا دروست بووە، دوایی دەرکەوت و باسیان کردوو کاک کامیل ژیریش باسی ئەکرد، حەوت کەس بوون: (کاک هەردی، کاک دکتۆر جەمال نەبەز، کاک کامل ژیر، کاک فەرەیدون عەلی ئەمین، کاک فایق عارف ، کاک دکتۆر ئیحسان عەبدولکەریم، کاک عەبدوڵڵا جەوهەر) تا لەو سەرەتایەو تا لەو دەمەدا تاسۆیەکی فراوان بۆ کوردایەتی و حزبی نەتەوەیی هەبوو، بەلاّم هێشتاش ئەو رێکخستنەی کاژێک لەساڵی ١٩٥٩- ١٩٦٤ دەنگی نەدایەوە کە حزبێك هەیە بەناوی کاژیکەوە، ئەگینا من یەکێکم لەوانەی لەساڵی ١٩٥٩ بەشەوقەوە کارم لەگەڵیانا ئەکرد، بەلاّم دەنگیان نەبوو، ئەمانەی کاژێک کۆمەڵێ لاوی هەستپاك و رۆشنبیری هەڵبژاردە، کەسایەتی ناودار بوون و تا بڵێی دڵسۆزو شارەزای فەلسەفەی فیکری نەتەوەیی‌و سیاسیبوون، بەلاّم نەبوونی گیانی ئیقتیحامی و ئەو حەزەرە زۆرە وایکرد کاژێک ناو دەرنەکا، ئەم حزبە لە١٩٥٩/٤/١٤ دامەزراوە من لە ١٩٦٤یا ناوم بیستووە.

پێشکەشکار: باشە بەم شێوەیە چۆن خەڵکیان بانگ ئەکردە ناو حیزبەکە؟.

د.عەبدوڵڵا ئاگرین: بۆ یە ئەڵێم: ئەو هێزەی: (رێکخستنی سیاسی‌و هێزی پێشمەرگەیەی پارتی گەلی کورد) دوایی بوو بە لەشکری نەتەوەیی کاژێک، بریتی بوو لە: یەکێتی لاوانی نەتەوەی کورد و یەکێتی قوتابیانی

نەتەوەی کورد، کاژیك نوخبەیەکی دانسقەی زۆر زۆر کەمیان لەگەڵدا بوو، کاتێك لەنێوان هەردوو سەرکردایەتی کاژیك‌و گەل مداوەلات کرا، بەبێ کۆنگرە بڕیاردرا ببین بە یەك حزب ئەویش بەناوی کاژیکەوە ساڵی ١٩٦٤ بەیانێك دەرکرا کە کاژیك و پارتی گەل بوون بەیەك حزبی نەتەوەیی کورد، لەوکاتەوە ناوی کاژیك وەکو خۆی مایەوە، بەلاّم تەنزیمەکەی پارتی گەل و یەکێتی لاوانی نەتەوەی کورد و یەکێتی قوتابیانی نەتەوەی کورد خرایە ژێر سەرپەرشتی ڕێکخستنی کاژیکەوە، ئیتر لەوێوە ناو و دەنگی کاژیك تەقیەوە بڵاوبووەوە واتە: لەساڵی ١٩٦٤ەوە جەماوەر باسی کاژیکی بیست‌و ناسی‌و باسی ئەکرد و وەك بزوتنەوەیەکی سیاسی گەرم و گوڕ تەنیەوە.

بەلاتەوە سەیر نەبێت من تا ئەو وەختە ناوی کاژیکم نەمبیستبوو، لە یەکبوونی ڕێکخستنەکەدا لقی سلێمانی کاژیك پێکهێنرا.

شێرکۆ بێکەس

عەبدوڵلا ئاگرین

محەممەد مەجید ئەسلان

فەتاح عەبدولرەزاق

حەمە عەلی فەرەج

لقی سلێمانی (کاژیك) ١٩٦٤/٢/٢١

من تیایا ئەندام بووم و کاک شێرکۆ بێکەس مەسئولمان بوو، لەگەڵ ئەندامانی لق: مامۆستا حەمە عەلی فەرەج و کاک فەتاح عەبدولرەزاق و مامۆستا محەمەد مەجید ئەسلان؟!، ئەم دەربڕینەم بەتەشەرەوتانەوە ناڵێم و هەتا هەتاشە شانازی بەقۆناغی خەباتی ژیانی کاژێکیمو ئەو هاوبیرانەوە ئەکەم، بەڵام ئەمەش هەقیقەتە، بڕوات هەبێ کاژێک ژمارەی پەنجاکانی دەستی پێکنەئەهێناو بریتی بوون لە: کاک شێرکۆ بێکەس، کاک محەمەد مەجید ئەسلان ، کاک حەمە عەلی فەرەج،

لە چەپەوە: شەهید لەتیف عەلی بەرپرسی لقی سلێمانی یەکێتی لاوانی نەتەوەیی کورد
عەبدوڵلا ئاگرین جێگری بەرپرسی لقی سلێمانی یەکێتی لاوانی نەتەوەیی کورد- ١ .٥ ١٩٦٤

شەهید لەتیف عەلی، کاك لەتیف بوو بەمەسئولی لقی سلێمانی یەکێتی لاوانی نەتەوەیی کورد، منیش بووم بەجێگری لقی لاوانی نەتەوەیی کورد کاك تۆفیق نوری بەگیش بوو بە مەسئولی لقی سلێمانی یەکێتی قوتابیانی نەتەوەیی کورد، بەراستی ئەوکاتە یەکێتی لاوانی نەتەوەیی کورد، زۆر پەلوپۆی بۆ ناو لاوانی گەڕەکی چوارباغو بەرخانەقاو خەڵکی شاری سلێمانی و جەماوەر هاویشت بوو، ئێمە جەماوەرو پێشمەرگەی زۆرمان لەگەڵدابوو.

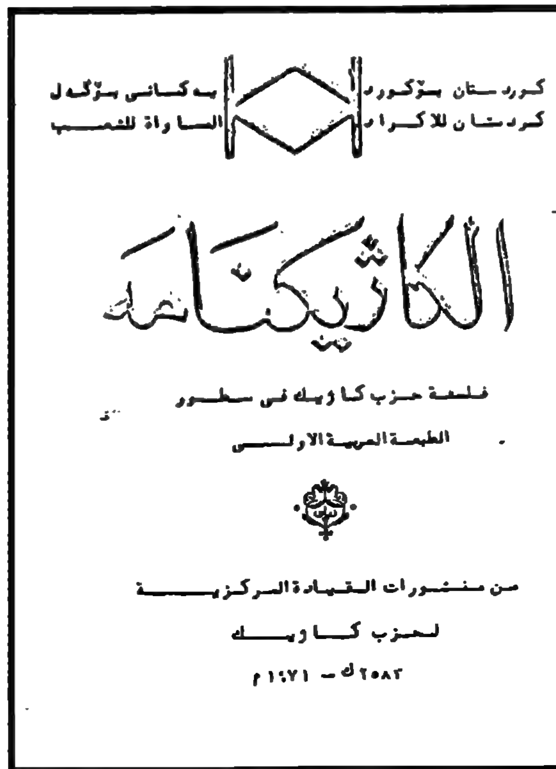

ئەم وێنەیە هی شەهید لەتیف عەلی جوانەمەرگە کە لە ئەلمانیا کۆچی دوایی کرد و لە گۆرستانی هاوستنگ لەبەرلینی رۆژئاوا ، نێژراو هاوبیر د جەمال نەبەز لەگەڵ نامەیەکدا بۆ عەبدوڵلا ئاگرینی ناردووە

پێشکەشکار: گەیشتینە سەر سەرەتاکانی سەرهەڵدانی کاژێك، قسە لەسەر ئەوەیە کە ئێوەی کاژێك لەو رۆژگارەدا موزەکەرەیەکتان نووسیوە و ئەو موزەکەرەیە بەتۆ سپێردراوە کە بیبەی بۆ مەلا مستەفا بارزانی، ئەو موزەکەرەیە و ناوەرۆکەکەی چی تێدا نووسرابوو؟.

د.عەبدوڵڵا ئاگرین: پاش ئەوەی پارتی گەل و کاژێک یەکیان گرت و ناوەکە بوو بە ناوی کاژێک، یەکەمین شت موژدەی یەکگرتنەکەمان بە بەیاننامەیەك بڵاوکردەوە، دووەم شت موزەکەرەیەکەیان بوو، تیایدا سەبارەت بارودۆخی شۆڕش لەگەڵ حکومەتی عێراقدا، سیاسیانە هەڵسەنگێنرابوو کە حکومەتی عەبدولسەلام عارف واتا حکومەتی عێراقی بڕوای بە مافی کورد نییە، ئەوەی کە عەبدولسەلام عارف لەساڵی ١٩٦٤ بەناوی ڕێکەوتنەوە کردوویەتیشی هەنگاوێکە بۆ خۆ قەڵەو کردن و مانەوەی، ئەوکاتە من قوتابیی ئامادەیی پیشەسازی بووم لەو کاتەدا واتە: ١٩٦٤/٥/١٣ ئێوارەبوو لەدەشاییەکەی نێوان قوتابخانەی ئامادەیی پیشەسازی سلێمانی و کارگەی جگەرە، خەریکی سەعی کردن بووم، خۆم بۆ تاقیکردنەوەی شەشی بەکالۆریا ئامادەئەکرد، کاك شێرکۆ بێکەس هاتە لام پاش سڵاو و چاکو چۆنی فەرموی: پاش کەمێکی دیکە برادەرێك لە لیژنەی پەیوەندی دێ لەفلانە شوێن ئەتبینێ، کاك شێرکۆ فەرمووی: ئیشێکی پەلەیان هەیە وتم: باشە، پاش نیو سەعاتێك هاوبیرێك کە ئەمناسی، لەبەردەم مزگەوتی حاجی عەبدوڵڵای ڕیخۆڵە چاوەڕوانی بوو.. زانیم ئەوە ئەو هاوبیرەیە.. سڵاوم لێکرد فەرموی: ئەم نامەیەم بۆ هێناوی ئەبێ بەپەلە بیبەی بۆ خزمەت مەلا مستەفای بارزانی، بەلام کە چووی پێی نەڵێی: مامۆستا، پێی بڵێ: ئەزبەنی یان بڵێ: بارزانی، ئەگینا لێت توورە ئەبێ، ئەگەر وتیشی ئەوە چییە و هی کێیە؟، بڵێ من هیچ شتێ نازانم من قوتابییەکم ئەمەیان پێدا ڕەوانەکردووم.

بەرگی کاژیکنامە بە زمانی عەرەبی

ئا ئەمە شێوازو تەعامولو کاری پەیوەندی کاژیك بوو کە کاژیك نەیتوانی وەکو پێویست پەل بهاوێ و بچێتە ناو جەماوەرەوە، کە ئەچووی لە ئەندامێکی کاژیکت ئەپرسی: تۆ کاژیکی؟. ئەیوت: کاژیك چییە؟! ئەگەرچی ئەمە بۆ خۆشاردنەوە بوو، ئەمە رێنمایی و ئاراستەی شێوازی خەباتی سەرکردایەتی کاژیك بوو، باڵی بەسەر بیرکردنەوەو رێکخستندا کێشابوو، لەنامەیەکی لیژنەی پەیوەندی وەك دیکۆمێنت دەرمخستوە: ئەو هاوبیرەی یادداشتەکەی دامێ وتم: بچم بۆ کوێ؟،

وتی: برۆ بۆ سەنگەسەر لە قوتابخانەیەکایە و نامەکەی بدەریێ وەلامەکە وەرگرەو بگەڕێوە، بەبێ ئەوەی ڕێ و شوێنی چوونەکەم نیشان بدریێ، منیش پاش پرس و را چووم لەبەردەم قەسرەکەی تۆفیق قەزاز، کە مەشوورەو لەخوار مزگەوتی گەورەوەیە: نقلیاتی رانیە لەوێبوو، تەنیا ئێواران جێبێك ئەرۆیشتەوە بۆ رانیە ئەوسا وەکو ئێستا نەبوو، ئیتر بە جێبەکە رۆیشتم، ئەویش بە سێ چوار قۆناغ، لە خەلەکان پەکی کەوت بە تراکتۆر تا گوندی قەمتەران رۆیشتم، ئەوسا نەمئەزانی ئەو شوێنانە کوێن، ئێستا شوێنەکان ئەناسمەوە، تا گەیشتمە رانیە، شەو داهات، نەمئەزانی چی بکەم، کۆمەڵێکم بینی نازانم تەعزیە بوو چی بوو بەکۆمەڵ رۆیشتن، منیش دوایان کەوتم، سەیرمکرد ئەوانەی لەوێ بوون، خوالێخۆشبوو عەباس ئاغای مامەند ئاغا، خوالێخۆشبوو ئەنوەربەگی بێتواتەو مەجموعەیەکی دی بوون، وەڵڵا منیش لەگەڵیاندا رۆیشتمو شەو لەو ماڵەی ئەوان مامەوە، چونکە ناسیاوی ئەو تۆم نەبوو تەنیا دوو رەفیقی سناعەم هەبوون کاك ئەحمەد میرزای مەنگوریو کاك محەمەد حەوێز بوون، نەمئەزانی ماڵیان لەکوێیە، ئوتێلیش نەبوو، ئەوشەوە مامەوە زۆر ڕێزیان لێگرتم، ئیتر بەیانی وتیان بۆ کوێ؟.. منیش وتم: هاتووم بۆلای کاك ئەحمەد تۆفیق، وتیان: ئەو لە سەنگەسەرە زەحمەتە بگەیتە لای!.

له راستەوە : (فایەق) سلیمانی موعینی ، ئەحمەد تۆفیق ، عەقید کافی ، سەرۆکی نەتەوەیی کورد
بارزانی مستەفا، ئەحمەدی قادری   ١٩٦٢

ئەحمەد تۆفیق سکرتێری حزبی دیموکراتی کوردستان رۆژهەڵاتی کوردستان لەگەڵ کاک فایەقی موعینی کە لە ئەسڵا سلێمانی موعین بیە، من لەساڵی ١٩٦١ەوە لەگەڵ کاک فایەق لەرێگای ماڵی خزمێکم خاتوو حەپسەخان خێزانی پێشمەرگەی شەهید کاک عارف قەرەچەتانی پەیوەندیەکی گەرمو گوڕم لەگەڵیان هەبوو، بەتایبەت لەو کاتەی بڵاوکراوەی: (دیسان بارزانی) دەرئەکرد.. ئێمە کۆمەڵێ قوتابی بووین بڵاومان ئەکردەوە، کە چووم بۆ لایان و باسی نامەکەم کرد، بەڵام نەموت هی کاژیکە، وتیان: جا چۆن ئەتوانی وا زوو بچیت و نامەکە بگەیەنیت و بگەڕێیتەوە؟.. کاک ئەحمەد تۆفیق وتی: ئەمە کارێکی زەحمەتە.

دیسان بارزانی
ژماره (١)
مانگی شوبات
ساڵی ١٩٦٢

دیسان بارزانی لە لایەن ئەحمەد توفیق . فایەق ئەمین. مەلا سەید رەشیدی سەرشیوی سەقز. عومر سادق نگلی . شێخ جەمیلی مەردوخی . مەلا عەبدولرەحمانی سەقزیەوە (٩) ژمارەی لێ دەرچووە. زۆربەی ژمارەکان لە ناو شاری سلێمانی لە ماڵێکی چالاکی حزبی دیموکراتی کوردستانەوە لە نزیك قەڵکەی سەرای سلێمانی پشت کتێبخانەی کاك عومەری مەکتەبەدە دەرچووە

ئەم بڵاو کراوەیە لە لایەن ئەحمەد توفیق (عەبدوڵڵا ئیسحاقی)یەوە دەرئەچوو کە سکرتێری حزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران بوو. هەواڵ و چالاکیەکانی شۆڕشی بە رابەرایەتی بارزانی بڵاو ئەکردەوە بە تایبەت شەڕەکانی پێشمەرگەی قارەمان مەحمود کاوانی کە بە پاڵەوانی چیای سەفین ناوی ئەبرد و لە رێگای حەپسەخانی خێزانی عارف قەرەچەتانییەوە پێمان ئەگەیشت.
ئێمەش کۆمەڵێك قوتابی بووین : شەهید ئەکرم عارف قەرەچەتانی . جەلالی مام ئەحمەد. تایەری حەمەئەمین ماوەتی و من بەسەر قوتابخانەو ماڵەکانی گەڕەکەکەماندا بڵاومان ئەکردەوە.

هەروەها کاك فایەقی موعینی هەمان هەڵوێستی کاك ئەحمەدی هەبوو، من بەپێی ئەو پەیوەندیە بەهێزو دێرینەی نێوانمانو ئەو خزمەتەی کردبوو من، بەتایبەت لەرۆژێکی رەشو ترسناکی ساڵی ۱۹٦۲ کەبەچەکەوە لەگەڕەکی جولەکانەوە،بۆ ماڵی رەسول تەگەرانی ئەچوون، لەوکاتەدا لەگەڕەکی چوارباغ تەقە لە سیخورێکی عەرەب ئەکرێتو شار ئەشڵەژێ. گەر دایکم (شەمسە حەمە ساڵح فەتحوڵڵا) نەبوایە کە دەرگای ماڵەکەمانی بۆ کردنەوەو ئەو شەوە هەر هەموویان : (کاك فائقو هاوڕێیەکانی)،بەچەکەوە لەوێ بوون و گەر بەردەست عەسکەرە دڕندەکانی لیوای (۱۹)ی زەعیم سدیق بکەوتنایە هەر لەوێدا گوڵەبارانیان ئەکرد ماڵەکەشیان کاولئەکرد... بەوشێوە دایکم لەروانگەی هەستی کوردایەتیو ئەو پەیوەندیو دۆستایەتی نێوان من ئەوان گیانیانی لەمەرگ رزگار کرد بۆیە وەك وەفای شەخسیشبوایە چاوەڕوانی ئەو هەڵوێستەم لێنەئەکردن. ! ! بەڵام کاك ئەحمەد تۆفیق ئەوەندەی وت: بارزانی عەسران لە قوتابخانەکەی سەنگەسەر دائەنیشێ و شەوانیش تا بەرەبەیان خەڵك ئەبینێ، وتم: بابزانم چۆن ئەبێت، وام دانابوو کە کاك ئەحمەد تۆفیق بڵێ: من بۆلای بارزانیت ئەبەم بەڵام باسی نەکرد و نەیبردم، ئیتر لای عەسر چوومە بەردەرگای مەکتەبەکە و وتم: شتێکی وا هەیە، وتیان: ئەوە تۆ چی ئەڵێت: ئا.. ئەوەتا حاجی عەزیزی قامیش دۆستی هەرە نزیکی بارزانیەو دوو هەفتەیە لێرەیە ، جەنابی بارزانی خۆیشی بەدوایدا ناردوویە، ئەوجا هێشتان نەیدیوە، من

گوێم بەو قسانە نەدا، بەینی دەرگاکەی دەرەوەو ئەو شوێنەی جەنابی بارزانی لێی دائەنیشت کە دووسێ ژوور بوو، نزیکەی پەنجا شەست مەترێك دوور بوو، لەوێ چاوەڕێم ئەکرد، دەمەو عەسر وەختێك بینیم جەنابی بارزانی لەژوورێکەوە هاتە دەرەوەو چووە ژوورێکی تر، منیش بەپەلەبووم بۆ سلێمانی بگەڕێمەوە، لەم کەین و بەینەدا بووم کە جەنابی کاك مەسعود ئەوسا لەتەمەنی من نزیك بوو لە ڕاڕەوەکە ئەهات و ئەچوو، وتم: ئەچم نامەکە ئەدەمە دەست ئەو کە بیداتە دەست جەنابی بارزانی، ئەمە ڕێك نەکەوت، دوایی حەرەسێکیان هەبوو چاوێکی نەبوو، پێم وابێ ناوی ڕەشید بوو کە لەوێ چایچیش بووە، بەراکردن چووم نامەکەم دایە دەست ئەو حەرەسەو دواتر بانگیان کردم بۆ کوێ.. بۆ کوێ.. بەڵام من نامەکەم گەیاندبووە دەستی، ئەم بەخزمەتگەیشتنەی من بۆ لای جەنابی بارزانی لە ١٩٦٤/٥/١٥ دابوو، پاش کەمێك بانگیانکردمو وتیان: ئەو کوڕەی نامەکەی سلێمانی هێناوە بابێت، کەچووم بینیم جەنابی بارزانی و دووپیاوی دی کە نەمئەناسین لەگەڵ عەقید تەها بامەڕنی کە لە کودەتای ١٤ی ڕەمەزانی ١٩٦٣ی بەعسیەکاندا لەبەر ئەوەی سەر بەڕێکخستنەکانی حزبی شیوعی عێراقی بوو راونرابوو لەخزمەت جەنابی بارزانیدا دانیشتبوون، ئیتر جەنابی بارزانی دووسێ پرسیاری لێکردم، فەرمووی: ئەم نامەیە هی کێیە و چۆنە و ... ؟، منیش هەر وتم: نازانم، دوای ڕووی لە تەها بامەڕنی کردو فەرمووی: وەڵامی نامەکەی بدەرەوە، کاك عەقید تەها بامەڕنی

عەبدوڵلا ئاگرین

سەرۆك مەلا مستەفای بارزانی

ئەمە ئەو یاداشتەی كاژێكە كە لە ١٩٦٤/٥/١٥ دا بەجەنابی سەرۆكی رۆحی نەتەوەی كورد مەلا مستەفا بارزانی گەیاند

[illegible]

[illegible]

ئەمە ئەو بیرخەرەوەمییە، کە سەرکردایەتی (کاژێك) لە ١٣ی مایسی ١٩٦٤ پێشکەش بە ڕابەری شۆڕشی کوردستان و سەرۆکی نەتەوەیی کورد مەلا مستەفای بارزانی کردووە.

(١)

بڕای گەورەو بەڕێز مستەفا بارزانی .... سەرۆکی نەتەوەییمانە

— باری سیاسی ئێستا —

دەستوورە تازەکەی عارف سیاسەتی فەرمانڕەواکانی عێراقی بەتەواوی دەرخست کە بریتییە لە یەکێتی (وحدة) لەگەڵ جمهوریەتی عەرەبی یەکگرتوو، ئەوا هەڵوێستی فەرمانڕەواکانی عێراق ... ئێستایانەوە فەرمانڕەواکانی جمهوریەتی عەرەبی یەکگرتوو چییە دەربارەی مەسەلەی نەتەوایەتیمان؟

هەڵوێستی فەرمانڕەواکانی عێراق لە ڕابوردووی نزیکدا [illegible] لە فەرمانڕەوایی عێراقدا ئاشکرایە وە پێویست بە لێدوان ناکات [illegible]

[illegible]

جمهوریەتی عەرەبی یەکگرتوو [illegible] (عبدالناصر) [illegible]

ئایا هەڵوێستی عبدالناصر [illegible]

[illegible]

[illegible] (عبدالناصر) [illegible]

28 / 4 / ایلول [illegible]

[illegible]

[illegible]

(٢)

وەڵامی ووت ؛ ئەوەی پێشتر گوتم ئێستاش ئەڵێم کە من دژی هەموو کوردانێکی جیاوازی گەریم لە هەر نیشتمانێکی عەرەبی دابێت وە جمهوریەتی عەرەبی یەکگرتوو بەرەنگاری ئەبێتەوە لە هەموو رووێکدا) ..... ئایا (عبدالناصر) مەبەستی چی یە لەمە ؛ (هەموو کوردانێکی جیاوازی گەری لە هەر نیشتمانێکی عەرەبی دا) ؟ ، ئایا ناوەڕۆکی ئەم قسەیە ئەوە ناگەیەنێت کە عبدالناصر (کوردستانی بەزۆر بەستراو بە عێراقەوە) بە بەشێک دائەنێت لە وڵاتی عەرەب ؟ ئایا ئەمە هەڵوێستی (نیشتمانپەروەریکی یەکگرتووە ؟) ئایا بیانوی جیاوازیگەری چەکێک نادات بە دەست لەهەرکاتێک ویستی بجەنگێت لەگەڵمان ؟ بەڵام با ئەمانە هەر بەلاوە بخەین و بچینە سەر دێرێکی ترمان دەڵێ ئەکا ؛ هیچ باشی ئەوەتە لێت (مادام حکومەتی عێراق لەبەرەوە تا دانی نەنێت بە بوونی نەتەوەی کوردا چ تێکچەقینێکی هیچ سوودێکی نابێت بۆ چارەسەرکردنی گیروگرفتی نەتەوەکان ئەگەر چی سەرەتا لەوێشەوە بە سەر یاخی بوونێکی نادروستدا) ئەلێم لێرەدا و لە دەرەوەی (یاخی بوون) نەهێشتن نەهێشتن بەکاری نەهێنێت بە رابەری شۆرشی نەتەوەکەمان ، بەڵام داوا ئەکەین هەموو کوردێکی دڵسۆز لەم ووتە گرنگە وورد بێتەوە ؛ (مادام حکومەتی عێراق لەبەرەوە تا دانی نەنێت بە بوونی نەتەوەی کوردا هیچ سوودی نابێت) ئایا ئەم ووتەیە ئامۆژگاری نی یە بۆ حکومەتی عێراق - هەر حکومەتێک - کە هەرگیز دانی نەنێت بە بوونی نەتەوەی کوردا ، تا ئەوە نەگەیەنێت دەست لە گیروگرفتی نەتەوایەتی نەتەوەیەک نییە بەڵکو گیروگرفتی هەندێ نیشتمانی ناوچەکی خاکی عەرەبە) ؟ ....

ئێمە پێمان وایە هەموو کوردێکی دڵسۆز کە مێشکی پاک بوبێتەوە لە یاخی خاو بەتاڵی وەڵامی ئەو پرسیارانە ئەداتەوە ، ئەمە هەڵوێستی فەرمانڕەوانی قاهیرەیە لەم سەردەمانەدا بارە نیوەی مەبەستیان چی یە لە هەڵوێستیان بۆ (چارەسەرکردنی ئاشتیخوازانە) ؟ وەڵامی ئەم پرسیارە هەڵ ئەدرێتەوە و چ هەڵوێستی بۆ ئەهێستەوە و هەندێکی لێ وەردەگرین ؛ (جمال [illegible] عەرەب - ئێستا - گیروگرفتی شەرێکی چەکدار [illegible] نیە لە شەرێکی تر لە سەر خاکی عەرەب [illegible] تێت با شەرێکی تەوەی [illegible] بەرەیەکی [illegible] عەرەب [illegible] جیاوازی [illegible]

(٤)

لەم هەڵوێستەوە دەگرن بەڵام بە دوورایی یەک تەواو دەبن ...... وە ...... هتد.

ج - پاکستان : لەبەرئەوەی لە ئێمەوە دوورە پەیوەستە ناکات لێرەدا باسی هەڵوێستی بکەین

د - استعماری ئینگلیزی : ئەم مشتە لە سەر سیاسەتی (لەنگەر راگرتن) ئەڕوات بەڕێوە وە هەروەها ئەوەتە ئێستە پاڵپشتی دوو سێ هێزێکە لە وڵاتە عەرەبییەکان بە گشتی وە لە عێراقدا بە تایبەتی [illegible] هێزەکانی لە دەستدا بێت وە دەسەڵاتی گرتبێت لەم ناوچەیەدا بەڵام لەبەرئەوەی استعماری ئینگلیزی کۆنە لە (میانە نوعە دردا) هەرگیز پشتی پێ نابەستێت وە ئێستە زۆر دوورایی بێت بەرامبەری .

هـ - استعماری امریکی - ئەمریکا کە سەرۆکی دەوڵەتانی رۆژئاوایە وە خاوەن دەسەڵاتێکی ئەوتۆیە لە (پەیمانی متعددا) - هەروەها ئەمیش ئەوە تیا - لە سەر سیاسەتی (هێز راگرتن) ئەڕوات لە نێوان عەرەبەکان و ئیسرائیلەکانی دا لە دەسەڵاتێکی ئەوەندیان هەیە لە امریکا وە ئەمریکا بە ئاشکرا بە [illegible] شیعیەت [illegible] وە مافی [illegible] لە سەر ناوچەی دەسەڵات پەیوەستە دەبێت بەرامبەری . بەگوێرەی پەیمانی [illegible] هێزی [illegible] هەڵاتی ناوەڕاست لە پەیوەستە کورد [illegible] لە بەهێز گرتنی [illegible] لەم رۆژانەدا لە ئەوەی هەموو هێزەکانی ئەرفان [illegible] بەردا بۆ شەڕ کردن لەگەڵ دوژمنی ئێستامان و هەرگیز پیاوی نییە [illegible] لەم یەکانە وەرگرین بە هۆی دوژمنایەتی بووە لەگەڵ ناصردا . بەڵام پەیوەستە زۆر دوورایی [illegible] دا وە وە .

و - سوریای بەعسی : ئەمیش [illegible] بە دوژمنایەتی [illegible] بەرامبەر ناصر [illegible] [illegible] سوریا [illegible] بەکوڵە [illegible] حزبی بەعسیش [illegible] وڵاتی عەرەبیدا [illegible] بوونە تەوە) هەڵوێستیان بەرامبەر [illegible] لە [illegible]

[illegible] یەکان و [illegible] یەکان و [illegible] یەکانی عەرەب [illegible] بوون دە لە [illegible]

[illegible]

گرووە ئەنگلەن ، وە ئێمە پێشنیار ، ئەڵێین لەم بە سیاسەتی عێراق دە
بجرێتە بەر بەیان و بکرێتە بناغەی باسی ئەگەر بە باشتیان زانی :-

(١) دەستوورەکەی عارف دانی بە مافەکانی نەتەوەیی کورددا وەک نەتەوەیەکی خاوەن ئەرزی و زمان ، بەڵکو کوردستان و کوردی بە بەشێک لە وڵاتی عەرەب دانا ، ئایا ئێوە [illegible] باشی [illegible] ساڵی [illegible] و پێکیان ؟

(٢) ئەو [illegible] چەوت چیت ئەگەر قابیلی بەجێهێنان بۆ دەستوورەکەی عارف ئایا ئاشتی شەڕ ، [illegible] مەسەلەی کورد و مەسەلەکی [illegible] سیاسەتەکانی [illegible] بکەینە ئەم [illegible] ئامادە و بەرهەڵەوە ، وە [illegible] ئاشتی [illegible] ، یان [illegible] ئامادە و بەرهەڵەوە [illegible] ؟

(٣) لەکاتێکدا ئازادی نەبوون بەدەست پێ کردنە وەکو شەڕ ئایا بڕوا ئەکەن دوژمنی کوتوپڕ بەلاماردان ناداتێ ، وە [illegible] ئەمە بڕوا بەتیان چی یە ؟

(٤) ئەگەر دوژمن بەلاماری دا ، ئایا ئێمە ئامادە بینە بۆ بەرەنگاری کردنی ، ئایا ڕێکخستنمان سەرلەنوێ [illegible] پێیەوە ؟ وە ئەگەر وا نییە ئایا پێویستە ئاگاداری لە ئێستادا خۆمان ئامادە بکەین بۆ هەموو کاتێکی کوتوپڕی ؟

(٥) دەستوورەکەی عارف دەیڵێ هەندێک [illegible] بۆ بەستن (وحدة) [illegible] لەگەڵ عبدالناصر ئایا بڕوا ئەکەن ئەمانە ڕازی بن بە بوونی هەندێکی [illegible] لە ([illegible] عەرەب) دا وە ئەگەر [illegible] نەبوونی دەکرێت بە بیانوو بۆ [illegible] ئایا هەڵوێستمان چی یە ؟

(٦) عبدالناصر ئەڵێت : ([illegible] هەموو [illegible] عەرەب [illegible]) ئایا عبدالناصر [illegible] کوردستان بە پارچەیەکی وڵاتی عەرەب ئەزانێت یان نا ؟

(٧) هەیکەل ئەڵێت : ([illegible] عێراق لە [illegible] سەربەستی [illegible])

بە خەتێکی جوان و خۆش وەڵامی نامەکەی دایەوە و منیش هەر ئەو ئێوارەیەی ١٩٦٤/٥/١٥ گەیشتمەوە سلێمانی، بەپەلە نامەکەم گەیاندە ئەو هاوبیرەی چاوەڕوانی وەڵامەکەی ئەکرد، (ئەو) ئەمەی زۆر بەلاوە سەیر بوو تەنیا کە لە ماوەی (٢٤) سەعاتەدا ئەم ئەرکە بەجێبهێنرێت.

ئیتر ئەو تەزیمە بەردەوام بوو، تا من لە ١٩٦٤/٧/١٤ بەهۆی خوێندنەوە چووم بۆ بەغدا، هەر بۆیەش لە کاری تەنزیمیشا وەك ئەندام (لق) بۆ بەغدا گوێزرامەوە، چووم بینیم کاك کامل ژیر بەرپرسە، کە هەر خۆی بەتەنیا بوو، تەنیا چەند کەسێکی نەتەوەیی هاتوو چۆیان ئەکرد، وتم: ئەی تەنزیم؟!، فەرمووی: وەڵڵا جارێ نیمانە هەر ئەمە هەیە، تەبعەن من ئەمزانی بارەکە چۆنە، چونکە ئەو لەگەڵ جەنابی کاك دکتۆر جەمال نەبەزدابوو، ساڵی ١٩٦١ لەگەڵ کاکە دکتۆر جەمال نەبەز پێکەوە چوون بۆ ئەوروپا، دکتۆر ئیحسان هەر زوو لەساڵی ١٩٦١وەو لەو کاتەی چوو بۆ روسیا وازیهێنابوو، کاك عەبدوڵڵا جەوهەریش هەر وازی هێنا.

دوای ئەوەی کاك کامیل لەئەوروپا گەڕایەوە ئیدی ساڵی ١٩٦٤ سەرکردایەتی کاژێك بریتبوون لە: کاك هەردی و کاك فەرەیدون و کاك کامل ژیر و کاك فائق عارف، من لەلقی بەغدا عەرزی کاك کامیلم کرد با حەرەکەیەك بکەین ئەو زۆر بەشەوق و حەماسەتەوەپشتگیری کردو وتی: زۆر باشە ئیتر من کۆمەڵێ خەڵکم لەناو قوتابیانا کۆکردەوە، وەك کاك شێرکۆی هەژارو کاك کەریمی وەستا عومەرو کاك کەریم مەجید لەکۆلێژی ئاداب بەشی کوردی و کاك عومەری حەمە(سلێمانی)و کاك عەبدولواحید

حەمەبۆر کەلەرێکخستنی سلێمانیەوە پێیان ناساندم قوتابیەکی خـەڵکی کەرکوك بەناوی نەسرەدین ئەحمەدەوە هەروەها کاك دلاوەری کاکە زیاد (کۆیە)و کـاك زاهـیر حەمـەد خـەڵکی کۆیـەو لەکۆلێـژی کشتوکاڵی ئـەبو غریب بوو..

هەر من پەیوەندیم پێوەکردن و هاتنە ریزەوە، دواتر بەهەمان شێوە کاك هیوا نزامەدین (سلێمانی) کە قوتابی پەیمانگای باڵای تەکنەلۆژیابوو ئیتر چەند پەل و پۆیەکمان هاوێشت لەناو ئـەو قوتابیانـەی لەکـەرکوك و سلێمانییەوە هاتبوون، ئەمە تاکو ١٩٦٨، لەو ساڵەدا کاك کامیل خێزانی پێکهێنا و هاتەوە بۆ سلێمانی، منیش خوێندنم تەواوکرد .. بـە مامۆسـتا لــە مەعهــەدی صــەناعەی عــالی دانرابــووم، هــەر ئــەو ســاڵە راژەی خزمەتگوزاری بۆ ئامادەیی پیشەسازی سلێمانی گواستەوە، کە هاتمەوە سلێمانی سـەیرمکرد رێکخـستنەکانی کاژێـك زۆر پـەرت بـوون، هـەروەها کەمتەرخەمیم تێدا بەدی کردن، ئەو رێکخستنە پتەوەی جاران شیرازەی تێکچووە.

ئەو کاتە کاك شێرکۆ بێکەس مەسئول لقی سلێمانی کاژێك بـوو، لقـی سلێمانی کاژێك هـەر لـە هـەمان هاوبیرەکـانی پێـشوو پێکهاتبوو: (کـاك شێرکۆ بێکەس بەرپرس، مامۆسـتا محەمـەد مەجیـد ئەسـلان‌و مامۆسـتا حەمە عەلی فەرەج‌و کاك فەتاح عەبدولرەزاق‌و من).

مـن هێـشتا هـەر پەیوەنـدیم بـەکاك کامیلـەوە نەپـچڕابوو وتم: کـاك

کامیــل بــا حەرەکەیــەکی نــوێ بکــەین‌و گــۆڕو تــەوژمێکی شــیاو بەرێکخستنەکانی کاژێك بدەینەوە.. کاك کامیـل زۆر بوێرانـەو جوامێرانـە بەشەوق‌و پەرۆشەوە پێشوازی لەپێشنیازەکەمکرد، دواتر هـەر بەهـەمان رێچکەی بەرنامەکـەمان، ئـەوەبوو حەرەکەیـەکمان کـرد و پەیوەنـدیمان کـردەوە بەوانــەی کــە وازیــان هێنــابوو یــان عــاجزببوون یــان تــازە ئەیانەویست بێنە پێش و ئیهمالکرابوون، پاش ماوەیەك نازانم چۆن بـوو بـەس ئەوەنـدە هـەبوو کـە کـاك شـێرکۆ بێکـەس لەگـەڵ ئەنـدامێکی سەرکردایەتی حاڵەتێکی نا ئاسایی کەوتبووە نێوانیان، سـلێمانی کاژێك ئیتر لە ساڵی ١٩٦٩دا ئەویان لاداو منیان کـردە مەسـئولی لقـی سـلێمانی کاژێك. ئەو حاڵەتە بۆ من شتێکی زۆر قورس‌و ناخۆشبوو، ئەو کە پێشتر بەرپرسم بوو، ئێستا لەهەمان شانەدا من ببم بە بەرپرسی..

پێشکەشکار: بۆچی دوریانخستەوە؟ !!.

د.عەبدوڵلا ئاگرین: نازانم لەو نهێنییە نەگەیشتم، تەسـەور ئەکـەم هۆکارێکی شەخسی لەپشتەوە بووبێت.. کاك شێرکۆ کـوردێکی دڵسۆزە دەم و دەسـت و داوێـن پاکـە تـاکو رێککەوتننامـەی ١١ی ئـازاریش هـەر لەرێکخستنی کاژێکدا مابوو، پاش ئەوەی من بووم بەبەرپرسی لق، دوای ماوەیەك لەساڵی ١٩٧٠ و دوای رێکەوتنانەی ئازار کـاك شـێرکۆ بێکەسـم لەبەردەم یانەی فەرمانبەرانی سلێمانیدا بینی، بانگی کردن، پاش سڵاوو چاك‌و چۆنی وتی: کاك عەبدوڵڵاو نامەیەکی دایە دەستم و فەرمووی: کاك

عەبدوڵلا ئەمە نامەی خۆکشانەوەی ئارەزوومەندانەی منە لە کاژیك، منیش نامەکەم وەرگرتو بردم و تەسلیمی لیژنەی پەیوەندیمکرد، لەوکاتەدا هاوبیری دڵسۆزم کاك کامیل ژیر بەرپرسبوو، بەراستی من کاك شێرکۆم زۆر خۆشئەوێت، زۆر رێزدارە و هاوبیرێکی نەتەوەیی دڵسۆزە، چونکە یەکێ لە سیفەتەکانی کەسانی نەتەوەیی ئەوەیە: ئەوەی لەگەڵ ئەو رێکخستنە یاخود هاوبیرانەدا نەمابێت، سا خۆی بەئارەزوو کشابووبێتەوە یاخود وا لێکرابێ وازیهێنێت، ئەوا پەنا، بۆ پڕوپاگەندەی نادروست و ناوزڕاندن و لەکەدارکردنی یەکتر نەبڕاوە.. واتا بیر و هەڵوێستی نەتەوەییانە: خۆی لەخەسڵەتە پیرۆزە بەها مەزنەکاندا ئەبینێتەوە و لەم حاڵەتەشدا نەحزبە نەتەوەییەکە و نەئەو هاوبیرەی وازی هێناوە بەهیچ شێوەیەك بیریان لەوە نەکردۆتەوە کەسایەتی تێکبشکێنن و یەکتر لەکەدارو ناو زڕاو بکەن‌و سەریەشە یاخود گرفت و کێشە بۆ یەکتر دروستبکەن.

پێشکەشکار: باشە نامەکەی کاك شێرکۆ چی تیابوو؟

د.عەبدوڵلا ئاگرین: نامەکەم نەکردەوەو سەیرم نەکرد چونکە ئەوە ئەمانەتی حزبیەو پەیوەندی بە منەوە نەبووە، تەسلیم لیژنەی پەیوەندم کرد، بەهەر حاڵ ، کاك شێرکۆ خۆی بەقەناعەت و ئارەزووی خودی خۆی بووە بەکاژیك، دواتر هەر بەئارەزووی خۆی وازی هێنا، تا رێککەوتننامەی ١١ی ئازار هاتە پێشەوە، ئیتر ئێمە (من و کاك کامیل ژیر) حەرەکەیەکی ترمان کرد.

شێخ محەمەدی هەرسین . عەبدوڵلا ئاگرین قەڵادزێ - ١٩٦٤/٧/٧

پێش ئەمە لە ساڵی ١٩٦٩دا.. کاک شێخ محەمەدی هەرسین لەماوەت بەرپرسی لقی چواری پارتی بوو، وەکو کاژێك و رێکخراوی یەکێتی لاوانی نەتەوەیی کوردی نا، بەڵکو وەکو هاوبیرێك و کەسێك، دڵسۆزیەکی گەرم لەنێوانماندا هەبوو، پەیوەندی پێوەکردم، وتی: کاك عەبدوڵلا ئەوە یەکێتی قوتابیانی کوردستان و یەکێتی مامۆستایان پێکئەهێنرێنەوە، ئەمە حیزب نییە، باشە لەم رووەشەوە خزمەت بکەیت، تۆ هەم مامۆستا و هەم چالاکیشی، خۆ ئەمە موڵکی هیچ لایەکیش نییە، بۆ نایەی کاری

تێدا بکەیت، منیش وتم باشە. بەڵام دوای وەڵامت ئەدەمەوە کەپرسم بەقیادەی کاژیك کرد رازی بوون، دواتر چووم وەکو ئەندامی سکرتاریەتی یەکێتی مامۆستایانی کوردستان دیاریکرام، لە ساڵی ١٩٦٩وە تا کۆنگرەکەی ساڵی١/٧/١٩٧٠ یەکێتی مامۆستایانی کوردستان کە لە چۆمان گیرا، من ئەندامی سکرتاریەتی یەکێتی مامۆستایان کوردستان بووم، لە ١٩٧٠ تا ١٩٧٤ سەبارەت بەکاژیك حاڵەتێکی زۆر تایبەت هاتە پێشەوە، زۆرینەی سەرکردایەتی پارتی جگە لە بارەگای بارزانی، سەرمەستی ئەو سەرکەوتن و رێککەوتنە بوون کە لە ١١ی ئازار بەدەستهاتبوو، ئیتر خەیاڵیان لای ئەوە نەبوو کە بەعس شەڕئەکاتەوە یان خۆی قایم ئەکات و سەدام تەئمیمی نەوتی کردووە و رێکەوتنی ستراتیژی و سەربازیی لەگەڵ یەکێتی سۆڤیەتدا کردووە، ئاگایان لەمانە نەمابوو، بەعس پیلان ئەگێڕێ، ئەوەبوو لە ١٩٧٢/١١/٢٩ پیلانی لەناویردنی بۆ بارزانی نەمر و کاك ئیدریسی رەحمەتی گێڕا، ئێمە وەك کاژیك زوو دەرکمان بەوە کرد و ئەوانەمان ئەزانی بەعس شەڕ لەگەڵ کورد ئەکات .. ئەمانزانی بەعس هەر شەڕ بەکورد ئەفرۆشێتەوە.

پێشکەشکار: وتت ئەگەر کەسێك بیویستایە پەیوەندی بەکاژیکەوە بکات لەو رۆژگارەدا پێویستی بە سێ ساڵ کات هەبوو تا بەتەنزیمی وەربگیرێ، ئەم پرەنسیپە سەختگیرەی کاژیك، پێت وانییە هۆکارێکی سەرەکی بووە بۆ لاوازبوونی کاژیك لەو کاتەدا؟.

د.عەبدوڵلاّ ئاگرین: بەڵێ.. بەڵێ ئەمە یەکێکە لەو هۆکارانەی کە بووە هۆی شکستی یان نەگەیشتنی کاژیك بە ئامانج یان نەتوانێ ئەو پەیامە پیرۆزەی وەکو فیکرو کردەوە بەئاکام بگەێنێ.

بەرای من کاریگەری فیکر و هەڵوێست و ئامانجی کاژیك تا ئێستاش لەناو جەماوەردا بوونی هەیە و بەردەوامە و ماکێکی رەسەنایەتیو داینەمۆیە، بۆ هەموو حەرەکەیەکی نەتەوەییو رزگاریخواز و ئازادی خوازی کورد و هەموو دنیا، مەبەستم لەفیکرە نەتەوەییەکەیە، ئەو نەهجەی ئەوسا لەلق و رێکخستنەکانی کاژیکدا پەیرەو ئەکرا کە من لەساڵی ١٩٦٩- ١٩٧٤ لێی بەرپرسیارم، بەنموونە یەکێك پەیوەندی ئەکرد، ئەبوایە شەش مانگ لەژێر چاودێری بوایە، داوایئەکردو ئەیوت: کاکە من دڵسۆزی ئێوەم، نامەی بۆ ئەناردین و ئەیوت: ئەوە سێ ساڵە من پەیوەندی ئەکەم هێشتا پلەی ئەندامیم وەرنەگرتوە، کە بە دەیانی ئاوا هەبوو (لە دیکۆمینەتەکاندا ئامارژەم پێداوە ئەو رای لیژنەی پەیوەندیو سەرکردایەتی کاژیك بوو) ئەو دڵسۆزانە ئەیانوت: ئەمانەوێ بێنە ناو رێکخستنەکانی ئێوە، چونکە پەیامی نەتەوەییتان پێیە و پلانی دانانی دەوڵەتی سەربەخۆی کوردی دائەنێن.

ئەمجۆرە کەسانە ئەبوایە لەژێر چاودێریدا بوونایە، ئەبوو شەش مانگیش دۆست بوایە و شەش مانگیش لایەنگیر بوایە، ئینجا پاڵێوراو، واتە: ئەو هاوبیرە نەتەوەییە جوامێرە خۆراگرە، دووسێ ساڵی ئەویست تا ئەبوو بە ئەندام، ئەمە تەنیا لایەنێکی باشەی تیابوو، ئەویش ئەوەیە: ئەبوو ئەو هاوبیرە بەچەند فلتەرێکی زۆر وردو بەهێزدا رەتبێت بەو

مەبەستەی دزەی دەزگاکانی بەعس و جاسوسی وڵاتانی دەرو دراوسێ نەتوانن بێنە ناومان.

بەراستی ئێمە لەوەش لەو دیاردە ناسروشتیەش ئەسڵەمینەوە !..، ئێستا من لەناو پارتیدام و مەسئولی مەکتەبێکی حەساسم و باش ئەزانم کە دەزگای پاراستن دەزگایەکە: بۆ پاراستنی میللەتو حزبە لەو هێرش و پەلامارانەی ناحەزانی پارتی و کوردە ئەیکەنەسەر پارتیو جەماوەر، هەروەها تێئەکۆشن بۆ کەشفکردنی ئەوانەی بەمەبەستی جاسوسیەت دێنە ناو پارتیەوە، ئێمەی کاژیك وەکو حزبێك وجەهەنەزەرێکی نەتەوەیی لۆژیکیمان بەرانبەر بارزانیو پارتی دەزگای پاراستن هەبوو، ئەمانویست خۆمان لەململانێیو بەگژاچوون ئەو دەزگایە بەدوور بگرین، بەتایبەتی من کە قەت بڕوام بە توندو تیژی (عونف) نەبوە و نیە و ناشبێ، هەتا من ئیدانەی ئەو کارەساتە ناخۆشەم کردوەو ئەیکەم کە وەختی خۆی لە ساڵی ١٩٦٤دا بەناوی رووداوی خوێناوی کانی ماسییەوە روویدا، ئەگەر چی من لە ساتی رووداوەکەدا لەبەغا قوتابی بووم، ئەبوایە سەرکردایەتی کاژیك بەیانێکی دەربکردایە، هەم ناڕەزاییو هەم بێ بەریی خۆی لەو کارەساتە ناخۆشە بەجەماوەرو خەڵکی شاری سلێمانی خۆشەویستو هەموو دنیا رابگەیاندایە، مەخابن ئەوەی نەیکرد، هەڵەیەکی زۆر گەورەبوو، چونکە بەدڵنیاییەوە ئەیڵێم: ئێمەی کاژیك نەبووین.. رەنگە هەندێ عەناسری ناو کانیماسی هەبووبێ سەر بەتەنزیمی کاژیك بوو، بەلاّم بە ئاگاداریو ئەمری کاژیك ئەو کارە نەکراوە.

پێشکەشکار: ئەی بۆچی روونکردنەوەیەکتان نەدا؟ .

د.عەبدوڵلاّ ئاگرین: ئەو کارەساتە یەکێك بوو لەو هۆکارە سەرەکیانەی کاژیك وەك پێویست پەلوپۆ لەناو میللەتدا نەهاوێ و گەشە نەکا لەو رووداوە نەخوازراوەدا، چەند شیوعیەکی بێ گوناه و بەسەزمان‌و چەند مرۆڤێك بەخۆڕایی شەهیدکران، ئەبوایە سەرکردایەتی کاژیك دەەم‌و دەست‌و لەگەرمەی ئەوکارەساتە خوێناویەدا بەیانی ناڕەزایی دەربڕین‌و خۆ بێ بەریکردن لێی دەربکردایە، نەیکرد، ئەوە هەڵەبوو.. تا ئێستاش باجەکەی ئەدەین ئینجا دێمەوە سەر ئەو حەزەرەی لە کاژیکدا هەمانبوو.. خەڵك هەبوو لەناو پاراستندا لە ماوەی ١٩٧٠ تا ١٩٧٤ ئەیویست ئێمە بکاتە پلەی پەیژەو بەو هۆیەوە لە قیادەی ئەوسای بارەگای بارزانی نزیکبێتەوە، بەراپۆرتی ناراست وقسەی هەڵبەستراو خۆی بباتە پێشی دەستکەو پلەو پایە وەرگرێ، سەرئێشەو کێشەش بۆ هیچ لایەك دروست نەبوو! !.. هەولّی ئەدا گێچەڵمان پێبکات، بەلاّم ئێمە خۆمان لێبوارد، بەوەش : کاژیك و پارتی‌و شۆڕش و میللەتیش قازانجی کرد..

پێشکەشکار: ئەوترێ هۆکار هەبوو بۆ ئەو حەزەر و ترسەی کاژیك، بەو پێودانگەی پارتی و پاراستن هەمیشە بەدواتانەوەبوون کێشەیان بۆ دروستکردون، ئەم قسەیە چەند راستە؟ .

د.عەبدوڵلا ئاگرین: ئێمە لەناو جەماوەری پارتی و پێشمەرگەدا زۆر خۆشەویست بووین‌و خۆشەویستین، هەتتا سەرۆك بارزانی نەمرو سەرکردایەتی پارتی ئەیانزانی ئەوە کادیرانی نەتەوەیی‌و قیادەی کاژیکن‌و بەچاوی حورمەت‌و تەقدیرەوە تەماشا ئەکراین کەچی بەداخەوە عەناسر هەبوو، لەناو دەزگا، پاراستنی ئەوسا واتا لەساڵی ١٩٧٠-١٩٧٤ دژمان کاریان ئەکرد، بەنموونە یەکێ لەوانە لەکاتی یەکگرتنی پاسکۆك‌و سۆسیالیست و گەل زۆر دۆستیشم بوو، شەهیدێکی غەدرلێکراویشە (....)، یەکێك بوو لەوانەی کە بەدوامانەوە بوو، هەوڵی ئەوەشی ئەدا ئیستدامێ لەنێو تەنزیم و خەڵکانی ئێمەیا دروستکات‌و شێوازی تەنگپێهەڵچینی پەیڕەو ئەکرد، ئەمە بۆ ئەوەی حاڵەتێکی نائارامی لەنێوان ئێمەو بارزانیی نەمر لەلایەك‌و لەلایەکی ترەوە لەنێوان کاژیك‌و پارتیدا دروستبێ...

پێشکەشکار: پاراستن ترسی چی بوو لە کاژیك؟ .

د.عەبدوڵلا ئاگرین: قیادەی بارزانی نا، چونکە وەك زۆر جار لەهەندێك هاوبیرم ئەبیست کاك ئیدریس وتویەتی من خۆم بەیەکێ لە کاژیك دائەنێم‌و بارزانیش ئاگای لەکارەکانمان هەبوو، ئەوا ئەوانەی لەناوپارتایەتیدا ترسیان لەکاژیك هەبوو، ئەوانە بوون خەمی لەدەستدانی دەستکەوتی تایبەتی خۆیانبووەو لەشوێنی خۆیان ئەترسان، چونکە

ترسیان هەبوو لە پشتگیری خەڵکانی ناو پارتی بۆ بیروڕاو ئامانجو خۆشەویستیان بۆ ئەندامانی قیادەی کاژیک لەپایەو مەنزڵیان کەم بکاتەوە، ئەمە پێچەوانەکەی راستە، ئەگینا هیچی تر لەئارادانەبوو.

ئەوانە ئەو هەڵوێستەیان تەنیا لەبەر مەسڵەحەتی تایبەتی خۆیانبوو. بێموزایەدە من رۆڵی سەرەکیم هەبوو، نەمهێشت دەرفەتم بۆ ئەوانە نەڕەخسان و بیانووم نەدایە دەست ئەوانەی ئەیانویست تەسادووم دروستبێت، ئەمە ئەو کارو خەباتەمە لەمێژووی ژیانمدا شانازیەکی گەورەیە پێوە ئەکەم کە لە ساڵی ١٩٦٩وە تا ساڵی ١٩٧٤ وەکو و بەرپرسی لقی سلێمانیو هێل و رێکخستنەکانی کاژیك لەبەغداو کەرکوكو رانیەو هەڵەبجەو پێنجوینو ناو پێشمەرگە ئەو رۆڵەم گێڕاوە، سەبارەت رێکخستنی ئەوسای شاری کەرکوك کە هەموو هەفتەیەك لەسلێمانیەوە بۆ کەرکوك ئەچووم، مامۆستا شێرزاد فاتحم، لەگەڵ چەند هاوبیرێکی دی ئەبینیو کۆبوونەوەم لەگەڵ ئەکردن.. خەتی بەغا کاك شێرکۆی هەژار بوو، ئەو هەموو مانگێك بۆ سلێمانی ئەهات ئەیبینم، خەتی هەڵەبجە مامۆستای خۆشەویستم کاکە عوسمان رەشید کەریم بوو کە ئێستاش نامە سۆزدارەکەی کاك عوسمان رەشید هەر جێی رێزمە.

گەرچی لەهیچەو بەناحەق و وەهمی دروستکرا، ساردیان لەنێوماندا دروستکرد، ئەو هاوبیرە دڵسۆزەم زۆر چالاك بوو، لەڕێگەی ئەو و کاك حەمە عەلی حەمە موورادوە، خەڵکانێکی زۆر ناوچەکە بەتایبەت

نامەیەکی سۆزدارانەی برام کاکە عوسمان ڕەشید

برای بەڕێز و خۆشەویستم کاکە عبداللە

پێشکەشە .

پێشەکی سڵاوێکی گەرم . هیوام خۆشیتانە .

برای بەڕێز .. پێویستم زانی ئەمەتان هەموو پێتان بڵێم ، ئەویش ئەوەیە کە پاش هەوڵەکە [illegible]

[illegible]

برای بەڕێز .. زۆر بە [illegible]

[illegible]

برا بەڕێز [illegible]

[illegible]

[illegible]

برای بەڕێز .. [illegible]

[illegible]

کوا به مشغولی به ئه‌دبه‌وه . برام به‌ڕێز من ئه‌وه‌نده ساده‌و ساویلکه نیم وا به‌زووری
کاریگه‌ری بکرێ ، ئه‌و نووسه‌ره له‌وه ڕێشتره و خۆم پێشانا دابێت مانای ئه‌وه نیه که هه‌ست به
هیچ شتێک نه‌که‌م ، یا شانشه‌وه خۆ خوانه‌خواسته نه‌بووم به جاسوسێکی [illegible] بۆ
ئه‌و [illegible] ، ئه‌و نووسه‌ره جاسوسییه‌م ده‌کوو [illegible] به پێوه‌ندیه‌کیه به جۆرێکه که هه‌رگیز مه‌ترسیم
بۆ [illegible] بۆ به‌ڕێزتانا [illegible] که ئاسیومه ، [illegible]
بواینه هیچ کام له‌وانه هیچ شتێک له دڵدا نیه ، هه‌موویانا [illegible] مێشکا [illegible]
هێشتا [illegible] له دڵدا هه‌یه .

برای به‌ڕێز کاک عبدالله من به هیچ جۆرێک ئاماده نیم نامه نه‌بنووسم [illegible]
نه [illegible] پێوه‌ندی [illegible] جارێکی تر [illegible] ، چونکه پێوه‌ندیی خۆم بڕاندووه ، دڵنیاشم
به [illegible] ماڵی به‌ڕێزتان [illegible] لازم نیه [illegible]
[illegible]
[illegible] به‌ڕێزتان وه‌کو [illegible] ، بێگومان [illegible]
به‌ڵام ئه‌وا [illegible] پێتان [illegible] ، ئه‌گینا [illegible] خۆم به کوردێکی نه‌ته‌وه‌یی
[illegible] ده‌زانم [illegible] نامه‌ی جارێکی تر [illegible] که [illegible]

برای به‌ڕێز کاک عبدالله – سه‌باره‌ت به‌و پاره‌یه‌ی به‌ڕێزتان [illegible]
[illegible] هه‌رچۆنێک بوو [illegible] به‌ڕێزتانا [illegible] برای به‌ڕێز [illegible]
[illegible] ناتوانی [illegible] ، چاوه‌ڕوانی [illegible] که
[illegible] بکه‌م [illegible] پێتانا [illegible] .

ئیتر خواتان له‌گه‌ڵ [illegible] ده‌که‌م

برای بچووکت
[illegible]
[illegible]

(پێشمەرگە) هاتنە ریزەوە وەك: شەهید شەوکەتی حاجی موشیر و کاکە حامید حاجی خالید هاتنە ناو کاژیکەوە، کاك حەمە عەلی حەمە موراد پێشمەرگەیەکی بەوەفاو بەجەرگە، ئەو هاوبیرانە کاك شەوکەتو کاك حامید یەکەم نامەی داواکاریان بۆ هاتنە ناو ریزی کاژیك لام پارێزراوە.

کوردستان بۆ کورد یەکسانی بۆ گەل

بۆ ل.ی.ھ.ك.ا.ژ.ی.ك

سڵاوێکی کوردپەروەرانە

تعا[illegible]ـرائی بەرێزم من کە لەخوارەوە ناوم نوسراوە وە ئەندامێکی

پارتیم وەکو بوم دەرکەوتوە کە لە پارتی وەکو پێویست ناتوانی

کە لەکە خاکی کاربکات وە باوەڕم بە [illegible] تەنها بیرو باوەڕێك

لقلاوە لەناوەوە بە هەموکوردێکی کوردپەروەر ئەتوانی

کە لەکوردستانی بلیندا ئاواتی خوی بەدی بێنی لە کاریانە بۆ داواتان

ی ئەکەم کە لە ریزی خوتانا وەرم بگرن بو ئەوەی لەخزمەتی گەلەکەم

دوا نەکەوم

ئیتر بو پێشەوە بەرەو کوردستانێکی
ئازاد و کوردێکی سەربەخو و پێشکەوتوو

دڵسۆزتان حامد حاجی خالد
دانیشتووی بەشارەتی خوارو [illegible]

ئـەوەش بـۆ مـن شـانازییە، کـە ئەونامانـەی لـە ١٩٦٩وە تـاکو ١٩٧٤ ناردوویانـــە وەك گلینـــەی چـــاو پارســـتوومن، لـــە دوای ١٩٧٥/٣/٦ی هەرەسـی شۆڕشـی ئـەیلول، پاراسـتنی ئـەو ئەمانەتـە زۆر ئەسـتەم و ترسـناکبوون‌و هـەموو کـەس زاتـی ئـەوەی نەئـەکرد لای خـۆی داینـێ‌و بیپارێزێت، چونکە بەعس لەوکاتەدا خواخـوای بـوو، وشـەیەك ببیـستێ‌و چنگی کەوێت تاوەك دیکۆمێنتێکی بڕوا پێکراوی نکۆڵی‌و حاشا هەڵنەگر، بیکاتـە بیـانوو بـۆ ئیعـدامی مرۆڤـی کـورد بەگشتی‌و نەتەوەپـەروەرەو شۆڕشگێرە دڵسۆزەکانی کورد.

بۆیە وەکو دەرمـانی چارەسـەری سـەرەتان بەدواییـدا وێڵبـوو، ئـەو بەڵگانـە بەهـەر کـەس بگیرایـە کـەمترین حـوکم ئیعـدام و ماڵکـاولکردنی لـەدوابوو، ئـەو نامانـەی لامـن لەناویانـدا نامـەی دەسـتنوسی شـەهیدی جوانەمەرگ کاك (ئازاد مستەفا)هەیەو یەکەمجار بۆ کاژیکی ناردو ئەوسـا ناوی کاك محەمەد مستەفا بوو، لەڕێگای خێزانی کـاك عومـەری برامـەوە کە خزمیان بـوو، ئەهاتـە لامـان، جـا کاکـە عومـەری بـرام بەئیلحاحـەوە ئەیوت: عەبدوڵلا ئەوە بۆچی کاك محەمەدتان ئیهمـال کـردووە؟ ئـەو زۆر ئێوەی خۆش ئەوێت! !.. کاك محەمەد مستەفا (ئازاد مستەفا) سـەر بـە باڵی مەکتەبی سیاسی بوو، من شانازی بە پاراسـتنی ئـەو نامانـە و ئـەو (مۆرانە)شەوە ئەکەم کە هەمانبوون و کارمان پێیان ئـەکردو ئێـستا لای مـــن هـــەر لەســـاڵی ١٩٧٢دا رەوتێکـــی نەتـــەوەیی دروســـتبووبوو بەسەرپەرشتی برای خۆشەویست‌و هاوبیری بەوەفام کاکە کەمال جـەمال موختار، کۆمەڵی قوتابی‌و لاوی خوێنگەرم‌و دڵسۆزی کۆکردبوەوە، وەکو

کوردستانێکی یەکگرتوو
کوردێکی سەربەخۆ
بۆ لێژنەی ناوچەی یەکێتی لاوانی نەتەوەیی
سەرۆکێکی نەتەوەییانە

جوامێرانی کورد، منی کە (محمد مصطفی محی الدین)م لە هەموو تانەیەک بێزم کردووە
نەتەوەکەم بەرز دەستەوە دیل دیلوە وەک [illegible] شەوەکە
ساڵی ١٩٦١ ـ بووە چووەتە ڕیزەکانی پارتی دیموکراتی کوردستان تا
ئەمکاتە لە ژێر ناوی [illegible] بە [illegible] تەواناییەوە [illegible]
داوە بەتەم) ئەوەی لە تەجروبەی ئەو چەند ساڵەم بۆم دەرکەوتووە
پارتی [illegible] ناتوانێ بەو دەورە گرنگە هەستێ کە میللەت [illegible]
ئەستۆی چونکە وەک پارتێکی ناوەندی بۆ مەلسەنە هەمیشە
لە نێوانی (هەموو جۆرە) یا وەک هەمیشە سیاسەتێکی [illegible] [illegible]
گرتووتە بەر ـ بۆ چارەسەری کێوگرتەکانی نەتەوەکانی [illegible]
ئەو هەموو [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]!!
بۆیە [illegible] [illegible] بە [illegible] نەتەوەکانمان بۆ [illegible]
[illegible] کە پارتی [illegible] [illegible] لە سەر [illegible] نەتەوەییەکە
وەک لە شیوعیە [illegible] چونکە [illegible] دەوەمیان [illegible]
[illegible] نەتەوایەتیە بەتەم) دەوەمیان [illegible] شیوعیە بە [illegible]
نیشتمانیەوە!! بۆیە [illegible] لە [illegible] ڕاستە یا چۆنیەوم کە
تەنها [illegible] نەتەوەیی ڕاستە تاکە ڕێگای ڕزگاری کوردستانە
[illegible] بۆیە [illegible] بە دڵسۆزانە داواتانە لێ ئەکەم کە
وەک دڵسۆزێکی ئەم نەتەوەیەم بڕوانن..
[illegible] بۆ ڕزگاری کوردستان [illegible].

دڵسۆزتان
محمد مصطفی محی الدین
[illegible]
لە [illegible]
٢١/١٠/٧[illegible]

یەکەم نامەی دەستنووسی شەهیدی جوانەمەرگ کاک ئازاد مستەفا بۆ (کاژیک)ی ناردووە

تەنزیم ئەویش لەڕێگای نەتەوەییەکی دڵسۆز کاکە دکتۆر حسێن محەمەد عەزیزەوە بوو ئاگادار کراینـەوە، ئـەو پەیوەنـدی بەئێمـەوە کـرد، کاکـە کەمال جەمال موختار بەرۆحیەتێکی سپۆرتەوە نامەی ئەو رێکخستنانەی بەشەخسی تەسلیم کردمو هاتەوە ناو کاژێکـەوەو هـاتنی ئـەو هاوبیرانـە بـوە مایـەی ئـەوەی خـوێنێکی نـوێی گـەرمو گـوڕو تـەوژمێکی تینـدار بەرێکخـستنەکان بـدرێتو فەزڵەکـەش بـۆ کـاك کـەمال جـەمال موختـار ئەگەرێتەوە، چونکە ئەو بەشەخسی بەرپرسی ئەو کۆمەڵە بـوو، بازگـەی رێکخـــستنەکەی شـــارەزایانە ڕەنگـــی رشـــتبوو، ئاراســـتەی پەروەردەیەکەشی، دیسیپلینێکی بەهێزی پێوە دیاربوو، ئا لـەو سـاتەدا بەڕاستی لەرێکخستنەکانماندا، جگە لەو هاوبیرانەی لەلای کاك کەمالـەوە هاتبوون، ئیدی لەلای ئەوانەی پێشووی خۆمانـەوە هەسـتم بـە بـەخاوی دیسپلینی رێکخستن ئەکرد.. ئەو بۆچوونەم بە کاك کامیـل گەیانـد، کـاك کامیل یەکێك بوو لەوانەی حەزی ئەکرد چالاکیەکانی حزب ئەکتیڤ کرێت و جوڵەیەك بکەن، ئەمەش هـەروا سـانا نـەبوو، چـونکە ئـەو هـەر خـۆی نەبوو، لەولاوە کاکە دکتۆر جەمال نەبەز و لەمو لاوە کاك هـەردی و کـاك فەرەیـدون و ... تـاد .. ئـەوەشمان لـەبیر نەچـێ تـا رێکەوتننامـەی ١١ئازاری ١٩٧٠ کاك فەرەیدون سـەرکردەیەکی دیـاری کاژێـك بـوو، مـن ئـەوە ئاگـادارنیم چـۆن و لەبەرچـی وازیهێنا،چـونکە نامـەی وازهێنـانی نەداوەتە دەست من، لەڕێگای رێکخستنیشەوە هیچمان پێنەگەیشت!.

پێشکەشکار: دوای ئەوەی سەرکردایەتی کاژیک بڵاوەیان لێکرد و ئێوە کۆنگرەیەکتان بەست و بوونە قیادەی کاژیک بڕیاری تەجمیدی تەنزیمی کاژیکتاندا.

د.عەبدوڵڵا ئاگرین: ئەوە وانییەو زانیاریەکی هەڵەیە.. بەر لەو کۆنگرەیەی ١٩٧٢/٥/٢٥ سەرکردایەتی کاژیک بڵاوەی پێنەکردوەو لەو ڕۆژەشدا واتە: نەچالاکیەکانی حزب وەستێنراو نەحزبیش تەجمید کرا، بەڵکو ئەو کۆنگرەیە بەمەبەستی ئەکتیڤکردنی چالاکی کاژیک بوو.

ئەمەش لە ئەنجامی ئەوەوە هات.. من پێشنیازمکردو بە کاک کامیلم وت: ئێمە پێویستە بەخۆماندا بچینەوە و گرۆتێن بدەینەوە بەر خۆمان، ئەوەتا حکومەتی عێراقی خۆی ئامادەکردووە، ئەیەوێت شەڕ بکاتەوە، وەکو وتم: غەیری قیادەی بارزانیو هەندێك قیادەی پارتی، ئیدی زۆربەی هەرە زۆری پارتی بیرو بۆچوون ساویلکانەیان هەبوو، هەروەها لەو بڕوایەدا نەبوون ڕژێمی بەعس شەڕ بەکوردو شۆڕش ئەفرۆشێ. تەنانەت لە ١٩٧٤/٣/١١ کاتی بەعس شەڕی هەڵگیرساندەوە، زۆر هەبوو کاتێك ئیلتحاقیان بە شۆڕشەوە کرد، جگە لە دەستێ بیجامەو تاقمی تەراشو خاولیەك هیچی دیان لەگەڵ خۆیان نەبردە دەرەوە، بەونیازەی دوای (٢٤) ئەگەڕێنەوە شوێنی خۆیانو ڕژێم مافی کورد ئەدات، ئەوانە سەرمەستی سەرکەوتن و وەزیفە و دەسکەوت و ئەمانەبوون، کاك کامیلیش وتی: زۆر باشە چی بکەین؟، وتم: با کۆنگرەیەك بگرین، وتی چۆن؟. کۆنگرە لەکێ و کێ پێك بێت؟ وتم: خۆتان دیاریان بکەن، ئەوا

ئەندامی لق هەیە.. دواتر وتم: ئەمە وەزعی ئێمە، ئەوە وەزعی عێراق‌و ئەوەش کاك دکتۆر جەمال نەبەزیش وەکو مونەزیرێك و تێکۆشەرێك هەندێ چالاکی ئەنوێنێ، یەکێ لەو چالاکیانە ئەوەبوو نامیلکەی دەرئەکرد رەنگی ئەفکارو ئامانجی موحسنی پزیشکپوری ئەدایەوە، موحسنی پزیشکپور سەرۆکی حزبی پان ئێرانستبوو، رۆژنامەی (خاك‌و خون)ی دەرئەکرد، نزیکی شای ئێران محەمەد رەزا شای پەهلەوی بوو،

فراماسونری جدید در دانشگاه (۲)

جمعیتی که برای نابود کردن

ناسیونالیسم پدید آمده است

شکست ارتش عراق

ئەفکاری ئێرانی گەورەی لەکەللەدا بوو، ئەو ئەفکارانەش تەواو پێچەوانەی ئامانج فیکری‌و کاژێك بوو.

ئەمانــەویٚت لەبەرنامەکــەمانا قــسە لەســەر چــۆنیەتی دروستبوونی پاسۆك لە ١١ی ٩ی ١٩٧٥ بکەین، پاش هەرەسی شۆرشی ئەیلول و پەیوەندیەکانی ئەو پارتە و هەڵوێستی لایەنە کوردیەکان و کێشەو ململانێکان بەرامبەریان، هەروەها ئاماژە بەرۆڵی مامۆستا عەبدوللاّ ئاگرین لەناو پاسۆك و قۆناغی دوای راپەرین تا ساتەوەختی دروستبوونی یەککرتن و چوون و توانەوەیان لەنێو ریزەکانی پارتی دیموکراتی کوردستانداو بەگفتوگۆ و تەواوکردنی ئەو تەوەرانە لەگەڵ بەرێز پرۆفیسۆر دکتۆر عەبدوللاّ ئاگرین پێکەوە ئەبین.

پێشکەشکار: لێرەدا گەیشتینە ساتەوەختی دروستبوونی سەرکردایەتیەکی کاتی دژ بە سەرکردایەتی کۆنی کاژیك، بە پاساوی هەندێ رەخنە و گلەیی و کەمتەرخەمی سەرکردایەتیە کۆنەکەی پێشوو، ئایا هەڵوێستی جەنابتان چی بوو کاتێك سەرکردایەتی کاتی بەیاننامەیەکیان لەسەر سەرکردایەتی ئێوەی کاژیك دەرکرد؟ .

د.عەبدوڵلاّ ئاگرین: ئەو جولەو چالاکیەی لەلایەن چەند گەنجێکی خوێنگەرم بەناوی هاوبیری و کاژیکیەوە، سەرکردایەتی نوێی کاژیکیان پێ دروستکردن، چاوەروانەکراوبوو! ! چونکە بیرۆکەو مەبەستو ئامانجی ئەو جموجوڵو چالاکیە بیروراو بۆچوون و پێشنیازی خودی خۆمبووم بۆیەکەمجار بەر لەساڵی (١٩٧٢) لای کاك شێرکۆی هەژار

دڕکـانمو تاوتوێمـان کـرد، (ئـەو) زۆر بەحەماسـەت و شـەوق وتینێکـی ئاگراوییەوە پشتگیری سەرجەم راوبۆچوونەکانی کردمو لەو رووەوە هـەر دووکمـان جوڵەیـەکی بزێوانـەشمان بـۆ کـرد ! ! !.. ئاکـام وەك خۆمـان ئەمانویست کورتی هێنا.. ئەوە هەقیقەتێکەو ئێستا کاك شێرکۆ لەژیانـدا مـاوەو لەهۆڵەندەیـەو بڕواناکـەم ئـەخلاقی سیاسـی وکۆمەلایـەتیو کوردایەتی رێگای بدات نکۆڵی لێبکات.. چونکە ئەو تا ١٩٧٤/٣/١١ نـەك وەك قوتابیـەك بـەڵکو وەك موریـدێکی شـەیدا گفتـارو هەڵوێـستەکانمی بەعەشقەوە قەبوڵئەکرد، ئالەو دەمەو ئێستاشدا لەگـەڵ کـاك کامیـل ژیـر زۆر ئینسیجاممان هەبووەو هەیە، لەم رووەوە قسەم لەگەڵ کردو ئەویش قسەکانی وەرەگرتم، وتم وەزعی ئێمە باش نییە و پێویستە حەرەکەیـەك بکەین و بەرەو پێشەوە برۆین، لەگەڵ هەموو ئـەو کۆسپانەی کـە هاتنـە بـەردەممان، سـەرەتا پێمـان باشـبوو لەبـەر رۆشـنایی لێکۆڵینەوەیـەکی وردی عەقلانیو هێمن بارودۆخی سیاسی عێراقو باشووری کوردسـتانو راڤەکردنێکی عەقلانی رەوشی نـاوخۆو دەرەوەی رێکخـستنەکانی کاژیـك هەڵـسەنگێنین، بەتـەنزیما بـچینەوە لەبـەر رۆشـنایی چـەند دیـاردەی رووداوی هەقیقی ، من ئەمزانی بەڕاستی جەنابی بارزانی کە ئەو نامەیەی دامە دەستی لە ١٥ی٥ی ١٩٦٤دا، پێشتریش سـاڵی ١٩٥٨ کـە تەشـریفی بۆ سلێمانی هێنا لە ماڵی شـێخ لـەتیفی حەفیـد وەك یـەکێتی قوتابیـانی کوردستان بۆ خزمـەتی چـووین، ئێمـە چـەند قوتابیـەك بـووین چـووین، وێنەیەکی یادگاریمان لەگەڵیا گرت، تـەنیا ماوەیـەکی کـورت لەخزمەتیـدا ماینـەوە، مـن لـەو سـاوە بـەرەفتارەکانی سەرسـامبووم، بۆیـە بـە کـاك

کامیلم وت: کاتێك حکومەتی بەعس شەر بەکورد ئەفرۆشێتەوە، ئەوا بەتایبەت قیادەی بارزانی ، ئەوکاتە بارەگای بارزانیان پێ ئەوت: مشووری خۆیان بۆ بەرەنگاربوونەوەی پیلانەکانی بەعس و سەدام خواردوەو ئەخۆن، بۆیە با ئێمەش بەخۆماندا بچینەوەو لەو رووەوەوەك حزبێکی سیاسیی کوردی بڕیارێك بدەین، بەتایبەت لەوکاتەیا براو هاوبیری بەرێزم کاکە دکتۆر جەمال نەبەز بەهۆی پەیوەندی بەتین لەگەڵ کامەران بەدرخان، لەڕێی ئەوەوە پەیوەندی هەبوو لەگەڵ موحسینی پزیشکپور هەبوو، بەراستی ئەو نزیکبوونەوەیە لە حزبی پان ئێرانست دوور بوو لەهەڵوێستی کاژێكو پێچەوانەی ئەفکارو ئامانجمان بوو، ئەو نزیکبوونەوەیە زەرەری زۆریشی لێئەداین، بۆیە وتم: با دیراسەی ئەوەش بکەین، ئیتر قرارماندا کە کۆنگرەکە ببەستین، دیارە کە وەکو یەکەم کۆنگرەی تەئسیسی کاژێك وابوو، رۆژی پێنج شەممە ١٩٧٢/٥/٢٥ چووین لە ماڵی کاك کامیل لەخوار مزگەوتی نالی لەسلێمانی، لە ژوورێکی بچووکا کۆنگرەمان بەست، پێشئەوەی کۆنگرەکە ببەستین کاك کامیل بەماوەیەك وتی: کێ بۆ کۆنگرەکە بانگ بکەینو نوێنەران کێن؟ منیش وتم: من ئەم هاوبیرانە پێشنیاز ئەکەم و جەنابیشتان کێ تر دەستینشان ئەکەن ئەوە بڕیاری خۆتانە.. لای منەوە (کاك محەمەد مەجید ئەسلان، کاك حەمە عەلی فەرەج، کاك فەتاح عەبدولرەزاق) ئەوانیش ئەندامی لق بوون، کاك کامیل وتی: باشە.. ئیتر دوای ئەوە، کاتو رۆژو شوێنی کۆنگرەکە دانرا، منیش ئاگاداری هاوبیرانی لقم کردەوەو پێکەوە.

مامۆستا ئەحمەد هەردی

مامۆستا کامیل ژیر

عەبدوللا ئاگرین

مامۆستا فایەق عارف

محەمەد مەجید ئەسلان

فەتاح عەبدولرەزاق

حەمە عەلی فەرەج

ئەندامانی کۆنگرەی یەکەمی (کاژیك)
١٩٧٢/٥/٢٥
شاری سلێمانی

لە سەعات (٣٠ر٤) رۆژی پێنج شەممە ١٩٧٢/٥/٢٥ لەماڵی کاك کامیل ئامادە بووین، چووینە ژوورەوە، بینیم سێ مامۆستاو هاوبیری خۆشەویستی لێیە: کاك هەردی و کاك کامیل و کاك فایق عارف، بەهەموومان ئەوانە قیادەی کاژیك و نوێنەرانی تەنیا حەوت هاوبیر بووین، وەك چۆن لەکۆنگرەی تەئسیسی لە ١٩٥٩/٤/١٤ دا حەوت هاوبیر ئامادە بوون، ئێمەش لەم کۆنگرەی یەکەمدا حەوت هاوبیر ئامادەبووین، ئەگەرچی وەك هەل و مەرج و پرەنسیبی کۆنگرە ئاگادار نەکرامەوە، راپۆرتی رێکخستن پێشکەشکەم، کە دانیشتن تێبینم کرد، راپۆرتەکانی:

(ڕێکخستن، سیاسی، دارایی، پەیوەندی دەرەوە، ڕاگەیاندن بوونیان نەبوو)!!.. لەژوورێکی ماڵی کاک کامیلدا دانیشتن و سەرەتا مامۆستا گەورەو دڵسۆز هاوبیر ئەحمەد هەردی: بارودۆخی سیاسی باشووری کوردستان و ڕەوشی هەڵوێستی شۆڕش و پێشمەرگەی بەشێوازێکی جوانی زانستانە شرۆڤە کرد.

شرۆڤەکانی مامۆستا هەردی زۆر لۆژیکیانەبوو، دوای هەریەک لەکاک کامیل و کاک فائق بیروڕایان دەربڕی، منیش سەبارەت بەڕێکخستن قسەم کرد، لە دواییدا گەیشتینە ئەنجام چەند بڕیارێك لەوانە: هاوبیرێك بۆ لای کاک دکتۆر جەمال نەبەز بنێرین، تا لە شێوازی نووسینەکانیان موراعاتی ئێمە لەباشووری کوردستان بکات و لە موحسنی پزیشکپوریش نزیك نەبێتەوە، چونکە ئەمە زەرەرمان لێئەدان ، بۆ ئەم مەبەستە کاك کامیل ژێردیاریکرا. دووەم/ گەیشتینە ئەو قەناعەتەی کە ڕژێمی عێراقی لەڕێکەوتننامەی ١١ئازار پاشگەز ئەبێتەوە و شەڕ بە کورد ئەفرۆشێتەوە، لە ٢٠١٣/٦/٥دا لەگەڵ کاك فەرهاد عەبدولحەمیدو کاك فوئاد سەراج لەگەڵ کاك کامیل باسی ئەو کۆنگرەیەم کرد (ئەو) کاك کامیل ژێر کەمو زۆر ئەو کۆنگرەیەی ١٩٧٢/٥/٢٥ کە لەماڵی خۆیان بەسترابوو لەبیرویادی نەمابوو، لەبەرچاوی ئەو دوو هاوبیرە ئەسڵەن نکۆڵی لەبەستنی ئەو کۆنگرەیە کردو ئەیوت: شتی وا کوا هەیە.. نەکۆنگرەو نەهیچ کۆبوونەوەیەك لەماڵی ئێمە نەکراوەو لەبیرم نییە؟!، ئێ کۆنگرەکەش لەماڵی ئەوداکرا، بەڵام من هەموویم بە سەعات و بەڕۆژ

و مانگ و ساڵ لەیادداشتەکانی خۆما نووسیومە و بلاویشی ئەکەمەوە.
ئینجا وتم: چۆن کاک کامیل بەبیرت نایە؟، وتی: نەخێر نەناوەرۆکی ئەو کۆبوونەوەو نەکۆبوونەوەکەم نە ئەو بڕیارەی (کە خۆی پێشنیازیکرد)و وتی: ئامادە بووان واتە: ئەو حەوت هاوبیرە ئێستە بەدوا ئەندامی سەرکردایەتی کاژیکن ، وتم: ئەی ئەو قرارە گرنگو مێژووییەی دامان چی بوو؟ بەراستی قراری ئاوا سیاسی بدرێ لەمێژووی سیاسی هاوچەرخدا دەگمەنە، ئەویش ئەوەبوو: **(بڕیارماندا: ئەگەر شەڕ دەست پێ بکاتەوە، ئەوە هەموو کارو چالاکیەکانی کاژیک هەڵپەسێرین، ئەمە بەبێ ئەوەی لەگەڵ قیادەی بارزانی رەحمەتی یان قیادەی پارتی یان هەرکەسێ ئیتیفاقێك بکەین و رێککەوتبین هەموو توانایەکمان لەژێر سایەی فرمانی بارزانیو شۆڕشدا دادابنێین وەك هاوبەشیەکی نەتەوەییانەمان).**

رەشنووسی وەقائعی کۆنگرەی دووەمی کاژیک لە ٢٥/٥/١٩٧٢دا دوای کۆنگرەی دامەزراندندا لە ١٤/٤/١٩٥٩ کە ئەویان بەکۆنگرەی یەکەم دائەندرێت یاخود ئەوەی ٢٥/٥/١٩٧٢ یەکەم کۆنگرەیەو ئەوەی ١٤/٤/١٩٥٩ کۆنگرەی تەئسیسیە

دەستنووسی عەبدوڵڵا ئاگرین

رۆژی پێنجشەممە

کۆنگرەی دووەمی کاژیک [illegible]

ئەمڕۆ پێنجشەممە ٢٥-٥-١٩٧٢ لە ماڵی

حەمەی حەسەن لە شاری سلێمانی دووەم کۆنگرەی

کاژیک گیرا [illegible] ئامادەبوون

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

دابەشکردنی بەپێی تاوانەکە بەم جۆرەیە

١- بێشوێن ٩٢٨

٢- خزران ٩٥٩

٣- [illegible] دروستبوونی [illegible]

٤- [illegible]

٥- باسی دروستبوونی هێزی شۆڕش

٦- [illegible] پارتی [illegible]

٧- بەهێز بوونی شۆڕش

٨- [illegible] پارتی [illegible]

٩- نزیک [illegible] پارتی [illegible] و [illegible]

١٠- بەیانی [illegible] بوونا و [illegible]
[illegible] سیاسی

١١- [illegible] ٩٦٢

١٢- [illegible]

١٣- [illegible]
[illegible]

١٤ـ [illegible]

ـ [illegible]

١٦ـ [illegible]

١٧ـ [illegible]

١٨ـ [illegible]

١٩ـ [illegible]

٢٠ـ [illegible]

٢١ـ [illegible]

٢٢ـ [illegible]

٢٣ـ [illegible]

ئەو سێ دیکۆمێنتەی کۆنگرەی یەکەمی (کاژیك) لە ٢٥/٥ ١٩٧٢ دا

وردەکاریەکانی ناو کۆنگرەی تیا تۆمارکراوەو درێژەی هەیە

ئێمـه لەکاتێکـدا رێکخـستنی بـەهێزو فراوانمـان هـەبوو، خـەڵکی پێشمەرگەی دڵسۆزو ئـازاو گـوێڕاڵی بـاش‌و زۆرمـان لـە هێـزی خـەبات و هێزی رزگاری و زمنـاکۆ و شـوێنەکانی تـریش هـەبوو، تـەنزیمێکی پتـەو فراوانیشمان لەناو شارو شارۆچکەکاندا هەبوو، بەپێی ئەو بڕیـارە هـەموو توانـای مـاددی و مەعنـەوی و راگەیانـدن و فیکـری خۆمـان خـستە ژێـر دەستی سەرکردایەتی شۆڕشەوە، لە کۆنگرەکەدا، ئەمە بڕیاری قیادەبوو (سا هەر کـەس بەهـەر مەبەستێك، چۆنی بـۆ ئەچێت‌و لێکیئەداتـەوەو راڤەی بۆ دائەنێت) ئازادە، بە: (دانیشتن، یاخود کۆڕ یان کۆبوونەوە یان سیمینار یاخود کۆنگرەی دائەنێت یان نـا.. یـاخود ئەسڵەن نکـۆڵی لـەو کۆنگرەیەو بڕیارەکانی ئـەکات، یـان لـەبیری چـۆتەوەو لـەیادی نـەماوە، ئـەوە ئـازادە، بـەڵام ئـەوە پێـچەوانەی واقیـع‌و هەقیقـەت‌و مێژوویـشە، بەڵگەی زیندووی تۆمار کراو راستی بەستنی ئەو کۆنگرەیـەو بڕیارەکـانی ئەسلەمێنن.

بەدڵنیایی‌و بێ دوودڵی ئەڵێم: **لەو کۆنگرەیەدا خودی هاوبیری دڵسۆز کاکە کامیل ژیر (گەر ئەمەشی لەبیرمابێ) ئەو پێشنیازەی کـرد: ئـەم حەوت هاوبیرە ئەندامی سەرکردایەتی کاژیکن.**

ئـاوا ئـەو حـەوت هـاوبیرە شـەرعیەتی قیـادەی کاژیکیـان وەرگـرت، پاشان بڕیارەکانی کۆنگرەمان جگە لەئاشکراکردنی ناوی قیـادەی نـوێی

کاژیك، بەرێکخستن گەیاند بەوەی: کاتێك رژێمی بەعسی شەر بەکوردو بارزانیو شۆڕش ئەفرۆشێتەوە هەر هاوبیرێك ئازادە رووەو چ بنکەیەکی شۆڕش ئەڕوات، کوێ هەڵبژێرێ بەرەو ئەوێ بڕوا، هەبوو لەناو شارا مایەوە.

شەهید ماموستا عیزەت رەشید

شەهید ماموستا حەمە سالح فەرەج

دوو هاوبیر و ئەندامی (کاژیك) سالی ١٩٧٤ لە لایەن رژێمی بەعسەوە ئیعدام کران

بە داخەوە لەوانە هاوبیری شەهید مامۆستا حەمەساڵح فەرەج حکومەت ئیعدامی کرد، هەروەها هاوبیری تێکۆشەری ناو ریزەکانی کاژیك شەهید مامۆستا (عیزەت رەشید) بەعسی دڕندە گرتیو ئیعدامی کرد.

رێنمایمان دەرکرد هاوبیران بچن لەگەڵ شۆڕشدا کار بکەن لەژێر قیادەی بارزانیدابن، ئا ئەمە بە هەڵوێستێکی گەورەی نەتەوەو نیشتیمانپەروەرەی بێ ئەندازە ئەژمێردرێ کە پارتێکی نەتەوە پەروەر بێ بەرانبەرو بێ هیچ دەسکەوتێك، هەموو توانایەکی بەبەرانبەر ببەخشێت، دەنا ئێستا لایەنێك یاخود دوو کەس و لەتێك بیانەوێت بێنە

ناو حکومەت یان پەرلەمانەوە ئەڵێن: چ دەسکەوت و مەنسەب و پارەو پۆست و وەزارەتێکمان ئەدەنێ؟، خەڵك ئاوایە.. بەڵام ئێمەی کاژێك ئەو هەموو توانای تەنزیمەمان خستە ژێر سەرکردایەتی شەخسی بارزانی مستەفاو شۆڕشەوە بەبێ هیچ دەسکەوتێك، بەو مەبەستەی هاوبەشیەکی نەتەوەییانە لەشۆڕشدا بکەین.

پێشکەشکار : باشە کاك ئازاد و شێرکۆی هەژار بۆچی بەمە نیگەران بوون؟ .

د.عەبدوڵلا ئاگرین: عەقڵی شێرکۆی هەژار لەسەر شەپۆڵی وهمی تۆقاندن و تیرۆر مەلەی ئەکرد، کەسێکی دووفاقی ناو دووتوێی (سادیو ماسۆشتی) بوو! !.. کاتی خۆی زۆر هەوڵم لەگەڵیدا، لەو وەهمەچڵکنو خەیاڵ بڵاوو ناسەردەمانە نامرۆڤانەیە وازبهێنێ، تەقەلام لەگەڵ دا ئارامی بکەمەوەو دەروونی خاو بکەمەوە، وەك مرۆڤێکی ئاسایی بژیو سیاسەتو حزبایەتی بکات، سەرەتا بەنەرمی خوساو قەناعەتی ئەکرد، کە چی دوای نەیئەتوانی خۆی لەو ماکی ژەهر وەشاندنە رزگار بکا، فکرەی جەهەننەمی و ئەهریمەنانەی هەبوو، بەنموونە ئەیوت: با کوڕی فلانە سەرکردە بفرێنین دواتر فدیەی لێوەرگرین، ئاماژەی بەوە ئەداو ئەیوت: ئەوەتا فەلەستینیەکانیش ئەمە ئەکەن ، لای من ئەمانەی باس ئەکرد.

هەتا ئەو کاتەی من لە بەغا بووم، بارەگایەکی باڵی مەکتەبی سیاسی لە شارع نەهریوو کە نووسینگەی محاماتی کاك کەمال محیەدین بوو، قیادەی باڵی (م.س) هاتوچۆی ئەوێیان ئەکردو شێرکۆش بەو سفەتەی سەر بەوباڵەیەو لەرقی باوکی هاتوچۆی ئەوێی ئەکرد ئەیوت: کاك عەبدوڵلا بادەستێکیان لێبوەشێنین، ئەموت: کاکە ئەو توند و تیژیانە نەفیکرو نەئامانجو نەکاری ئێمە... ئێمە ئەو کارانە ناکەین، ئێمە ئەمانەوێ گەشەیەکی پۆزەتیڤانەو مرۆڤانە بەئەفکارەکەی خۆمان بدەین، لەبەر چاوی کورد بەرگێکی جوانی نەتەوەیی پێبپۆشین و بە ئامانجی بگەیەنین.

لەو کاتە، ساڵی ١٩٦٤ بۆ یەکەمجار کاك شیرکۆی هەژارم بینی، تاکو ١٩٧٤/٣/١١ لەئاستو لەبەردەممدا هێندە متەوازع خۆی ئەنوان بۆچوونو لێکدانەوەو بیروڕاکانمی بەسەرسورمانەوە ئەسەلمان،بە دەگمەن موریدی ئەوتۆ هەڵکەوێك، ئەوا موتیعو عاشقی شێخەکەی بێ، ئائەو هەڵوێستەی وایکرد من متمانەیەکی بێ سنوورم پێبێت!... بەراستی هاتنە پێشەوەی لەکاژیکداو ئەو هەموو هاوبیرانەی ناسی،بەتایبەت، ئەوانەی لە رێکخستنی کاژیکدا خەباتیان ئەکرد. خەتابار من بووم!! چونکە ئەو لای من تەنزیم بوو.

(ئەو) بەجۆرێك خۆی هێنابووە پێشێ، تەنانەت هەندێ جار لەسلێمانی بۆ ماڵمان ئەهات، ئەو وەختە من لەماڵی باوکمدا بووم، شەو درەنگ ئەهاتەوە، نازانم لەکوێ بوو، بەپێڵاوی قوڕاویەوە ئەهاتەوە ،

دایکم لەبەر خاتری من بەو تەمەنەوە، ئەچوو پێڵاوەکەی بۆ ئەشووشت.
جارێکیان لەماڵی خۆمان هەڵسساین هاتینە دەرەوە، ئەو پڕیدایە پێڵاوەکەم بۆی دانام، زۆرم پێناخۆشبوو، تووشی شۆك بووم وتم: کاکە شێرکۆ ئەوە چیئەکەی؟، وتم: قەیناکە من لەحزبا بەرپرسی تۆم و لەحزبێکداین، بەڵام ئێمە هەموو هاوبیری یەکین، نابێ خەڵك فێری ئەوە بکەین پێڵاو دابنێین، خۆ ئەمە پەیوەندی نێوان ئاغا و نۆکەرایەتی نییە کەئەمەی کرد خورپەیەکی ترسناك شریخەی لەهەناوم هەڵسسان!! کاك شێرکۆ ئەمەی بۆ کرد؟ ئەم جۆرە رەفتارە نادروستانە لەرێکخستنی حزبایەتیدا و لە پەروەردەو گۆشکردنی ئێمەی نەتەوەی ناوەشێتەوە، خۆ ئێمە بەرۆحیەتی نۆکەر و ئاغا پەروەردە نەکراوین.
بۆ ئەو هەڵوێستەی کاك شێرکۆی هەژار، من زۆر سەرزەنشتم کرد و داواملێکرد بەهیچ جۆرێك شتی وا لەگەڵ کەسدا دووپاتنەکاتەوە.
ئا ئەو رەفتارە سووکەو هەرزان بەهایە، منی لەدەریای گوماندا نغرۆ کرد.. بەوەی مرۆڤێك بەتایبەت ئەوەی لەهەرزەیی تەمەنیدا بێ پەنا بۆ هەڵوێستی ئاوا کە چرفتار بەرێت.. ئەشێت کاری قێزەونی نالەبارو ناشرینتر، لەگەڵ رێکخستن و هاوبیرەکانیدا ئەنجام بدات.
بەڵام (پاش باران کەپەنك) کۆمەڵێ ئەسرارم لا باس کردبوو، بە نموونە ئەموت: ئەوە کوردێکی باشە، ئەوە سەر بەئێمەیە، ئەویش تاقیبی ئەوەی ئەکرد قیادە کێیە و ئەوانەی تەنزیم کێن؟ ئەو پرسیارە زۆرە گوماناویانەی سەبارەت کاژیك ئەکرد، پرسیاری ئەمو مژاویی لا

دروستئەکردم، منیش دڵپاکانە باسی مێژووی کاژیك و پارتی گەل و یەکێتی (قوتابیان و لاوانی) نەتەوەیی کوردم بۆ ئەکرد، ئەمە لەمانگی ۳ی ۱۹۷٤ بوو، خەڵك رووی لەدەرەوە ئەکرد، ئەوساتە نێوان شۆڕش و حکومەت لەئەگەر و نەگەری رێکەوتن و شەڕدابوو، من کۆمەڵێ نهێنی رێکخستنەکانی کاژیکم لا باسکرد، بەڵام دوای دەرکەوت نییەتی پاك نەبووە، ئەو بێوەفا دەرچوو، من لەو متمانەیەی بەوم هەبوو بەهەڵەداچووبووم، کەکۆمەڵێ شتم دایە، دوایی لەلای زۆر هاوبیری دڵسۆز و رێکخستنەکانمان خۆی کردە پاڵەوان و ئەو ئەمانەتە حیزبیانەو ئەو نهێنی و زانیارانەی من پێموتبوو، دژی سەرکردایەتی کاژیك‌و شەخسی خودی من بەکارهێنا، لەرێگای هاوبیرانەوە هەموو قسە و هەڵوێستەکانیم پێگەیشتەوە و کۆمەڵێ بوختانی هەڵبەستبوو، چونکە کەمن چوومە ناو شۆڕشەوە ، یەکسەر رووم لەبەشی راگەیاندن کرد و ئەوساتە شەهید دارای تۆفیقە فەندی ئاغا فەتحوڵڵا ئەمینداری گشتی رۆشنبیری‌و لاوان بوو.. شاعیری جوانەمەرگ و بەهرەدار کاك جەلالی میرزا کەریم بردمیە لای و بە (نووسەر– محرر) لەئێستگەی کوردی دەنگی کوردستانی عێراق دانرام.

دوایی لەرێگا و بەهۆی رۆشنبیر و دیبلۆماتکاری بەتوانای کورد، دکتۆر جەمال جەلال بەشەخسی بردمیە پەیمانگای کادیران (خولی شەشەم).. ئەمە وەك خۆم عەبدوڵڵا نەك وەك کاژیکیەك، چونکە هەندێ کەس بەمەبەست یاخود بەبەرنامە بۆ چاو راو ئەیانوت عەبدوڵڵا چووە

بووه به مامۆستا لەمەعهەدی کادیران، بەرانبەر ئەوەی هەرچی نهێنـی و مومتەلەکات و نامە و دیکۆمێنتـەکانی کاژێـك هەیـە تەسـلیمی پاراسـتنی کردووه !... راستەوتویانە، بەری رۆژ بەبێـژینگ ناگیرێـت!!!.. ئـەوەتا حەقیقەت هەر دەرکەوت.

پێـشکەشکار: ئـەوانیش گلـەیی ئـەوەیان هـەبووە تـۆ زۆر لەپارتییەوە نزیك بووی، هەتا قسە لەسەر ئەوە هەیە کە عەبدوڵڵا ئاگرین رێکخستنەکانی کاژێکی بەکارهێناوە بۆ پاراستن؟!، ئەمە چییە؟.

د. عەبـدوڵڵا ئـاگرین: سـەرتاپای ئـەو قـسانە هەڵبەسـتراو و بوختانێکی دزکاویە، بوختانێکی زۆر زۆر روونە. چونکە من بەشانازییەوە عەرزت ئەکەم، ئەوە ئێستا منن ئەو راستیە ئەسەلمێنم هەموو ئەو نهێنیو نامەو مۆرو مومتەلەکاتانەی لامبوون لەساڵی ١٩٦٩ەوە، وەك بیلبیلەی چاوم لام پارێزراون و لەبەردەستمدانو لام ماونەتەوە، خۆ ئەگەر تەسلیمی کەسێك یاخود لایەنێکم بکردایە ئەبوایە ئەمانە ئێستا لامن (کەهەر هەموو مومتەلەکاتی کاژێکە) تەسلیم بکردیایە، خۆ ئێستا دەزگای پاراستن ماوە و شایەتی راستی قسەم ئەدەن، من ئێستا ئەوە ئەزانم با عـەرزی ئێـوەش بکـەم، ئـەوەی وەك شەخـسی بیـستوومە دەزگایپاراستن لەو رۆژەی کەدروست بووە تا ئەمڕۆ هەموو شتەکانی پاراستووە، تەنانەت ئەو دەنگانەی لەساڵی (١٩٧٤-١٩٧٥) لەرادیۆی دەنگی کوردستانی عیراق پەخشبوون هەموویان پاراستووە.

جا لەوکاتەی (ڕۆژی سێشەممە ١٩٧٤/٣/١٢) چوومە ناو شۆڕش و بووم بەپێشمەرگە.. دواتر هەستم کرد لەلایەن هەندێك هاوبیرانی ڕێکخستنی کاژیکەوە جوڵەیەکی نائاسایی و ناسروشتی ئەکرێت، چونکە دوای ڕۆژی دووشەممە ١٩٧٤/٣/١١ کاك شێرکۆی هەژار لێ دوورە پەرێز بوو، ئیتر دوای ئەوەی چوومە شاخیش کاك شێرکۆی هەژار نەهات بەلاما و پەیوەندی لەگەڵ من پچڕا.

دوایی بیستمانەوە پێچەوانەی بڕیارە مێژوویی و نەتەوەییانەکەی سەرکردایەتی کاژیك، ئەیانەوێ هەندێ حەرەکە پێچەوانە بکەن تەنانەت بەعەقڵیەتێکی تیرۆرزمیەوە دەست لەهاوبیرانی قیادەی کاژیکیش بوەشێنن، لەیادداشتەکانی کاکە مەم بۆتانیدا ئەم هەقیقەتە تۆمارکراوە و ئەڵێ: کاك شێرکۆ بێکەس پێی ڕاگەیاندم و وتی: با فریای کاك هەردی بکەوین لەوانەیە شتێکی خراپی بەرانبەر بکرێ.

ئێمە پێشتر ئەمانزانی، ئەوان پلانیان وا دانابوو، بێن من کەلەوکاتەدا لەگوندی زینۆڵی شێخێ مامۆستا و بەڕێوەبەری کارگێری خولی شەشەمی پەیمانگای کادیرانبووم، کاك شێرکۆی هەژار و کاك فەرهاد عەبدولقادر بەناوی گفتوگۆوە لەگوندەکە دوورمخەنەوە و بەبێ دەنگی بەچەقۆ بمکوژن!! دواییش بەیانێکی بەرگریم لەسەر بڵاوبکەنەوە و بڵێن: وەڵا پاراستن کوشتوویەتی.

هـــەروەها لەبابـــەکراوای نزیــك دەربەنــدی رایــات و ئــازادی تەقــە لەجێبەکەی کاك محەمەد عـەزیز (خاڵـە حەمـە) بکـەن و بڵێن: بارەگـای بارزگانی خۆیـان ئەمـەیانکردووە، خاڵـە حەمـە خـۆی ئەفـەرمووێ: مـام هـەژاری مـەزن و رەحمـەتی تەشـریفی هێنایـە لام، داوای لێکـردم کـە دەمانچەیەك بۆ کوڕەکەی بدەمێ، منیش ماوەیـەك ئـەو دەمانـچەیەم بـۆ وەرگرت و تەسلیم بە مام هەژارم کرد ، کەچی دوایی پێم گەیەنرایەوە کە شێرکۆی کوڕی ویستوویەتی بەو دەمانچەیە بمکوژێ، کاکە مەم بۆتانیش ئەفـەرمووێ: لەسـەر قـسەی کـاك شـێرکۆ بێکـەس مامۆسـتا ئەحمـەدی هـەردیمان هێنـابووە مـاڵی خـاڵم (عومـەر دەبابـە)، پیلانـی تیرۆرکردنـی مامۆستا هـەردی بەمـشێوەیە بـووە. گوایا بەقـسە لـەماڵی کـاك عومـەر دەبابە بیهێننە دەرەوەو سەرینێك بخەنە سەر دەمی و بیخنکێـنن، کاکـە مەم لە موزەکەراتەکەی ئەڵێ: (چوومە ماڵی خاڵم و وتم: مامۆستا هەردی هەڕەشەی مردنی لەسەرە، ئەویش وتی: کێ ئەتوانێ ئەوە بکات با بێـت بۆ ماڵی ئێمە)، هەر کاکەمەم ئەفەرمووێ: (من شـەوانە حەراسـەتی کـاك هەردیم ئەگرت)، جا ئەمە وایکرد ئێمەش بەخۆمانا بچینەوە.

هاوبیر کاکە کامیـل ژیـریش لـە ٢٠١٣/٦/٥ بـەئامادەی کاکـە فـەرهاد عەبدولحەمیـدو کاکـە فـواد سـەڕاج لـەماڵی خۆیـان لەشـاری سـلێمانی فەرمووی: شێرکۆی هـەژار هـەوڵی کوشـتنی منیـشی داوە، لـە سـلێمانی شەو هـەبووە درەنگانـێو لـەناوەختا خـۆی ئـەکرد بـەماڵا، بـەڵام دیـارە بەهۆی ئامادەگیی خۆمەوە، ئەو دەرفەتەی بۆ هەڵنەکەوتووە.

پێشکەشکار: باشە.. لەدوای دەستپێکردنەوەی شەڕ لە ١٩٧٤دا ئێوە ئەچن بۆ شاخ و ئەندامانی سەرکردایەتی کاژیک هەریەکە و ئەچن بۆ شوێنێك، لەو دەمەیا کاك ئەحمەد سەلام و کاك فەرهاد عەبدولقادر هەریەکەیان بەبیانوویەك واز لەکاژیك ئەهێنن، ئەوان بۆ ئەوەیان کرد؟.

د. عەبدوڵڵا ئاگرین: ئێمە وەك قیادەی کاژیك تاکو ١٩٧٤/٣/١١ داواکاری لەوجۆرەی هاوبیری خۆشەویست مامۆستا ئەحمەد سەلام و کاك فەرهاد عەبدولقادرمان پێنەگەیشتووە، سا نازانم لەدوای ئەوەوە، وازیان لەو تاقمە هێنابێ.. ئەوەی من ئاگاداری بم کاك ئەحمەد سەلام وازی نەهێنا بوو، بەڵام ئەوان ئەو حەرەکە پێچەوانەیەی کاژیکیان پێخۆش بوو، پروپاگەندەیان ئەکرد بەوەی. کاژیك تەنزیم و کار و چالاکی خۆی تەجمید کردووە و ئەمە سەفقەیەکە لەگەڵ مەلا مستەفادا ئاڵوگۆڕییان بۆ پارە و مەنسەب پێکردووە.

پێشتر ئامارەم پێکردووە و بەبەڵگە ناراستی ئەو بۆ چوونەم سەلماندووە ئەمە ئەسڵ و ئەساسی نەبوو و نییە من بەدرێژایی ئەو ماوە دوورەی لەشاخ ناو شۆڕشدا پێشمەرگەبووم، بارزانی رەحمەتی و جوانەمەرگ کاك ئیدریس و کاك مەسعودم نەبینیوە، نەبەقسە نەبەنووسین نەبەهیچ شێوەیەك، کاك کامیلیش هەر هەمان شت، ئینجا ئەو تاقمە وتیان: ئێمە ناوچەیەکی تایبەت و سەربەخۆ بۆ پێشمەرگەو کاروچالاکی کاژیك دیاری ئەکەین، قیادەی کاژیك لە ١٩٧٢/٥/٢٥دا

بەپێچەوانەی ئەو بۆچوونە هەرزە سیاسیانەی ئەوان: بڕیاری وەرگرتنی هەڵوێستێکی دڵسۆزانە و نەتەوەپەروەرانەماندا، تواناکانمان بەشۆڕش ببەخشن، چونکە ئەگەر هەڵوێستێکی نێگەتیڤانەی لەو جۆرەمان وەرگرتبایە کار و چالاکیمان ئەنجامیدایە، ئەبو ئیستیدامامان لەگەڵ قیادەی بارزانی ئەمرو شۆڕشدا بکردایە، بەتایبەتی ئەو جەماعەتەی پاراستن، ئەوەش بیانوویەك بوو بۆ هەڵگیرسانی شەڕی ناوخۆی کوردستان.. باشە هەڵگیرسانی شەڕو پێکدادان لەناوخۆی کورد و شۆڕشدا لەقازانجی شۆڕش‌و میللەتەکەماندا بوو؟ کەپێشمەرگە بچێ بەگژ پێشمەرگەیا و شەڕ بکەن؟

ئەوسا گەر خوانەخواستە کاری وارووبیدایە، بەدڵنیایەوە مەسیرمان هەر ئەوەبوو یان بچووباینە پاڵ بەعس یان ئێران، کە ئەوەش هەڵوێستێکی خیانەتکاریانە ئەبوو، بۆیە ئێمە ئەو بڕیارە مێژوویەماندا.

بەڵام ئەوان بژارەی نەخوازراویان هەبوو، بۆ ئەو مەبەستە کۆمەڵێکیان دروستکرد وەك ئێستا بیر لەیادمە (شەهید مامۆستا شەریف مەولوود) ئەندامێکی پێشکەتووی چالاك‌و دڵسۆزمان بوو، پەیوەندی راستەخۆ بەمنەوەبوو، قسەو بۆچوون‌و هەڵوێستی ئەو شەهیدە جوانەمەرگەی کورد جێی تەواوی بڕواومتمانەم بوو، سەرساغ، راستگۆ، بێ فرت‌و فێڵ.

لەقەسری سەلامی نزیك چۆمان پێیڕاگەیاندم، وتی: خۆم بیستوومەتەوە بەکردەوە ئاگادارم لەپێنجوێن حەرەکەیەك هەیە،

ویستویانه تۆ بکوژن، بەناوی مناقشەوە لەمەعهەدی کادیران لەزینۆی شێخی دوورتخەنەوەو بەچەقۆ سەرتببڕنو بتکوژن تەنانەت: شێرکۆی هەژارو فەرهاد عەبدولقادر بۆ ماوەی هەفتەیەك، بەهەسان چەقۆکەیان تیژکردووەو شێرکۆ وتویە: بەیەك زەربە خپی ئەکەین! !.

هەڵوێستی جوامێرانەی تێکۆشەری دڵسۆزی نەتەوەییو سەرکردەو پێشمەرگەی ئازا، شەهید کاکە فەتاح ئاغای حەمە ئەمین ئاغای زێ ئەو دەنگۆیە ئەبیستێ، هەڵوێستێکی یەکجار جوامێرانەی ئەبێ، من هەرگیزو تاماوەم لەیاد ناکەم، ئەو قارەمانە جگەرسۆزێکی دەگمەنو بێ ئەندازەم بوو.

شەهید فەتاح ئاغای حەمە ئەمین ئاغای (زێ)

شـایانی ئاماژەیـە لـەخیلالی ١٩٧٤/٣/١١ تـاکو ١٩٧٥/٣/٢٠ لـەناو شۆڕشدا بەخزمەتی نەگەیشتمو مـەخابن بـە دیـداری شـاد نـەبووم، ئـەو شەهیدە قارەمانە، سەرکردەیەکی شۆڕشگێرو فیکری پاك بوو، مرۆڤێکی مـەزنو بـەوەفا بـوو، خـاوەنی بـەهای ئـەخلاقی نموونـەیی بـوو، لامـن ئەیفەرموو کە ئیلتیزامی لەگەڵ مرحوم جـەنابی مـەلا مستەفایا هەیـە، ئەیوت: من مولزەمم لەگەڵ جەنابی بارزانیدا، بۆ خۆم خـاوەنی ئـەفکاری کاژیکمو لەگەڵتانم، بە دڵ پشتگیریشتان ئەکەمو خزمەتیشتان ئەکـەم... خانەوادە تێکۆشەرو قوربانیـدەرو کـورد پەروەرەکـەیان ئاگـادارن ، مـن لەساڵی ١٩٦٨ەوە پەیوەندیم بەهاوبیری بلیمەتو دڵسۆز شـەهید کاکـە فەتاحەوە هەبوو، نـاو بـەناو ئەچـووم بـۆ گوندەکـەیان (گونـدی زێ) لـە ئەودیو چـوارتاوە سـەردانیم ئـەکرد هـەر دوو مـانگ جارێـك لەچوارتاوە بەپێ ئەرۆیشتم لە گوندی زێ بەیەکئەگەیشتین، ئەو جەماعەتە ئەیانزانی کاکـە فــەتاح مرۆڤێکــی نەتەوەییــەو ئــەفکار کاژیکیــە، ویــستبوویان ئیستغلالی بکەن، لەوکاتەی شێرکۆی هەژارو فەرهاد عەبدولقادر، نیازیان تــیرۆری مــن بــوو ، هــەروەها بــۆ هەڵوەشــاندنەوەی کاژیـك دەســت لەسەرکردایەتی بوەشێنو ئێمەو مانان تیرۆرکەن، پێشمەرگەی دڵسۆزی کورد کاکە فـەتاح بـانگی کردبـوون، پێـی وتبـوون: (**یـەك دڵـۆپ خـوێن لەلوتی کاك عەبدوڵلا بێـت یـەك بـتڵ خوێنتـان لـێ دەرئـەهێنم کـاری وامناڵانە نەکەن**) ئا ئەوە خەسڵەتی مـەزنو وەفـای مرۆڤـی نەتەوەییـە، ئینجا دوای ئەوەی ئەمە سەری نەگرت ئەو جەماعە بەیانێکیان دەرکـرد،

لەبەیانەکەیا بەناوی ئینقلابی دووەمی کاژیکەوە، بەخەیاڵی بڵاوی خۆیان (١١) هاوبیری سەرکردایەتیان گسك لێداوە، بەتایبەت شێرکۆ ی هەژار زۆر ناهەقانەو بێ ویژدانانە دەستی لەسەر من داگرتبوو، ئەم عەبدوڵڵایەی تا دوێنێ چۆن وەك مورید سەیری شێخەی ئەکات، ئەویش ئاواتە تەماشای ئەکردم، کەچی لەو بەیانەدا بەمووی ناوماست ناو زەدەی کردبوومو کۆبەپەرستو بێ رەوشت داینابووین، دیارە رەوشتو بەهای بەرزو پیرۆز لای کاك شێرکۆی هەژار ئەوەیە: کە باوك و دایکی پێهەڵئەسەنگێنێ لەکتێبی (هەژارو مرۆڤ و دەوربەری) لە بەشی یەکەمداو لەدوو بەشەکەیدا، ساڵی (٢٠٠٨زایینی-٢٦٢٠کوردی) بڵاویکردۆتەوە زۆر بێ ویژدانانە لەو سونبولە نەتەوەییو شاعیرە هەڵکەوتووەو خاوەن فەرهەنگی زمانە (هەژار موکریانی) باوکی ئەدوێت، بۆ ناوزڕاندنو سووکایەتی پێکردن: نەك تیرو تەشەر، بەڵکو بوختانی ئەوتۆی بۆ هەڵئەبەستێت، مرۆڤ قێزی لێئەکاتەوە.. کەچی بۆ بەرژەوەندی خۆی ناز ناوی هەژاری باوکی، بۆ خۆی هەڵبژاردووە!!.

باشە مرۆڤێك.. ئەو هەموو قسە ناشریفو پۆخڵانە بەبابی بڵێت.. ئیدی چاوەڕوانی چی بۆ کەسانێك لێدەکرێت، خۆشینەوێت یاخود ململانێ لەگەڵدا هەبێتو بەمونافیسی خۆی دابنێت!!

ئەمەش ئەو بەیانە ناجوامێرانەیەیە، کە قسەی زۆر زۆر ناهەقیو رەقو ناخۆشی تیایە، ئەڵێ: (گسکمان لێدان، ئەو مووەمان لەناو ماستا دەرهێنا گوایا ئێمە پاراستن بووینو لەناو کاژیکدا لەلایەن

بارزانیەوەچاندراوین! ! گوایە ئێمە لەگەڵ کاژیکدا راستگۆنەبووین! !..
دیارە ئەو سەر راستە، لەبەر رۆشنایی هەموو شرۆڤەیەکی سیاسیی ئەو بەیانە، ناپاکیەك بوو کرا ،چونکە تا ئەو دەممە سەکردایەتی کاژیك لەلایەن دەزگا داپلۆسێنەرو تۆقێنەرو سیخوریەکانی حکومەتی: (عێراق، ئێران، تورکیا سوریا)ەوە، بەتایبەت حزبی بەعسی رەگەزپەرست ئاشکرا نەبوو؛ تەنیا بەگومان ئەم یاخود ئەویان بەکاژیك تۆمەتبار ئەکرد، زانیاری ناو ئەو بەیانە، بووە بەڵگەیەك بەدەست دەزگا سیخوریو داپلۆسێنەرەکانی داگیرکەرانی کوردستانو دوژمنانی ئازادیو سەربەخۆی کوردستان، ئەمەش بۆ ئەوەی جەزرەبە بەوانە بگەیێنن رێبازی کوردایەتی پەیرەو ئەکەنو ئامانجیان دامەزراندنی دەوڵەتی سەربەخۆی کوردستانە.

(لەو ساتە ناخۆش و نەخوازراوەی کاك شێرکۆی هەژار و یەك دوانێکی دی لە ١٩٧٥\١\٢٥دا، بەناوی سەرکردایەتی کاژیك بەیانێکی ناوزڕاوی لێوالێو لە بوختان و تۆمەتباران کردن بڵاو کردەوە. بۆچوونی ناڕەوا و هەڵوێستی ناشارستانیانەیان، بەرانبەر سەرکردایەتی کاژیك بەگشتی و بەرانبەر خودی من بە تایبەت نواند. ئیدی لەوساوە تا نووسینی ئەم کتێبە راشکاوانە و بە زمانێکی لۆژیکی مەقبوڵ سەرکۆنەی ئەو کەچرفتارییەی کاك شێرکۆی هەژارم کردوە.. ئەو لەو ساتەی ١٩٧٥\٣\١٩گەڕاوەتەوە عیراق تا ئەم نووسینە بەهیچ شێوەیەك نەگەتیڤانە باسی منی نەکردوە، "ئەو" دووجار ویستویەتی من ببینێ:

جارێــك بــه تــەنیا و جارێــك لەســاڵی ١٩٧٩دا، کاتێــك لــه ســەماوه نــەفیکرابووم، لەگــەڵ کــاك فــەرهاد عەبدولحەمیـد هــاتن و مــن هــەردوو دیدارەکەم رەتکردەوه: پێموایه: دوای ئــەم نووســینەم هــەر رەفتــارێکی پێچەوانەی دەرخستنی ئەم راستیانەی هەبێت، ئــەوا ئاکامی هەڵچوونی جامی تووڕەیی و گرژیی دەماری کین و ئینتیقامی کوێرانەیه و رەهەنـدی وەهمی و بنچینەیەکی پوچەڵه و جێی بڕوا و متمانه نییه).

بەیانە ناو زڕاوو ناراستگۆو پڕ لەبوختانەکەی (١٩٧٥/١/٢٥) شێرکۆی هەژار

(١)

بەیاننامەی [illegible] دەربارەی دروشمی ئەم [illegible] ی کوردایەتی لە کوردستانی باشووردا

کاژیـــــک — کوردستان بۆ کورد
هەرێمی باشوور — یەکسانی بۆ گەل

بەدەستی تێکۆشانی هەموو هێزە سیاسیەکانی کوردستانی باشوور
لە پێناوی هەموو دروشمێکی ناوچەیدا لە هەر قۆناغێکدا
بەڵگەی [illegible] نەتەوەی کورد و هێزە سیاسیەکانیەتی

ناویرانی تێکۆشەر [illegible] و لایەنگرانی کاژیک لە کوردستانی باشووردا
سڵاوی [illegible] کوردایەتیتان پێشکەش

ناویران
دامەزراندنی کاژیک لە ٢٤/٨ نیسانی ١٩٥٩ دا [illegible] دەرونی و واقیعێکی نەتەوەی کورد [illegible]
نەتەوەی کوردی [illegible] نیشتمان دابەش کراو [illegible] کاروان دواکەوتوو [illegible] حزبێکی
نەتەوەیی کوردی نەبوو کە تێکۆشانی هێزەکانی لە پێناوی یەکێتی و ئازادبوون لە چەوساندنەوەی
بێگانە و چەند چەوسێنەرەکانی ناوخۆی [illegible] گیانی (إبداع) ی تێدا بووبێتەوە [illegible]
[illegible] دەربەگە [illegible] دواکەوتووەکانی [illegible] عەرەبی [illegible]
تورک و فارس [illegible] و [illegible] بربوو.
هەرچەندە (پارتی دیموکراتی کوردستان) لەو کاتەدا هەبوو بەڵام لەبەر ئەوەی وەک حزبێکی
بازرگانی لە [illegible] تا [illegible] و پرۆگرام و [illegible]
و [illegible] (ثابت) و [illegible] کۆمەڵێکی چەوساوەی وەک
کۆمەڵی کوردەواری [illegible] بکات و [illegible] ئیستیعابی تێدا و
ئەو [illegible] لە کوردستانی گەورەدا بکات [illegible] هەمان ئەو دروشمانەدا [illegible]
ئەوەی [illegible] و پرۆگرامەکانی لە [illegible] ی ناتانی دوو جێگر [illegible]
[illegible] زۆربەی سەرکردایەتیەکەی [illegible]
[illegible] کوردستان و [illegible]
[illegible] کورد لەگەڵ [illegible]
[illegible] و [illegible] کۆمەڵگای کوردی [illegible]
[illegible] پارتی دیموکراتی کوردستان [illegible]
کوردی [illegible] حزبێکی نەتەوەیی کوردە لەوەک کاژیک
[illegible] بانگ.
بەڵام [illegible] کاژیک [illegible] سەرکردایەتیدا [illegible]
راست و [illegible] بیری نەتەوەیی [illegible] بۆ کورد [illegible]
جگە لە بڵاوکراوەیەکی [illegible] (کاژیکنامە) بوو [illegible]
[illegible] کۆمەڵگای کوردیەوە. کاژیکنامە جگە لە [illegible] مێژووی [illegible]
[illegible] نووسراوەکانی ساطع الحصری و ميشيل الرزاز [illegible] مێژوویان [illegible]
ئەو [illegible] لە رووی فکریەوە [illegible] (سلبیات) ی تێدا بوو [illegible]
[illegible] کاژیکنامە [illegible]
[illegible] ساڵی ١٩٦٨ / ٢٥٨٠ [illegible] دەستکاری [illegible] کرا [illegible]
[illegible] کورد [illegible] (ئاریایەتی [illegible] کردنەوەی
[illegible] و ٠٠٠٠٠٠) . لە مەیدانی [illegible] ی کوردایەتی بە [illegible]
[illegible] و ئیعتزالی و [illegible] عیراقی [illegible] لە زۆر کارماندا
[illegible] کورد [illegible] لە رووی [illegible] دراوایە [illegible]
[illegible] (کانی ماسی) [illegible] بۆ ئەوەی [illegible] دایمان بگرێت کە ئەم [illegible]
[illegible] نەتەوەیی کوردی کرد کە [illegible] لە پێناوی یەکگرتنەوەی کوردستانی گەورە و
[illegible] ئازادی و [illegible] ی کورد و [illegible] کاروانی [illegible] جیهان لە [illegible]
[illegible].
هەرچەندە زۆر لە [illegible] زۆر یا کەمی ئەم واقیعەکرد بەڵام [illegible] کە
[illegible] بۆیە ئەکرا و [illegible] کاروانی [illegible]
[illegible] کاژیک وەک ([illegible])

حزبایەتییەکەماندا بەڵام هەندێکی تر لەو مامۆستایانە (أ . ع . و . ع . م . [illegible])
و دکتۆر ح . ن) هەر دریژەیان بەو کارەساتە دا [illegible] بە هیمەتی هاوبیرە تێکۆشەرەکانی حزبمان
توانیمان بە یەکجاری گسکیان بدەین و ریزەکانی حزبمانیان لێ پاك بکەینەوە و بە هەڵکشاتی
(ح . ع . ئاکرەیی) ی کۆنەپەرست و بێ ویژدانە ئەو مرووەی لە دەرەوەی حزبەکەوە تیا چێنرابوو
بە هەڵکێشانی و فرێدانی توانیمان دوا پاشماوەی رەشی کارەساتی ئەو چەند ساڵەی کاربە
رابمالین و رووی راستەقینەی بێ گەردی شۆرشگێرانەی کوردایەتی بۆ حزبمان بگێرینەوە .
ئێستا و لە سەرەتای قۆناغێکی گرنگی کوردایەتیدا کە گۆرانێکی بە نرخی بەرەو پێشەوەی کاری تێکی
تیا بە دی دێت لەسەرمانە لە هەموو لایەنەکانی باری سیاسی و هەل و مەرجەکانی ژیانی کۆمەڵگای
کوردی وورد ببینەوە و لە بەر روناکی ئەوەدا نەخشەی تێکۆشانی رۆژانە و دروشمی خەباتی ئەم
قۆناغێکی ئەو نەخشەیەمان کە بۆ ئازادی ژیانەوە و یەکێتی کوردە بکێشین .
بەهۆی ئەوەی کوردستانی گەورە و بەدیهێنانی سۆسیالیزم لە کۆمەڵگای کورددا لە [illegible]
سەرەکییەکانی بەرنامەی حزبمانە کە دەستکاری و گۆرانی بۆ نییە . بەڵام ئەو ئاواتە پیرۆزانە بۆ یەك
وەنەبێت بە چەند هەنگاوێکی بەپەلەو ئەنجامدانی بەجێگیرکردنیشی لە بەرنامەدا تیتر بێتە دی .
بە دیهێنانی کوردستانی یەکگرتوو و سۆسیالیست کۆمەڵێك گۆرانی گەورەی لە ئەرازوی بەرزە .
وەندی دەوڵەتە گەورەکانی جیهان لە خۆرهەڵاتی ناوەراستدا پێویستە کە ئەمێتە هۆی گۆرینی سەرچەمی
باری سیاسی لەم ناوچەیەدا . دیارە ئەمەش بە یەکجاری کوتوپر نابێت بە چەندین قۆناغ دەبێت
کە : گەر هۆشیارییەکی تەواوی سیاسیمان لە هەموو لایەنەکانی (حوکم) لەم ناوچەیەدا بێت و
بە تەواوی دەوری هەموو هێزە سیاسییەکان و توانای نەتەوەی کورد و هەل و مەرجەکانی کاتیکی
_ کە پەیوەستە بەرزترین و پێشکەوتووترین شێوەی رێکخستنی کوردایەتی بێت _ لە هەر قۆناغێکدا
تێ نەگەین ناتوانین بە سەرکەوتوویی ئەم قۆناغە ببرین و بێ بنێینە قۆناغێکی ترەوە ، هەر وەك
ستوونە سەرەکییەکانی بەرنامە کاریك گۆرانیان بۆ نییە ، هەروەهایش پێویستە لە گەڵ تێگەیشتنی
پێویستەکانی هەموو پلەیەك لە تێکۆشاندا ، درووشمی گونجاو بۆ ئەو پلەیە بکەینە ئامانجی کاتیمان
بۆ ئەوەی بتوانین بە پێی تەختەیەکی (عملی) تێکۆشان کوردستانی یەکگرتوو و سۆسیالیست
بکەینە واقیعێکی سیاسی [illegible]
دوای لێکۆڵینەوەیەکی وورد لەم هەل [illegible] بە شێوەی کوردایەتی کێشی
حزبمان بۆ ریزەکانی رێکخستنی حزبی [illegible] گونجاوترین دروشم کە خزمەت بە کوردایەتی
بکات لە کوردستانی باشووردا لەم پلەیەدا ، ئەویش بەدیهێنانی حوکمێکی زاتی راستەقینەیە کە
ئەمە وامان لەسەر پێویست دەکات هەموو هەوڵێکی سیاسی و خەباتیکمانی لەم پلەیەدا بۆ ئاراستە
بکەین وەکو ئامانجێکی کاتی کورد لە کوردستانی باشووردا .
لەم قۆناغەدا کە داگیرکەری عێراقی بە پشتیوی ئیمپریالیەتی رووسی هەموو توانایەکی بۆ
تەفروتوونا کردنی کورد و سڕینەوەی ناوی کوردستان خستۆتەوە گەر و بە بێ جیاکردنەوەی [illegible]
بەرگریکەریك لە بزوتنەوەی کورد و سەرکەوتنی شۆرشی پیرۆزی کوردستان [illegible] هێزێکی
سیاسی و جەنگی ئەو پیرۆزە [illegible] هەموو کاتێکی تر بەتر پێویستی بە [illegible] تێکۆشانی
هەرو حزبە سیاسییەکانی شۆرشی کوردستان دەکات ئەرکێکی مێژوویی سەرشانی هەموو لایەکمان و
بە [illegible] ێکی سیاسی ئەزانین کە هەموو ئەو حزبە سیاسییانە [illegible] کاتێن . کە
ئیمرۆ لە کوردستانی باشووردا بۆ بەدیهێنانی حوکمی زاتی راستەقینە بۆ کوردستانی باشوور
تێکۆشانیان لە پێناوی بەدیهێنانی ئەو دروشمەدا یەك بخەن ، چونکە تەنیا بە [illegible]
بە [illegible] ستەی تێکۆشان لە پێناوی دروشمێکی [illegible] رێکخستنەوە [illegible]
ژیانەوەی بەرزی ئەکەنەوە .
وەنەبێت (اتحاد) کردنی کارێك لە لایەن پێشمەرگە زانی پارتی دیموکراتی کوردستانەوە توانیە
رێگا لە ئەندامانی حزبمان [illegible] عمر مالم منصور و ملازم محمد و جمال [illegible] محمد و [illegible]
[illegible] لە لایەن [illegible] ئەوانە [illegible] ئومار

[illegible] شەری رزگاریدا و لە [illegible]
بەڵام کە ئیمە هەمووان پیمانەوێت لە پێناوی بەرزی نەتەوەکەماندا تێبکۆشین و ئامادەی
هەموو قوربانییەك بین لەو رێگایەدا ئەم [illegible] و [illegible] کاریك بە
و بەرژەوەندی و سوودی کێی تێدایە ؟؟
لێرەدا [illegible] کوردستان [illegible]
کە [illegible] بە دەزگایەکی [illegible] کە [illegible]

لەناو پێشمەرگەدا هەبن ، لە وەڵامدا پێی وتو : ئەو پێشمەرگانەی لای من لە هەموو کەسێک ئازا ترن و هەمیشە داوا ئەکەن کاتە سەختە زۆر خوێناوی و ستەمە بۆیەن و کە ئەچن ئەوپەڕی سەربەرزی تۆمار ئەکەن ئێوە پێیان ئەڵێن کاژیکن و ئاپێچەن ، باشە ئەمە توانیمان ئەو هەرگەرە کارەمانا ؛ لە ریزەکانی پێشمەرگە دەربکەین و کوشتیان بەرەوەدا ، کەیدا گیرکردن بەهۆکاتەشت خۆی ئوکەبەشی مندی عمر صالح منصور و ملازم محمد مان چۆن بۆ زیندوو ئەگێڕنەوە تا بۆیان بڵێین ئێوە کاژیکن پاییسی هەبن !! و دەریان بکەین لە پێشمەرگایەتی .

ئێمە لە گەڵ هەموو هەڵسەکەوتێکماندا بۆ یەکێتی هێزە سیاسییەکانی کوردستانی باشوور لە پێناوی سەربەرزی کورد و کوردستاندا کە بە گەلێکی یەکگرتوو پێک دێت ، پێویستە بە گەرمی وتە (ئیرار... دەرەوە داوا لە بەرپرسیارانی ئەم بزووتنەوەی کوردستانمان بکەین کە هیچ لایەکمان رقمە و گلەیی مێژووی کوردایەتی نەهێنینە سەر خۆمان و بەرەنگیان و تەک دڵ هەبووتمان ... لە ... دا هەیە ئاڕاستەی ئەو رێگایە بکەین کە ئەمان ئەیخاتە سەرکەوتنی شۆڕشەکەمان بە سەرۆکایەتی بارزانی .

لە لایەکی ترەوە پێویستە برا شۆڕشگێڕەکانی لقی کوردستان (قیادەی مەرکەزی) هی کە هێزێکن لە کوردستانی باشووردا دەڵێم تێکۆشەرانێکی ... لە پێناوی بیروباوەڕێکدا کردگی و ناشکۆیی ئەم هەڵ و مەرجانەی ئێستای کوردستان بخەنە بەرچاو و لەبەر رووناکی ئەو گۆڕانەی لە جیهاندا روویداوە و لەم کاتەی شۆڕشی کوردستان کە پێویستی بە یەکبەستنی تێکۆشانی هەموو لایەکی دڵسۆز بۆ ئامانجەکانی ئەم قۆناغەی هەیە ، چالاکی خۆیان لە گەڵ هەموو لایەکی دڵسۆزدا بۆ ئەم مەبەستە بخرێنن . با هەر لە ئێستاوە لە سەرەتای هەڵەکانی پەیمانێک لە رزگاریماندا ... ئەوە بکەوین ... لەو ئارەساتانە بیرین کە بە هۆی لێک دوورکەوتنەوە و دوژمنایەتی کردنی یەکتر حیزبە سیاسییەکانی وولاتێک بە سەر خەڵکی وولاتە ... پێویستە راستگۆیین لە گەڵ ئەو نووسانەدا ... ئەکەینەوە و گلەیی و سزای مێژووی پێشکەوتن نەهێنینە سەر خۆمان .

سەرکەوتوو بێت کوردایەتی ... باشوور کە (حوکمێکی زاتی ... هێنینە

سەرکەوتن بۆ بیروباوەڕی بەرزی کاژیک

مردن بۆ دوژمنانی

... ی باشوور) ...

سەرکردایەتی هەرێمی باشوور
کاژیـــک
(کۆمەڵی ئازادی و ژیانەوە و یەکێتی کورد)

١٩٧٥/١/٢٥
٢٥٨٦/١١/٥

پێشکەشکار: جگە لە گومانەکانیان، ئازاد مستەفا ئەڵێ کاژیک هەر بە مردوویی لەدایك بوو، ئەڵێ یەك وەسیقە و یەك دیکۆمێنتی لای خۆی نەبووە، هەرگیز کۆنگرەو کۆنفرانسێکی نەبەستووە، هیچ ئۆرگان و بڵاوکراوە و نامیلکەیەکی نەبووە، ئایا ئەو رەخنانەی ئازاد مستەفا بێ هۆکارن؟، ئەڵێ یەك کادیری سەرکردایەتی کاژیك نەگیراوە و کەسێکیان لە سەر نەتەوەیی بوون و کاژیك بوون زللەیەکیان لێ نەدراوە؟.

د. عەبدوڵڵا ئاگرین: من نازانم و ئاگاشم لێی نییە شەهیدی جوانەمەرگ کاکە ئازاد مستەفا چۆن و لەکوێ ئەو بۆچوون و بیرو رایانەی دەربڕیوەو بڵاوکردۆتەوە.

ئەگەر (ئەو) بۆ چوونانەشی وتبێت، لەو روانگەیەوەیە (ئەو) لەسەرەتاوە واتە لەساڵی ١٩٦١ەوە ئاگای لەدیوی ناوەوەو نهێنیو هەموو چالاکییەکانی رێکخستنەکانی: یەکێتی (قوتابیو لاوان) نەتەوەیی کوردو پارتی گەلی کوردو کاژیك نەبوو. (ئەوەش خەوش نییە وتێزێکی ئاساییە) من بەتەشەر نایڵێم.

کاکە ئازادی شەهیدی جوانەمەرگ بەر لەرێکەوتننامەی (١١)ی ئازاری ١٩٧٠ی نێوان شۆڕشی کوردستان بەرابەرایەتی بارزانی مستەفا، لەگەڵ حکومەتی عێراق، لەڕێگای کاکە عومەری برامەوە بۆ یەکەمجار پەیوەندی بەمنەوە کردو هاتە پێشێ.

یەکەم نامەی داواکاری ئینتمای بۆ ناو کاژیک لە١٩٧١/١٠/٣١ ناردو تائێستاش لای من پارێزراوەو لێرەشدا بڵاوی ئەکەمەوە، ئەو ئاگای لەکۆنگرەکەمان نەبوو کە لە ١٩٧٢/٥/٢٥ دا بەستومانە، ئەم نووسینە بۆ (رەدەڵو بەدەل)و وڵامدانەوەی رایەکانی شەهیدی جوانە مەرگ کاکە ئازادو هیچ کەسێکی دی نییە، بەقەدەر ئەوەی: بەقەدەر ئەوەی ئەمەوێت: هەقیقەت دەربخرێت.. دوای ئەوەی لە١٩٥٩/٤/١٤دا کۆنگرەی دامەزراندنی کاژیک بەسترا، کاژیک درێژەی بەخەباتی داوەو لەکاتی (٤,٣٠)ی عەسری رۆژی پێنجشەممە ١٩٧٢/٥/٢٥ یەکەم کۆنگرەی خۆی گرێداوەو پێشتر لەم نووسینەدا، بەوردی ئاماژەی پێکراوە.

کاژیک لەرێگای: رێکخراوی یەکێتی لاوانی نەتەوەیی کوردو قوتابیانی نەتەوەیی کوردوە رۆژنامەو ئۆرگانی (چرای کوردستان و رابەر) پارتی گەلی دەرئەکردو دەیان نامیلکەشمان هەبوو لەوانە: (هەقیقەتی کاژیک، نێوان کاژیکو بارزانی.. تاد..).

سەبارەت بەوەی: یەك کادیری سەرکردایەتی کاژیك نەگیراوەو لەسەر نەتەوەیی بوونو کاژیك بوون، زللەیەکیان لێنەدراوە.. لەگەڵ رێزی بێ پایانما بۆ ئەو شەهیدە، سەر بەرزو موقەدەسە، ئەو بریارە پەلەو بێ ئاگای باڵی بەسەردا شۆرکردۆتەوە.. دەنا ناوەندی بریارو دەستەڵاتداری سەرکردایەتی کاژیک هەموو زانیارییەکانی لایە.. بەنموونە: دڵسۆزو سەرکردەیەکی کاژیک پێشمەرگەی لەخۆبوردی شۆرشی ئەیلول، مامۆستا فەرەیدون عەلی ئەمین لەساڵی (١٩٦١-١٩٦٢) لەلایەن رژێمی عەبدولکەریم قاسمەوە گیراو رەوانەی بەندیخانەی سەرای بەغدا کراو

دواتر کەئازادبوو، یەکسەر چۆتە ناو شۆڕشەوە.. هەروەها لەئەنجامی چالاکی‌و کاری سیاسی کاژیکی لەساڵی ١٩٦٢ شەهید سەعید گەوهەرو مامۆستا غەفور ئەمین‌و ئەبوبەکر مەلا مەجیدو چەندینی دیی لەلایەن رژێمی عەبدولکەریم قاسمەوە، لەسەر خەباتی کاژیکیی کوردایەتی لەبەندیخانە توندکراون.. ئەمە جگە لەوەی لەسەر خەباتی کاژیکێتی چەند هاوبیرمان نەفی‌و دووخراونەتەوە، بەنموونە: کوردی جەسوورو جوامێرو بەتوانا.. کادیری پێشکەوتووی کاژیك کاکە جەلالی دەروێش قادر لەساڵی ١٩٦٧ەو، بۆ ماوەی ساڵێك زیاتر خۆی‌و خانەوادە بەڕێزەکەی بۆ شاری (حلـە) نەفیکران.. هەروەها شاعیری گەورەی کوردو هاوبیر شێرکۆ بێکەس ساڵی ١٩٦٧ لەبەغدا لەمەنفا ئەژیا.. ئەمە جگە لەوەی ئەگەر دەست دانەگرم‌و نەڵێم: سەدان، ئەوا دەیان کاژیکی لێبوردوانە لەناو شۆڕشدا پێشمەرگەی دیارو گیان بەختکەربوون.. بۆ ئەوەی گوایە کاژیکیش لەسەر کاژیکیەت زللەیەکی لێنەدراوە ئەوا نەك زللە بەڵکو هاوبیران: مامۆستا حەمە ساڵح فەرەج‌و تێکۆشەری کاژیکیی ون ناو مامۆستا عیزەت رەشید هەردووکیان لەساڵی ١٩٧٤دا لەلایەن رژێمی رەگەزپەرستی بەعسەوە، لە ناوشاری سلێمانیدا گیران‌و دواتر ئیعدامکران. ئا ئەوانە چەند نموونەیەك لە قوربانی نەتەوەو کاژیکن.

پێشکەشکار: جەمال نەبەز لە شەستەکان بانگی کاژیکی لەبەرلین بڵاوکردەوە.

عەبدوڵڵا ئاگرین: بەڵێ بەڵێ، بڵاوکراوەی زۆری بەهادار لەڕێگای کاکەدکتۆر جەمال نەبەزە بڵاوکراوەتەوە، دواتر ئێمەش لەکوردستان

بڵاومان ئەکردەوە، کاژێکو بارزانی، کاژێکو شۆڕش، کاژێکو حکومەتی عێراقی، هەروەها کۆمەڵێ بەیاناتی دیکە، سەبارەت بەوەی لەلایەن دەزگا تۆقێنەرو سیخورییەکانی حکومەتە داگیرکەرەکانی: (عێراق، ئێران، تورکیا، سوریا) جەزرەبەی گوشندە لەڕێکخستنەکانی کاژێکو ڕێکخراوەکانی نەدراوە.. بەبۆچوونی هەموو خاوەن ویژدانێك ئەوە ئەبێت بەتەقیدرەوە هەڵسەنگێنرێت، هەقەو ئەبێت ئافەرین لەدیسپلینی ڕێکخستنی کاژێك بکرێ، بەشبەحاڵی خۆم شانازی بەوەوە ئەکەم من لەساڵی ١٩٦٩وە تا ساڵی ١٩٧٤ بەرپرسی ئەو تەنزیمە بووم، نەمهێشتووە رایەڵو جومگەکانی رێکخستن، شلو خاوبێتو ئەو دیسپلینە پتەوە وایکرد: هاوبیران لە هەڕەشەی نەیاران بپارێزرێت نەهێڵدرێت، خوێن لەلووتی کەسێك بێ، دوایی نەمهێشتووە تەنزیمەکەمان ئاشکرا بێتو بکەونە ژێر جەزرەبەی دەزگا تۆقێنەرو داپڵۆسێنەرەکانی حکومەتی عیراقیو سەدامو ئێرانیو هەتا...تاد کەخەڵکی بەگومان دەستگیر ئەکرد، محاسبەی شێخ محەمەدی هەرسینیان کردووە وتویانە: تۆ کاژێکی، ئەوەی پرسیاری لێ کردووە ئێستا هەڤاڵی خۆشەویستو بەڕێزمە، کاك شێخ محەمەدیش وەڵامی داوەتەوەو وتویە: باشە تۆ محارەبەی کاژێك ئەکەی ئەمەوێ کاژێکم بۆ شیکەیتەوەو هەڵسەنگێنی. کاکە شێخ محەمەد هەر لەو کۆبوونەوەیەدا ئەڵێ: کاکە کاژێك واتا:(کۆمەڵی ئازادیو ژیانەوەی یەکێتی کورد)، ئا ئەوە دروشم و ئامانجی کاژێکە ئیدی بۆ ئەبێ محارەبەی بکرێ، جا ئەو دیسیپلینە رێکو پێکە چنراوە، فەخرە، چونکە زەربەی زۆرمان

بەرنەکەوتوە، بۆ خەڵکی بەخۆڕایی بەگرتن‌و شەهید بوون بدرێت؟ خۆ ئەوە ئازایەتی نییە..!.

هەر بۆ زانیاری‌و هەقیقەت‌و مێژوو.. کاتێك شەهید کاکە ئازاد مستەفا سەرکردایەتی ڕێکخستنەکانی پاسۆکی لە شاخ ئەکرد، بەپێشمەرگەی دڵسۆزو چاونەترسی پاسۆك کاکە مەلا شواندا نامەکانی بۆ ئەناردم (شایانی ئاماژەیە، ئەم هەقیقەتەش بەدەنگی تۆمارکراوی کاکە مەلا شوان، لامپارێزراوە ئێستا مەلا شوان لە هۆڵەندا نیشتەجێیە).

لەم دیداردا بە دەنگ قسەکانی هاوبیری تێکۆشەر مەلا شوان تۆمار کراوە

١٩ ٨ ٢٠١٢

لەدوای ساڵی ١٩٨٠وە کاکە ئازاد مستەفا پێنج نامەی بۆ ناردوم پێش ئەوەی، ئەو نامانەم بۆ بنێرێ پێشانی کاك مەلا شوانیداوەو فەرموویە: بیخوێنەرەوە. پێی وتووە: با ئەو مامۆستایانە بێن، ئەم

جەنگڵەستانە، تەنیا بەمن نابڕێ بەرێوە. لەنامەکاندا شەهید ئازاد ئەوەی بۆمن دووپات ئەکردەوە کە بڕوام وایە بەتەوازعوەوە بووە، ئەیفەرموو: (تۆ مامۆستاو من قوتابی، تۆ سەرکردە من کادیر).. نامەکان لەلام پارێزراون..

چۆن ئەو بەیانەی جەماعەت دەریانکرد چنگمکەوت؟ من لەناو چۆمانەوە لەدوکانەکەی کاکە حەمە سدیقەوە بۆ قەسرلسەلام ئەچووم کەبارەگای ئەمانەتی گشتی رۆشنبیرو لاوانبوو. شاعیری جوانەمەرگ جەلالی میرزا کەریمی رەحمەتی هات وتی: کاک عەبدوڵڵا بەیانێکتان لەسەر دەرکراوە ئاگاداری؟ وتم نەخێر، وەلەراستیدا نەمبینی بوو، دوایی هاوبیری بەوەفاو دڵسۆزم کاکە نەورۆزی مەلا عەلی بەیانەکەی بۆ هێنام، زوو زانیم ئەو جەماعەتەیە، بەتایبەت زۆری قسەکانی هی کاک شێرکۆی هەژاربووە کە پێشتر من لامدرکاندبوو! !، سەیرم کرد، لەبەیانەکە ناوی ئێمەی تیایە کەئەڵێن، ئەوانەمان پاکۆدا مەسەلەن ئەڵێ (ج.نەبەز، أ.هەردی، ك. ژیر، ع.جەوهەر، أ.احسان، ع.ئاگرین، ف.ع) کەهەموو کەس ئەزانێ مەبەست لەکاکە دکتۆر جەمال نەبەزو مامۆستا ئەحمەد هەردیو کاکە کامیل ژیرو مامۆستا عەبدولاَ جەوهەرەو عەبدوڵڵا ئاگرینو مامۆستا فائق عارفە...تاد.. ئەوسا مامۆستا عەبدوڵڵا جەوهەر وازی هێنابوو کاکە دکتۆر ئیحسان فوادیش لە ١٩٦١ەوە فری بەسەر کاژیکەوە نەمابوو، لەوکاتە ئێمە پێشمەرگەبووین، واتە ١٩٧٤ ئەو بەڕێزو خۆشەویستو مرۆڤە خاوێنە بەرێوەبەری گشتی رۆشنبیری کوردی بوو

لەشاری بەغدا، ئینجا دوایی کۆمەڵی قسەی ناخۆش‌و بوختانی سووتێنەریان کردووە، بەیانە کە بەشێوەیەکی فراوان لەڕێگای قیادەی مەرکەزی حزبی شیوعیەوە بڵاوئەکرایەوە، کەسی سەرەکی کە ڕۆڵی لەنووسینی بەیانەکەدا بوو، کاک شێرکۆی هەژار بوو، خەتای هاتنە پێشەوەی کاک شێرکۆی هەژار بۆ خۆم ئەگێڕمەوە، چونکە کاک شێرکۆی هەژار من هێنامە ناوەوەو گرینگیم پێداوە، لەڕۆژی ١٩٧٤/١/١٧ کۆمەڵی سرپیاتم لادرکاندو بەدڵپاکی خۆم‌و ئەو بڕواو متمانە نەتەوەیی‌و کاژێکیەی بەوم دابوو (دیارە بەهەڵە دا چووبوم) چەند ئەمانەتێکی ڕێکخستنم دابویێ ، لەبەیانەکەدا ڕەنگیان دابووەوەو هاواریان ئەکرد، لەبەیانەکەدا جگە لەو نهێنیانەی لەمنی وەرگرتبوو هەندێ زانیاری نووسیبوو سەرچاوەکەی وەهم‌و خەیاڵ بێ ئاگایی بوو، بەیانەکە بڵاوکرایەوە، ڕۆژێکیان کاک دارا تۆفیق کە لەشۆڕشداو ئەمینداری گشتی ڕۆشنبیری‌و لاوان بوو و ئەندامی مەکتەبی سیاسی پارتیشبوو، لەڕێگای کاک مستەفا سالح کەریمەوە کەبەرپرسی بەشی کوردی ئێستگەی دەنگی کوردستانی عێراق بوو بانگی کردم ، بەئامادەیی کاکە مستەفا، وتی: کاک عەبدوڵڵا بەیانێك دەرکراوە نازانی کێن؟ من بەبەڵگەوە باشم ئەزانی ئەو بەیانە لەلایەن کاک شێرکۆی هەژارومامۆستا فەرهاد عەبدولقادر کەسانی دیەوە.. دەرکراوە، وەلێ ئەخلاقی پەروەردەیی نەتەوەیی‌و کاژێکیم ڕێگای نەئەدام یەك زانیاری یاخود (ناوی ئەوانە ئاشکرابکەم) بەیانەکەیان لەسەر دەرکردوین ئەمە لەکاتێکدا بەیانەکە لێواو لێو بوو لە

بوختان‌و هێرشی ناڕەواو تەنانەت ڕێکخستنەکانی کاژیکیان لێهانئـەداین بەگژماندابین‌و تەنانەت هەوڵی تیرۆر کردنیشمان بدەن! لەگەڵ ئەوانەشدا من ئاشکرا کردنی ئەو ناوانەم (تەنانـەت لـەلای کەسێکی پـاک‌و دڵسۆزو سـەرکردایەتیەکی پـارتی‌و شـۆڕش) بـەکاری نائـەخلاقی سیاسـی‌و سیخوڕی‌و ناپاکی دا ئەنا.

پێشکەشکار: مامۆستا عەبدوڵلا، کێشەی ئەو دەمەی کاژیک لەگەڵ بیری مارکسی‌و شیوعیەکان چی بوو؟.

د. عەبدوڵلا ئاگرین: حەرەکەی سیاسی کوردی لە١٩٢٠ەوە بەرەو ژوورو بەتایبـەتی لـەدوای سـاڵی ١٩٣٤، لەلایـەن ڕۆشـنبیرانی عێراقی‌وکوردسـتانی واکـەوتبوەوە، ئـەوەی پـشتگیری بلـۆکی سۆشیالیست‌و یەکێتی سۆڤیەت نـەکات یان ئـەوەی ئـەفکاری مارکسی نـەبێ بەتەقـەدومی‌و ئاشـتیخوازو میللەتپـەروەرو جـەماوەر پـەروەر دانانرێت‌و گوایە لەگەڵ ماف‌و ئازادی چینی کرێکارو جوتیاراندا نییـەو پـشتگیری داگیرکـەرانی ڕۆژئـاواو چینی بورجـواو سـەرمایەدار ئـەکات، لەگەڵ ئەوەی لە٣١ی٣ی ١٩٣٤ەوە حزبی شیوعیی عیراقی دامەزرا، ئـەو ئەفکارە بڵاوبووەوەو زۆربەی زۆری ڕۆشنبیران‌و سیاسەتمەدارانی کـوردو عەرەب لە ئایدولوژیای چـەپ‌و لەبازنگـەی فەلـسەفەو بـیری مـارکس یـا خۆیان بینیەوە، کوردیش هەر لـەژێر کاریگـەری ئـەو ئـەزموونی خـەباتی نەتەوە ژێر دەست‌و خاک داگیرکراو وچـێنە چەوساوەکانی: (کرێکـاران‌و

جوتیاران) دەریخست، ئەفکاری چەپ ومارکسیەت ئەو ئـەفکارە بـەتین‌و کاریگەرە ئەکتیفە نییـە لەخزمـەتی رزگـارکردن‌و سـەربەخۆی نەتـەوەی کوردو دروسـتکردنی دەوڵـەت‌و کیـانی سـەربەخۆ کوردسـتاندابیت، وەك ئێستا بیٚ، باش لەبیرمە لەساڵی ۱۹۵۸دا ململانێی ئێمە لەگەڵ شـیوعی‌و مارکسیەکاندا ئەوە بوو: ئەیانوت: کورد ئوممە نییە، میللەت نییە، بۆیـە بەپێی نەزەریەکەی ستالین نەك مارکس مادام کورد لـەو پێـنج مەرجـەی ستالین بۆ پێناسەو ناسنامەی (ئوممە) دایناوە، تێدانیـەو بـریتین لـە: (خاك، زمان، مێژوو، داب‌و نەریت، حکومەت- دەوڵـەت) بـەو پێیە کـورد مـەرجی دواییـان کـە خـاوەنی دەوڵەتـە تیایـدا نییـە، بەقـسە شـیوعی‌و مارکسیەکان ناکرێت کـورد بـە(ئوممـە)بناسـرێت! !. کەچـی لێـنین ئـەم مەرجانەی بۆ ئوممە داناوە: (خاك، زمان، مێژووو نەریت) بـۆ بەدبـەختی کـورد ، شـیوعیەکان تیۆرەکـەی سـتالینیان بەسـەردا ئەچەسـپانین‌و ئەیانووت: هـەر میللـەتیٚ ئوممـە نـەبێت، ئـەوەمافی ئەوەنییـە رێکخـراوی پیـشەیی‌و جـەماوەریی بـەناوی خاکەکەیـەوە هـەبیٚ وەك: (یـەکێتی قوتابیـانی کوردسـتان، یـەکێتی ئافرەتـانی کوردسـتان‌و یـەکێتی مامۆسـتایانی کوردسـتان و..تـاد) بۆیـە ئـەبیٚ قوتابیـانی کـورد بـچنەناو یەکێتی قوتابیانی گشتی عێراقـەوەو یـەکێتی لاوانـیش بـچنە ناویـەکێتی گەنجانی عێراقەوەو.. تاد.

پێشکەشکار: ئێوە لە یاداشتێکتاندا داواتان لە شیوعیەکان کرد پێکەوە جۆرێك لە هاوپەیمانی دروستکەن ، بەو مەرجەی کە

ئەوان واز لە عێراقچێتی بێنن، بەو مەرجەی لایەنی کوردستانی بگرنەبەرچاو، بەڵام ئەوان وەڵامیان نەدانەوە، بۆ؟.

د. عەبدوڵلا ئاگرین: ئێمە لەڕووی فەلسەفی و فیکریەوە، لەبوارەکانی:(عەولەمەو ئاینو نەتەوەو گەردونو ئابووریو زانستیو بنیاتنانی دەوڵەتی سەربەخۆی نەتەوەییەوە).

خیلافی فکریمان لەگەڵ مارکسی و شیوعیەکاندا هەیە، من هەرگیز وەك تێزی فەلسەفە دژی مارکس نیم، وەکو شەخس ، جۆری ئەفکارەکەیانم رەتکردۆتەوە، قەتیش بەرانبەریان بروام بەعونف بەکار هێنانی هێزو توندوتیژی نەبووە نییەو نابێ، من ئاگاداری ئەوەنیم کە داوامان لێکردبن واز لەعێراقچێتی خۆیان بێنن، کاژیك ئەو داوایەی لێنەکردون بەڵام هەموو ئەزانین کە شیوعیەکان ئەوەندەی پشتگیری یەکێتی سۆڤیەتیان ئەکردو بەئەمرو بڕیارو ڕێنمایی ئەوان بەرنامەکەیان بەجێئەهێنا، لەسەدایەکی ئەوە پشتگیری مافو ئازادی کوردیان نەکردووە،بەڵام ئێمە ئەوەمان بەلاوە گرنگ نەبوو، منیش پشتگیری مەعەسکەری سۆشیالیستم کردووەو لەدژی ئیمپریالیزمی ئەمریکی و بەریتانی و فەرەنسی بووم، گرنگ ئەوە بوو ئەوان لەگەڵ مافو ئازادی و سەربەخۆیی کوردی خۆشمانابن، ئەوان وەکو ئەفکار بڕوایان بەوە نەبوو کورد ئوممەیەو مافی خۆیەتی دەوڵەتی سەربەخۆی کوردستان دروستکات، من ساڵی ١٩٥٩و ١٩٦٠ لەیەکێتی قوتابیانو لاوانی دیموکراتی کوردستاندا بووم، جارێکیان لەگەڵ کاکە جەلالی مام ئەحمەد

كە ئێستا لەژیاندایەو تەمەنی درێژ بێت لەبارەگای یەكێتی قوتابیانی كوردستان لەبەرانبەر مزگەوتی گەورەو نزیك ماڵی شێخ قادری برای شێخ مەحمودی حەفید لەسلێمانی، ئەهاتینە دەرێ (كەسێك) ئەوسا شیوعی بوو، ئێستا كوردێكی نەتەوەیی دڵسۆزەو دۆستێكی خۆشەویستمە، دەستی بۆ گیرفانی شەرواڵەكەی بردو رووبتێكردین‌و وتی: دۆلارتان پێیە؟ قەناعەت بكەن ئەوسا نەمئەزانی دۆلار عوملەیەكی ئەمریكیە، جا ئەوانە وایكرد ئێمە لەگەڵ ئەوانا خیلافەكەمان درێژەی هەبێ، بەڵام هەنووكە هەڵوێستان گۆڕاوە بەئەرێنی ، مامەڵە لەگەڵ پرس‌و دۆزی كوردو دامەزراندنی دەوڵەتی سەربەخۆیی كوردستاندا، ئەوەش هەڵوێستێكی راست‌و جوان‌و سەردەممانەیەو هەمووان پێمان مەقبووڵە، گرنگ پشتگیری كردنی ئازادی‌و مافی كوردە، رووی قسەكانم بۆ بیروراو بۆچوون و هەڵوێستی شیوعیەكانی لەساڵانی دوای شۆڕشی (١٤) تەمووزی ١٩٥٨ە، بەڵام بەڕاستی دوایی دێمە سەری، لە دوای راپەرینی ١٩٩١ لە پاسۆكا دەورە ئەرینی سەردەممانە لەگەڵ حزبی شیوعی‌و لایەنە ماركسیەكان هەبوو زۆر بەكراوەیی و هەقیقی واقیعبینیانەوە پردی لێكنزیكردنەوەو بەیەكگەیشتن‌و لێكتێگەیشتم خولقان! بەتایبەت لەگەڵ تێكۆشەری ماندو نەناس‌و خۆنەویست،هاورێ: (مەلا حەسەن– كاك فەتاح تۆفیق) ئەندامی مەكتەبی سیاسیی حزبی شیوعی عێراق‌و دواتر كوردستانی.. من لەگەڵ ئەو دڵسۆزەدا جگە لە تاوتوكردنی فەلسەفەی فیكری‌و ئایدۆلۆژیا نێوانمان وەك: نەتەوەیی‌و

مارکسیە لەلایەکو لەلایەکی دی گفتوگۆمان لەسەر جۆری پەیوەندی نێوان تاك و حزبە رکەبەرەکانو چالاکی سیاسیو هەڵوێستی جەماوەر وەك پاسۆك و حزبی شیوعی ئەکرد کرد... بەتایبەت دوای ئەو گۆرانکاریە مەزنانەی لەسەر ئاستی ناوچەییو نێودەوڵەتی لەکایەدابوو. ئیدی بۆ ئەبێت دووکەس یاخود دوو حزبی بیروباوەرو ئایدۆلۆژیو ئامانج جیا لەیەکەوە دووربنو خاڵی هاوبەشو بەیەگەیشتن نەدۆزنەوەو لەپێناو بەرژەوەندی باڵای جەماوەردا، تیژی و گرژیو دابڕان، کاڵکەنەوەو بەیەکجاری بنبڕی نەکەن؟.. من هەر لەسەر ئەو رایەم سوورم، باهەریەکەمان ئەوسا من وەك پاسۆکو ئەویشی وەك حزبی شیوعی کارو خەباتی خۆی درێژە پێبدات، دژایەتی یەکنەکەینو جەماورو مێژووش دادوەربێت. ئا لەدوای ئەو بۆ چوونانە پەیوەندیەکی جوانو بەتین و سروشتی لەنێوان هەردوو حزبەکەماندا خولقا.

(هەڵوێستی ناسەردەممانەی شێرکۆی هەژار)

لەجێی خۆیدایە ئاورێکی دی لە لەهەڵوێستی کاك شێرکۆی هەژارو کاك فەرهاد عەبدولقادر بدەینەوە کەبەنیازبوون ئێمە بکوژنو لەناوبەرن، سەبارەت بەمامۆستایم لەپەیمانگای کادیران من تەنیا لەرێگای دکتۆر جەمال جەلال ئامۆزای کاکە نەورۆزی مەلا عەلی یەوە بوو، کاکە دکتۆر جەمال خەڵکی گەرەکی سابونکەرانی شاری سێلمانییە پیاوێکی رۆشنبیرەو لەدوای ١١ی ئازار بارزانی نەمر لەئەوروپا بەسەفیری کورد داینا، (ئەو) بوو بەبەرپرسی پەیمانگای کادیران، بەمنی وت:

داواتلێئەکەم لەپەیمانگای کادیران یارمەتیم بدەی... ئەو متمانەیەش لەوەوە هاتبوو کاتێک ئەندامی مەکتەبی سکرتاریەتی یەکێتی مامۆستایانی کوردستانبووم، لەدوای ١١ئازاری ١٩٧٠ لەگەڵ خوشکی بەڕێز ناجی خانی خێزانی کۆبوونەوەی سکرتاریەتمان لەبەغدا لەماڵی ئەوان ئەکرد، خێزانەکەی ئەویش ئەندامی سکرتاریەتی مامۆستایانا بوو، ئا لەو دیدارانەدا بڕواو متمانەی برایانەو دڵسۆزانەی پێکردم، من ئاوا لەپەیمانگای کادیران بەمامۆستا دانرام، ئیدی نەسفقە بووە نەهیچ شتێك.

پێشکەشکار: تۆ لە ١٢ی٣ی ١٩٧٤ وە راستەوخۆ چوویتە دەرەوە و یەکسەر بۆ ناوپردان، حاجی ئۆمەران و ئەوناوە، کە گەیشتیە ئەویٚ رۆژی دواتر چوویتە بارەگای راگەیاندن و کرایتە (محرر) نووسەری ئێزگەی دەنگی کوردستانی عێراق، ئەمە چۆن بوو؟.

د. عەبدوڵڵا ئاگرین: لەیادەوەریەکی بچووکاو لە کتێبی (دژە پەیام و داشۆڕینی بەعس) بەتێرو تەسەلی ئەمەم باسکردووە، (من لەگەڵ مامۆستا مەلا کەمالی محامیدا رۆیشتمە ناو شۆڕشەوە، هەستم ئەکرد (ئەو) پەیوەندی لەگەڵ پاراستنا هەبوو، لەپێش حەفتاو چوار ئەچووم

عەبدوڵڵا ئاگرین- محەمەد عزیز (خاڵە حەمە)

سەری کاکە محەمەدی عەزیزم ئەدا، مامۆستا مەلا کەمال لەرێگای رەئوفی مەلا ساڵحەوە ئەیزانی من هاتوچۆی ئەو ناوە ئەکەم جارێکیان فەرمووی: ئەو نامەیەش بۆمن بگەیەنە بارەگای بارزانی، منیش لەبەر ئەوەی هیچ جۆرە پەیوەندیەکم بە هێڵو تۆرەکانی دەزگای پاراستنەوە نەبوو، هەرجارە نامەکەم ئەبرد بۆ بارەگای بارزانی و ئەمدایە دەست قەڵەمی بارەگاو ئەموت: ئەو نامەیە بۆ جەنابی کاك مەسعود هاتووە.

من لەرێگای هاوڕێو خزمم کاکە رەوفی مەلا ساڵحی مەلا زوبیری سەر شەقامیەوە ئاشنایەتیو تێکەڵم لەگەڵ مامۆستا مەلا کەمال پەیدا کرد، جارێکیان نامەکەی بەکراوەیی دایە دەستم، وتم مامۆستا ئەمە کراوەتەوە، وتی قەیناکە خۆ تۆش وەك من بۆ کوردو شۆڕشی دڵسۆزی و نامەکەی دەرهێناو وتی: ئەمە ناوەڕۆکەکەیەتی... لەدوایدا لەبری ناوی

خۆی (باران)ی نوسیبوو، واتە: نـاوە نهێنیەکـەی مامۆسـتا مـەلا کـەمال (بــاران) بــوو، ڕۆژی ١٩٧٤/٣/١٢ لەگــەڵ (ئــەو)و کــوڕە شــەهیدە جوانەمەرگەی کاکە هاوڕێی کوڕی بۆ چۆمان ڕۆیشتین.

ڕۆژی پێنجەشەممە ١٩٧٤/٣/١٤ بـۆ نـاوپردان چـووم، کـە بارەگـای ڕاگەیاندن لەوێ بوو، کەچـووم بـۆ نـاوپردان کـاک جـەلالی مـیرزا کـەریمی شـاعیر هاتـە بەپیرمـەوە (ئـەو) هـەم پێکـەوە کـوڕی گـەڕەکی چـوارباغ بووین و هەم لەدنیای ئەدەب و ڕۆشنبیری و ڕۆژنامەگەریدا تێکەڵبووین.

دوایـی (ئـەو) بردمـی بـۆ لای کـاک داراو بەیـەکی ناسـاندین کـاک دارا تۆفیقەفەندی ئاغا فەتحوڵڵا وتی: ئـەتوانی بێـژەری بکـەیت، وتم: بـەخوا کاک دارا قەت بێژەریم نەکردووە، وتی: باشـە ببەبەموحـەریرو لـە بەشـی کوردیی ئێستگەی دەنگی کوردستانی عێراق دانرام، بـەڵام پـاش ئـەوەی کەلقی سلێمانی ئەدیبان و هونەرمەندان و ڕۆشنبیران هاتن، باڵی شپرزەیی ڕاگەیانـدنی داپۆشـیبوو، کـەس بەکـەس نـەبوو، بـێ سـەرو بـەرەیی بەدۆخەکەوە دیاربوو، من لەوێ زۆر بێزار بووم. ! !

پێـشکەشکار: مەبەسـتت چـییە لـەوەی کـە لەگـەڵ هـاتنی ئەدەیبان و ڕۆشنبیرانی سلێمانی بێ سەرو بەرەیی دروست بوو، تـۆ کۆمـەڵێك ڕۆشـنبیری وەك لـەتیف هەڵمـەت و کـاك موحەمـەد موکری و ئەدیبانی ترت بینیوە لەوێ، ڕۆڵی ئەوان لە ئێزگەکەدا چی بوو؟ .

د.عەبدوڵڵا ئاگرین : بەراستی بەر لە چوونەدەرەوەم من خیلافێکی هونەریم لەگەڵ لقی ئەدەبیانی سلێمانیدا هەبوو، لەرۆژنامەی ژینی کاکەی فەللاحدا وتارم ئەنووسیو رەخنەم لەهەڵسوکەوتو هەڵویستیان ئەگرت، ئەمە وەك هەڵوێستی شەخسی، ساردەیەکی لەنێوانماندا دروستکردبوو،ئیتر من لەگەڵ ئەدبیانی سلێمانی نەچوومە دەرێ، ئەوان روویانکردە تەویڵەو هێزی خەبات کە کوردی پاكو نەتەوەیی دڵسۆز شەهید کاکە فەتاح ئاغا ئامر هێزی خەبات لەوێ بوو.. دواتر ئەوان لەرێگای ئێرانەوە بۆ ئەمانەی گشتی راگەیاندن لە چۆمان هاتن، من لەگەڵ مامۆستا مەلا کەمال بەرەو چۆمان چووین، هاتنی ئەو لێشاوە ئەمەندەیتر وەزعەکەی شڵەژان، پێش ئێمە کاك محەمەد موکریو کاك کەمال جەمال موختارو کاك لەتیف هەڵمەتو کاك سەلاح شوانو کاك جەلالی میرزا کەریمو کاك عەبدوڵڵا عەباس لەوێ بوون، ئەمانە هەموو لەرۆژنامەی برایی کوردی لەبەغادا کاریان ئەکرد، هەموو ستافەکە هاتن ئیلتیحاقیانکرد، جا کاتێ کاك جەلال میرزا کەریم بردمی بۆ لای کاکە داراو بەموحەریر دایا نام، دوای کەدکتۆر جەمالم بینی و وتی: وەرە بۆ پەیمانگای کادیران.. من زۆرم پێخۆشبوو، چونکە بۆ ئەوکاتە جێو رێگە زۆر گرنگ بوو، من جگە لەراگەیاندن هیچ شوێنو پەنایەکم شك نەئەبرد، تا تێیدا سەقامگیربم.. دواتر ئەوە بوو نزیك پردی ناو بازاری چۆمان ژوورێکی لەگڵ دروستکراوی بچوکم بەکرێ گرت.

ئاواو لەو حالو بارەدا دوای ئەوەی وەك مامۆستا بریاری مەکتەبی

سیاسیم بۆ دەرچوو کاکە دکتۆر جەمال جەلال تەشریفی هێناو بەدەستی خۆی (ئەمرەکەی) تەسلیمکردم، دواتر چووم بۆ خولی شەشەمی پەیمانگای کادیران لەگوندی زینوێی شێخی کە گەیشتم کاك حەمید سوریی رەحمەتی لەوێ بوو، ئەو (ئیستیعابی) باڵی مەکتەبی سیاسی بوو، کەسێکی باش بوو، ئیتر لەو خولە من دوو وانەم ئەوتەوە وانەی: (پەرەپێدانی قۆناغی کۆمەڵگای مرۆڤایەتی و حزبە عێراقییەکان) لەو کادیرو قوتابیانەی خولی شەشەم: کاك کۆسرەت رەسول عەلیو کاك سەعدی ئەحمەد پیرەو کاك حەمەی حەمە باقیو کاك دکتۆر سەلام خۆشناوو شەهید مامۆستا سەعد عەبدوڵڵا رەحمەتی بوو، ئەوانە کۆمەڵی کادیری پێشکەوتووی بەتواناو رۆشنبیری پارتی بوون، کاك حەمید سوری بەرەحمەتبێ ماڵەکەی لەزینۆی شێخی لەنزیك پەیمانگا کەوە بوو، ئەو زۆریشی خۆشئەویستم، جاری وابوو بۆنان خواردن نیوەرۆ بۆ ماڵەی خۆی بانگیشی ئەکردم، کەچی لەگەڵ ئەوەشدا لەکۆتایی خولەکەداو کاتی تاقیکردنەوە، گۆڵمەزیکی لەناحەق بۆ خولقانم، راپۆرتی بۆ پاراستنو بارەگای بارزانی لێنووسیبووم، گوایە من پرسیاری تاقیکردنەوەکانم بە کاك حەمەی حەمە باقی کە ئێستا لەژیاندایەو لەشساغی و تەمەندرێژی بۆ ئەخوازمو شەهید مامۆستا سەعد عەبدوڵڵا)داوە..!!.. چونکە پرسیارەکان هەموو لای من بوون، ئەو رایە ناراستبوو، دروستکردنی ئەو تۆمەتە، هەڵوێستێکی بێ ویژدانانە بوو بەرانبەرم، خۆ ئەوەتا ئێستا کاك حەمەی حەمەباقی لەژیاندا ماوە، خوا

بەو سەرەوە شایەتە دوورو نزیك كەمو زۆر ئاگام لەوە نەبووە، دوای زانیم ئەوە بەرنامەی كاك حەمید بوو لەرێگای كاك شەكیب ئاكرەییەوە كە بەرپرسی پاراستن بوو بەناهەق بەرانبەرم دارێژرابوو! !. پاراستینش ئەیویست لەپەیمانگا نەمێنمو بۆ خولی دواتر واتا خولی حەوتەم نەچمەوە، كاك حەمیدیش ئەیویست خۆی ببێتە بەرپرسی یەكەمی خولی كادیران، دەنا ئەوسا هەموو دەستەڵاتێكی هەبوو، منیش ئەو پەندە گرنگو بەهادارەی لە مامۆستام كاك فەرەیدون عەلی ئەمینی رەحمەتیەوە فێربووم، ئەڵقەیەكەو لەگوێم گرتووە، ئەو هەمیشە ئەیفەرموو: كاك عەبدوڵلا ئەگەر ویستت بچیتە شوێنێك، زانیت پێویستیان پێت نییە یان پێیان خۆش نییەو دووچاری كێشەو سەریەشەت ئەكەن مەچۆو بەپەلە لێیان دووربكەوە.

منیش زانیم ئەم ماستە بێ موونییەو كێشەم بۆ دروستئەكات، دوای تەواو بوونی خولەكە یەكسەر بۆ سەردانی دایكمو هاوسەرەكەم (شەمسەكەریم غەفور)و ئاگرین بۆ تەوێلە رۆیشتم، چونكە ماوەی هەشت مانگ بوو،كەسیانم نەبینیبوو.

پێشكەشكار: تۆ ئەو فەزڵی دانانەت لە پەیمانگەی كادیران ئەگێڕیتەوە بۆ دكتۆر جەمال جەلال، بەڵام هەر خۆت ئاماژەت بەوە كردووە كە لە ٢٠ی ٣ی ١٩٧٥ەوە تائێستا ئەو پیاوەت نەبینیوەتەوە. ئەمە بۆ؟.

د. عەبدوڵڵا ئاگرین: بەڕاستی دانانی من لەپەیمانگای کادیران فەزڵەکەی بەتەنیا بۆ شەخسی ئەو ئەگەڕێتەوە ، من ئێستاش هەمان بیروراو هەڵوێستی ئەرێنیو ڕێزو خۆشەویستی بێ ئەندازەم بەرانبەر ئەو رۆشنبیرە جوامێرە (دکتۆر جەمال جەلال) هەیە.. من کەلە ١٩٧٥/٣/٢٠وە نەبینیوەتەوە.. بەئانقەست نەبوو، ئەو دوای ئەو هەرەسە ناخۆشەی شۆڕشی ئەیلول بۆ بەغدا گەڕایەوەو دواتر وەك بیستم بۆ خوێندنو تەواوکردنی تێزێکی دکتۆراکەی رووەو ئەمەریکا رۆیشتووە بەو جۆرە لەیەك دوورکەوتوینەوەو منیش لە ١٩٧٥/٣/٢٧ەوە بۆ سلێمانی گەڕامەوەو بەسێ بڕیاری یەك لەدوای یەکی ئەنجومەنی بەناوسەرکردایەتی شۆڕشی رژێمی بەعسی عێراقی بۆشاری سەماوە نەفیکرام، ژمارەی کتابەکان: (١٠/١١٩٠و ١٠/١٢٨٣و ١٠/١٣٦٠ لە ٣٠/٤و ٥/٨ و ١٩٧٥/٥/١٥)ن رادەستی بەڕێوەبەر ئامادەیی پیشەسازی سلێمانی مامۆستا (سەلمان) کرابوو کە بەشەخسی و بەپەلە پێمڕاگەێنێ و (ئینفکاکم) پێبکات و نەفی شاری سەماوە بم.. نوسخەی ئەو دوو ئەمرە لەبەڕێوەبەرایەتی پەروەردەی سلێمانیو ئامادەیی پیشەسازی هەیە لێرەشدا بڵاوی ئەکەمەوە، و من بەرەو مەنزڵگای نەفیم رۆیشتم، پێنج ساڵ بەنەفێتی لەسەماوەی نزیك (نوگرە سەلمان) مامەوە..

لەم ئەمرە وەزاریەدا، ئاماژە بەوسێ نوسراوەی (مەجلسی قیادەی سەورەی عێراقی) ئەکات کە پێی بۆ سەماوە نەفیکراوم

بسم الله الرحمن الرحيم
الجمهورية العراقية

وزارة التربيـــة
المديرية العامة للتعليم المهني
الصناعـــي

العدد /ت.ص/
التاريخ / ٦ /١٩٧٥

امــــر وزاري

م/ نقل معلـــم
****

تقـرر نقل السيد عبدالله عزيز خالـد المعلم في اعدادية صناعة السليمانية الى شـــغـل وظيفته في اعدادية صناعة السماوه .

يعتبر الامر نافذا من تاريخ اصــــداره .

نزار عبد الغفار الناصري
م. وزيــــر التربيـــــــة

نسخة منه الى :-
مجلس قيادة الثـــــورة / اللجنة العليا لشؤون الشمال - كتبهم المرقمة ١٠/١١٦٠ و ١٠/١٢٨٣ و ١٠/١٣٦٠ في ٤/٣٠ و ١٥/٥/١٩٧٥.
رئاسة مجلس الخدمـــة
نقابة المعلميـــن / المركز العام
المديرية العامة للتعليم الثانوي / الثانوي / امرها الوزاري المرقم ٣٥٢٣٧ في ١٩٧٥/٦/٨
مديرية التعليم الصناعـــي
مديرية الذاتية - السجل الشخصي
مديرية التربية لمحافظة السليمانية
مديرية التربية لمحافظة المثنى
مديرية خزينة محافظة المثنى
مديرية خزينة محافظة السليمانية
اعدادية صناعة السليمانية
اعدادية صناعة السماوه
السيد ......

يرجى اعلامنا بتاريخ الانفكاك والمباشرة

بەنوقورچگرتنو تەشەرنایلێم: ئەمە لەکاتێکدا دەیان سەرکردەی پێشمەرگە (ئامر بەتالیۆن)و کادیری سیاسیو راگەیاندنی پێشکەوتووی ناو شۆڕشو پارتی و تەنانەت ئەوانەی بەیانەکەیان لەسەر ئێمەش دەرکرد، لەوانە کاك شێرکۆی هەژارو کاك فەرهاد عەبدولقادر لە ١٩٧٥/٣/١٩وە هاتبوونەوەو لەناو شاری سلێمانیدا بەئازادی ئەگەڕان!!.

پێشکەشکار: بابێینە سەر رۆڵی دکتۆر عەبدوڵڵا ئاگرین وەك نووسەرو موحەریر لە ئێستگەی دەنگی کورردستانی عێراق لەساڵی ١٩٧٤- ١٩٧٥؟.

د. عەبدوڵڵا ئاگرین: دوای ئەوەی لە پەیمانگای کادیران ئەو حاڵەتەی نەخوازراو ناڕاستە هاتە پێشەوە، من رووەمکردەوە راگەیاندن لە ئێستگەی دەنگی کوردستانی عێراق، پێشتریش موچەکەم هەر لەراگەیاندن وەرئەگرت، موچەی مامۆستایم بەر لەئیلتحاقم لەشار (٥٤) دیناری ئەسڵی بوو ئەو موچەیە بۆ ئەوسا موچەیەکی موحتەرەم بوو، بەموچەی (هایلایف)ی ناوئەبرا، لەراگەیاندن ٢٧ دیناریان ئەدامێ، جا ئەچووم ئەم (٢٧) دینارەم لەوێ وەرئەگرت، بۆیە دواتر بۆ ئەوێ گەڕامەوە.

سەرەتا بە نابەدڵیەوە بۆ راگەیاندن چوومەوە وامئەزانی هەر فەوزاکەی جارانە، کەچی بۆ چوونەکەم سەریکردو وا دەرنەچوو، بەڕاستی کاك مستەفا ساڵح کەریمی براو دڵسۆزم، جوامێرانە بەپیرمەوە

هات‌و وتی: تۆ چۆن و چی ئەڵێیت: من ئامادەم کارت پێبسپێرم.

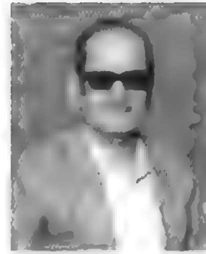
کاک مستەفا راستەوخۆو سەرەکیی بەڕێوەبەری بەشی کوردی ئێستگەی دەنگی کوردستانی عێراق بوو، پێشتر لەسەر ئەوەی کێ وتارێك لەئێستگە بڵاوکاتەوە، هەڵڵای لەسەر ئەقەوما، کەچی تەماشام کرد دۆخەکە گۆڕاوە، کەف‌و کوڵی هەڵچووی ئەو (کەس بەکەس نەبوو نییە)، نیشتۆتەوەو رەوشەکە ئارامە.. یەکسەر کاک مستەفا ئامادەکردنی دووبەرنامەی لەئێستگە پێسپاردم، بەرنامەی شەهیدان‌و بەرنامەیەکی تریشی دامێ بەناوی لێدوانێکی هێمنانەوە، شەوانی پێنچشەممە لەسەر هەینی بەدەنگی خۆم پێشکەشم ئەکرد، هەر ئازیزێك بیەوێ‌و بزانێ چی لەمێشك و ناخی دەروونمدایەو ئەو راستگۆیەم بەپێوەر دابنێ. ئەوا بابەوردی ناوڕۆکی ئەوبەرنامانە بخوێنینەوە سەرجەمی لەدووتوێی کتێبە چاپکراوەکەمدا بەناوی (دژە پەیام‌و داشۆرینی بەعس۲۰۱۳/۱/۱) بڵاوم کردۆتەوە. هەموو ئەو وتارانەی ئێستگەی تیایەو بەڵگەیەکی زیندووەو تەعبیرە بۆ ئەوەی کەمن دووربووم‌و دوورم لەبیرکردنەوە، لەمەسائیلی عونف‌و توندو تیژی‌و کاری خراپ، لەوکاتەی شۆڕشدا (بەزمانی گوڵ) بەرنامەکەم پێشکەش ئەکرد. تۆ بڵێیت: ئەو کۆنفرانسەی مانگی ۱۹۷۵/۲ بەسیمنار یاخود کۆبوونەوەیەك دابنرێت!.

خواو ڕاستان ئەو بەرنامانە هەموویم نووسیبووەوە، ئێستا بەدەنگی و تۆمارکراوی لەبارەگای مەکتەبی سیاسیش هەیە، جا لەو ماوەیە کەلە ئێستگە بووم، بەیانەکەی کاک شێرکۆی هەژاریش دەرچوو بوو کاک کامیلم بینی، عەرزیمکرد:

ماموستا کامیل ژیر   عەبدوللا ئاگرین

یادانیشتنێك یاخود کۆبوونەوەیەك بکەین، بزانین ئەمە چییەو بەرەو کوێ ئەچێت؟... عەرزیمکرد لەگەڵ ئەوەیام ئەو تاقممە کاری خۆیان بکەن، کۆمەڵێ گەنجن بازانین ئەتوانن شتێ بەشتی بکەن‌و پەیامی پیرۆزی نەتەوەیی بەئاکام بگەێنن! هەرگیز پێمڕاستنیە رێگا چالاکی سیاسی‌و ئازادی لەکەس بیگرێت، بەڵام بائێمەش لەحاڵی خۆمان بپێچینەوەو کاروبارو چالاکیەکانی رابردووو ئێستا خۆمان هەڵسەنگێنین. لەسەر پێشنیاری (من)بڕیاردرا، کۆنفرانسێك بەئامادە بوونی سەرکردایەتی کاژێك‌و کادیرە پێشکەوتووەکانمان، ببەستین، ئەو کۆنفرانسە لەمانگی دووی ١٩٧٥ دا لەماڵی مامۆستای مەزنم کاك ئەحمەد هەردی لەشاری نەغەدە سازکرا.

ئەحمەد هەردی

کامیل ژیر

شەهید نوری حەمە عەلی

عەبدوڵڵا ئاگرین

مژدە تاهیر

فایەق عارف

فەرهاد عەبدولحەمید

فەتاح عەبدولرەزاق

محەمەد مەجید ئەسلان

عومەر حەمە شەمەیی

نوری کەریم

هاوبیرانی ئامادەبووی کۆنفرانسی (کاژیک) لە مانگی دووی ١٩٧٥ لە شاری نەغەدە

هاوبیری بەڕێزو خۆشەویستم کاك کامیل ژیر بەنەرێتی رووبتێکردم‌و خۆی پرسی تـۆ کـێ پێشنیاز ئەکـەیت؟ . تۆبلێـت، ئـەو کۆنفرانـسەی مـانگی دووی/١٩٧٥ی شاری نەغەدە بەسمینار یاخود کۆبوونەوە دابنرێت؟ یا لە راستیدا ئەویش کۆنفرانسێك بوو.

منـیش پێـشنیازی ئـەم دڵـسۆزانەم کـرد: (مـژدە تایـەر، فـەرهاد عەبدولحەمید، عومەر حەمەشەمەیی، نوری کەریم، شەهیدی غەدر لێکراو پێشمەرگەی دڵسۆزو پاڵەوانی شەڕەکانی چیای سەرتیزو گەرووی ئۆمـەر ئاغا کاکـە نـوری حەمەعـەلی) ئەمـە جگـە لەئەنـدامانی قیـادە: مامۆسـتا هـەردی و مامۆسـتا فایـەق‌و مامۆسـتا محەمـەد مەجیـد و کاکـە فـەتاح عەبـدولرەزاق.. مـن ئاگـادار کاکـە فـەرهادو کاکـە مـژدەو کاکـە عومـەر کردەوە، تا ئەوانی دی ئاگاداری بکەنەوە.

بڕواتان هەبێ من ئەمەم لەیاداشتەکانمدا نووسـیوەو تۆمـار کـردووە، کەچی لەو ماوەیە هاوبیرێکی بەشداربووی کۆنفرانسەکە لێیپرسیم: ئەرێ کـاك عەبـدوڵلا تـۆ بۆچـی بـۆ کۆنفرانـسەکەی نەغـەدە نـەهاتی‌و ئامادەنەبوویت؟.. بۆ ئەو قسەیە زۆر سەیرم پێهات‌و لـەدڵی خۆمـدا وتم: دیارە ئەمجۆرە رووداوە گـرنگ‌و ناسـکانە لـەکاتی خۆیـدا تۆمـار نـەکرین ئەوە لەوەیە بەتێپەڕبوونی تەمەن لەمێشك‌و بیرەوەریەکاندا بسڕێتەوە وا لەهەنـدێك مـرۆڤ بکـات بەئیلحاحـەوە نکـۆڵی لەراسـتیی واقیعـی ئـەو رووداوانەش بکات‌و دەست لەسەر (نسیان الذاکرة)ی خۆی دابگرێت.

وتم: كاكه ئەی باشه ئەوه کێ بوو پێنیازی کۆنفرانسەکەی نەغـەدەی کردووەو تۆشی بۆ بەشداربوون پـالاوت؟. مـن بەنووسـین بەشـداربوان‌و نـاوەرۆکی کۆنفرانـسەکەم تۆمـار کـردووە، لـە کۆنفرانـسەکەدا هاوبیرێـك پێشنیازی ئـەوەی کـرد: کـەئیجرائاتی تونـدو تیـژ بەرانبـەر بەشـێرکۆی هەژارو ئەوانـە بکرێـت بەیانەکـەیان دەرکردبـوو، هـەمووان ئاگـادارن مـن دەستم بەرزکردەوە و وتم: من لەگەڵ ئەم پێشنیازەدا نیم، چونکه ئێمـه نـەمانتوانیوه پەیامەکـەی کاژێـك بەمـەنزلی ئـاوات بگەیەنین،ئەگـەر ئـەو جەماعەتـــه هەرزەیـــەواز لـــەو هەڵوێـــستو فیکـــره جەهەنـــەمیان‌و خراپەکاریانەنی خۆیان بهێنن، که ئەیانـەوێت ئەنجامیبـدەن‌و بەگژ ئـەوا بچن ئەم یـاخود ئـەو بکـوژن، ئـەوا بابـەئازادی کـارو تێکۆشـانی خۆیـان بکەن‌و وەڵلا پشتگیریشیان ئەکـەین، پـاش گفتوگۆیـەکی وردو بەسوود کۆنفرانسەکه کۆتایی هات

بـڕوام وابـوو ئەوتاقمـه دروشمیـان: بـەکارهێنانی هێـزی ترسـێنەرو کوشتن‌و برین بوو، بەر لەکۆنفرانسەکه هاوبیری دڵسۆزو ئەنـدامی بـوێری کاژێك ، کاکه فوئـاد حەمـه ئـەمین سـەڕاجیان بـۆ موحاسـەبه بـانگکردو هەڕەشەیان لێکردوه بۆ چی دژیانه؟.. گوایه بڕیاری دادگای بەرزی کاکه شـێرکۆی هـەژار ئـەوه بـوو، مەنجـەڵی ئـاوی لـەکوڵو داغ بەسـەریدا بکـەن!!.. خـۆی لای باسـکردم وتـی: خـەریکبوو لەپێنجوین بمکـوژن، بەشێوەیەك، یەك مەنجەڵ ئاوی گەرمو داغ بەسەرمدا بکـەن، دیـاره بـەر له ١٩٧٤/٣/١١یش کـاك شـێرکۆی هـەژار خـاوەن‌و هـەڵگری ئـەو نەهجـه

ئەمریمەنانە بووە، وەهمی تیرۆری هاوبیرانی، عەشق و خولیای هزرو بیرکردنەوە بوو، ئەوەتا کاکە کەمال جەمال موختار لەم ماوەیەدا پەردەی لەسەر ئەو نهێنی و هەڵوێستە قێزەون و ترسناکەی کاک شێرکۆی هەژار هەڵدایەوە کەپیلانی بۆ تیرۆر کردنی کاکە کەمالیش دارشتوە، ئاخر ئەم تەسروفاتانە هەرگیز لەکەسان و حزبی نەتەوەیی، ناوەشێتەوە، باشە ئەوە چ موفەکیرێکی نەتەوەییە بەرنامەی لەناوبردنی عەقڵە نەتەوەیەکانی دارێژێ؟! من لەکۆنفرانسەکەی نەغەدەدا وتم: ئێمە کارەکانمان بەباشی نەکردووە قەیچییەکا با ئەوان پەیامەکە تەواو بکەن، کۆمەڵێ گەنجن، ئازادن بەڵکو بتوانن لەوکارە موراهیقییە دەربچن و خزمەتەکانی خۆیان بەجوانی و سەردەممانە پێشکەش بەکوردو شۆڕش بکەن، پێشنیازەکە سەریگرت و ئیتر قرارەکە بەو شێوەیە درا : پارێزگاری خۆمان بکەین، ئێمە پەیوەندیمان بەسەریانەوە نەبێت.

پێشکەشکار: باچینەوە سەر ئێستگە دەنگی کوردستانی عێراق لەشەوی بیست لەسەر بیستویەکی سێی (١٩٧٥) ئیدی ئەمە دواشەوی ئێستگەبوو، دەبا ماڵئاوایی لەگوێگرەکانی خۆت بکەی، ئەوساتەوەختە بۆ عەبدوڵڵا ئاگرین چۆن بوو؟.

د. عەبدوڵڵا ئاگرین: بەلای منەوە ئەوساتە، مەرگباران و ئاواتکوژە بوو، هەرگیز لەیادو بیرمدا نەکاڵبەبێتەوەو نەئەبڕێتەوەو یەکێکە لەوێستگە هەرە حەساسەکانی ژیانم، هەم سەربەرزییە هەم ناخۆشیشە،

له ١٩٧٥/٣/٦ پیلانەکەی نێوان سەدامی خوێنڕێژو و شای ئێران: حەمە رەزا شای بێ عەهدو وەفا کرا، بۆ فەوتانی کوردو دامرکانەوەی ئاگری شۆڕشی کوردستان، شەرم نییەو ئەڵێم: زۆر تەقدیرو رێزم هەیە بۆ هەموو ئەوانەی لەراگەیاندنا بەگشتی وئێستگەی دەنگی کوردستانی عێراقدا کاریان ئەکرد، خۆشەویستیم بۆ هەر هەمووشیان هەیەو دڵسۆزبوون بەڵام دوای ١٩٧٥/٣/٦ یەکە یەك و دوو دوو هەریەکەیان بەبیانوی سەردانی کەس‌و کاریان و گەڕان بەدوایاندا، بەرەو لایەك رۆیشتن، شوێنی کارەکەیان (ئێستگە) بەجێهێشت لە ١٩٧٥/٣/١١ دەنگوباسی ئەوە هەبوو کە سەرۆك مستەفا بارزانی لەلایەن شای ئێرانەوە لەتاران دەستبەسەرکراوە، ئەوە راست نەبوو، دواتر بۆ ناوشۆڕش گەڕایەوە، کەتەشریفی هاتەوە ئێمە لەئێستگە لەچیای مەمی خەلانی پشت- چۆمان و دەبەندی رایات بووین، تەنیا سێ کەس نووسەرو بێژەر مابووینەوە، من‌و کاك رەشید فندی‌و کاکە دارا حەمەعەلی، ئەفسەری پۆلیس ئەو دەنگو باس‌و هەواڵی شۆڕشی بەزمانی عەرەبی پێشکەش ئەکرد، لەئەندازیارەکانیشدا کاك ئەمجەد عەبدولواحید کەکوڕێکی زۆر دڵسۆز و خۆگر بوو، هەروەها ئەندازیاری لاو و بەتوانا و دڵسۆز کاك مەریوان ئەمە جگە لەپێشمەرگەی دڵسۆز و بەزات کاکە ئەحمەد دەشتی تۆماری دەنگی ئەکرد، ئائەمانە مابووینەوە، لە ١٢ی مانگەوە بۆ ١٧ی مانگ من خۆم وتارم ئەنووسی و ئەمخوێندەوە ئەوانی دیش هەروەها، چونکە بێژەرەکانیش هەریەکەی بەحاڵەتێك رۆیشتبوون،

مـــن وتـــارێكی تونـــد و حەماســـەتدارم دژی فـــرت و فێـــڵ و ناپـــاكی و خوێنڕشتنی سەدام نووسی، دوایی نەما نەمزانی چی لێبەسەرهات!.

بۆ بەیانی چووم بۆ مەكتـەبی سیاسی كـە لەخۆشـكان بـوو وتیـان: ئەمشەو ئەوە چیبوو بڵاوتانكردەوە؟ وەڵڵا خۆ ئێـوە عـەزمی ئێمەشـتان بـەرزكردەوە لـە ١٧-١٩٧٥/٣/٢٠ ئێمـە لەئێـستگە لـەبارێكی دەروونـی ئاڵۆز و ناخۆش و نادیاردا بووین، نەمانئەتوانی وتاریش بنووسین، وتـارە كۆنەكانمان بـڵاو ئـەكردەوە كـەس خـۆی لەئێمـە بەرپرسـیار نەئـەزانی، تەنانەت، نەبارەگای بـارزانیو نەمەكتـەبی سیاسـی نەئـەهاتن بەلامانـدا، هەتا برادەرێكی ئەدیب و خۆشەویستم هات وتی: (تـۆ لێـرە چـیئەكەی؟ماڵكاول خەڵك هەمووی ڕۆیشت، خۆ خۆت نەدۆزیوەتەوە، هەروەها وتی: بڕوات هەبێ دوور نییە هەلیكۆپتەر بێتە سەرتان و چەتاڵتانكەن!!) وتم: بەخوا تازە من بڕیاری خۆم داوە و لێرە ئەمێنمـەوە، تـا دەمـەو نیـوەڕۆ كـاتی (١٢)ی ڕۆژی پێنجـشەممەی ١٩٧٥/٣/٢٠ لەوكاتـەدا مـن، لەسـەر گردۆڵكەیەكی نزیك ئەو جۆگە ئاوە دانیـشتبووم كەسـێ هەفتـە بـەر لـەو كاتە، فڕۆكەی سیخۆی ڕووسیی، ڕژێمەكەی بـەعس (كۆنـە فڕۆكەیـەكی) خـەڵكی خـەڵان كـە خۆیـان تیـا حەشـاردابوو، سـاروخێكی بـێ ویـژدان دایتەپان و مەرگ و خوێنی خێزانێكی بێ گوناهو (جەستەی چوار مناڵ و دایك و باوكەكەیانی) خـەڵتانی خـوێن و گـڵ كـرد و بەجۆگەكـەدا ڕووە و چەمەكە ڕۆیشتن!! من لەدەریای خەمی ئەو ڕووداوە دڵتەزێنەدا ئەژیام بەجێبێكی كـوڵی ئەمـەریكی بـەرەو ڕومهـات! كەلەبـەردەم گردوكەكـەدا

وەستا، سەیرمکرد کاك دکتۆر کەمال مەزهەر کە ئێستا لەژیاندا ماوەو تەمەن درێژ بێ لەگەڵ شەهید کاك دارا تۆفیق هاتنە خوارەوە و سەلامیانکرد و هاتنە سەر گردۆڵکەکەو پاش سڵاو، وتیان: ئەوە چی ئەکەی؟ ئەڕۆیتەوە بۆ سلێمانی یان ئەچیتە ئێران؟ چونکە هەندێ خەڵك ئەگەڕانەوە، وتم: بەڕاستی قەرارم داوە ئەم جەولەیە لەگەڵ شۆڕشدا بمێنمەوە، وتیان: مادام بڕیارت وایە، ئەگەر ئەمڕۆ بۆ پەنەڵەکانی ئێستگە نەیەن ئەوا، ئێستگەیەکی موەقەت رێکئەخەین بۆ ئەوێت ئەبەین، لەمەیا بووین ئۆتۆمبێلە ریۆیەکانی ئێران بەرەو ئێستگە هاتن، چاوساغیشیان لەگەڵا بوو، وتم کاك دارا چی بکەین، وتی: دە قسەیان لەگەڵا بکە و بڵێ: سەعات (-ر١) ئێستگەکە ئەکەینەوە و تۆش ئەمە بڵاوبکەرەوە: (لەبەر هەندێ خەڵەلی فەننی ئێستگەکەمان لەکار ئەوەستێ)، وەڵڵا ئەوان نەڕۆیشت بوون منیش کلاشنکۆفێکم پێ بوو وتم: کاك دارا ها ئەم چەکەم لێوەربگرە، کاکە دکتۆر کەمال مەزهەر وەلامی دامەوەو وتی: نا خەڵکی تر هەیە دێن بەوانی بدە... مەبەستی ئەوەبوو هەندێك لایەنی سیاسی و کەسانی دی هەبوو نیازی بەرگریان هەبوو، چەکیان کۆئەکردەوە لەناویاندا (قیادەی مەرکەزی حزبی شیوعی عێراقی) بوو. وتم: ئەمە چەکی شۆڕشە و تەسلیمی شۆڕشی ئەکەمەوە، نایدەمە دەست کەسێك دوایی دژی خۆم بەکاری بهێنێت و پەشیمان ببمەوە! دوایی برای دڵسۆز و مێژووناسی بەناوبانگ کاکە دکتۆر کەمال مەزهەر فەرمووی: دەبێنە، با لەناو جێبەکەدا بێت.. من خۆم چووم و

چەکەکەم لەناو جێبەکە دانا تا لەوکاتەدا مام عەلی ئازەری هەبوو، پیاوێکی قسەخۆش بوو، دڵسۆزی ماڵی مەلا مستەفا بوو، ئامادەبوو، ئەو تفەنگێکی سەرتۆپی کورتی پێبوو، پاش پرسکردن سەرتۆپەکەی دانا و کلاشنکۆفەکەی برد، کاکە دکتۆر کەمال و کاکە داراش ڕۆیشتن، منیش چوومە لای ئەندازیارە ئێرانیەکان جا ئەوسا فارسیم نەئەزانی، بەهەر جۆرێکبوو تێم گەیاندن بەرنامەی ئەمشەوی ئێستگە بۆ بڵاوکردنەوە ئامادەیە، بەشکو ئەمشەو ڕێگای بڵاوکردنەوەمان بدرێتێ! وتیان باشە، جا ئەو شەوە من و کاکە دارا محەمەد عەلی و کاک ڕەشید فندی مابوینەوە، ئێستگەکەمان بەڕێوە ئەبرد، دوا قسە من کرد، ئەوە بۆمن زۆر ناخۆش‌و جەرگبڕ بوو، تا ئێستاش ژانەکەی لەخوێنما قوڵپئەدا، بەڵام ناچارم بۆ مێژوو، ئەو هەقیقەتە ژەهراویە ئاشکراو تۆمار بکەم، من لەنێوان بڕگەکانی بەرنامەی ئەوشەوەدا تا دواسات شیعرەکانی: کامەرانی موکری‌و هەژارو هێمن‌و دڵدارم ئەخوێندنەوە، چونکە هیوای گەشی خەڵك ئێستگەکەبوو، تا ئێستگەکە مابوو جەماوەر هیوایان بە شۆڕش بوو، لە کۆتایی بەرنامەکەدا ئەو راسپاردەیەم بڵاوکردەوە کەکاك دارا تۆفیقی ئاغا فەتحوڵڵای ئەندامی مەکتەبی سیاسی‌و بەرپرسی ئەمانەتی گشتیی ڕۆشنبیرولاوان رایسپارد بووم.. وتم: (گوێگرانی ئازیزو خۆشەویست: لەبەر هەندێ هۆو خەلەلی فەننی ئێستگەکەمان (ئێستگەی دەنگی کوردستانی عێراق) لەکار ئەوەستێ تا بەیەکگەیشتنەوەیەکی تر بەخواتان ئەسپێرین) هەمان گوزارشت کاك رشید فندی بەکرمانجی ژوور

دووپـاتیکردەوە هـەروەها کـاك داراش بـەزمانی عـەرەبی ئەوەواڵـە گورچـکبڕەی بڵاوکـردەوە.. ئێـستگەی دەنگـی شـۆڕش کوردسـتانی عێـراق.ئێـستگەی کـوردو شـۆڕش‌و پێـشمەرگەی دەنگـی کپکـراو فرزەبراوبـوو! ! بـۆ رۆژی هـەینی ١٩٧٥/٣/٢١ چـووینە دەرەوە، خـەڵك ئـەیانوت: وتوویانـە ئێـستگەکەمان لەکارئەوەسـتێ تـا شۆڕشـێکی تـر بەخواتان ئەسپێرین، ئەوە ئیفترابوو، بە مێژوو کرا.

پێشکەشکار: لە ١١ی ٩ی ١٩٧٥ پاسۆك دروست بوو، ئەڵێن کاتێك چارەنووسی پاسۆك ئەکەوێتە دەست عەبدوڵلا ئاگرین ئیتر بۆخۆی دەست بەسەر هەموو شتێکدا ئەگرێ و لەهیچ بڕیارێك ناگەڕێتەوە بۆ کادیرەکانی پاسۆك، خۆی بڕیاری موتڵەق ئەدات، ئەم قسانە تا چەند راستن؟.

د. عەبدوڵلا ئاگرین: یەکەم جارە ئەم قسەیە ئەبیستم، بەر لەوەی ئەو وەڵامە بدەمەوە، پێمڕاستە لایـەنێکی دی گەشـی هـاوبیرانی کاژیـك روونکەمـەوە لـەدوای نـسکۆی شۆڕشـی ئـەیلول لـەمانگی حـوزەیرانی ١٩٧٥دا من لەلایەن رژێمی بەعسەوە بۆ سەماوە نەفیکرا بـووم، مۆڵـەتی هاتنەوە بۆ سلێمانی قەدەغە کرابوو، منیش، وەك حاڵەتێکی دەروونی و هەڵوێـستێکی سیاسـی‌و تەحـەددای بڕیارەکـەی بـەعس هـەموو هەفتـەك لەسەماوەوە بۆ سلێمانی ئەهاتمەوە، هاوبیرە دڵسۆزو پەروەردە فـەرهاد عەبدولحەمیـد .. جارێکیـان رەسـەنەکانی کاژیـك پێیـان لێنەئـەبڕیم.. لەوانە: کاکە مژدە تایەر ، کاکـە عومـەر حەمـە شـەمەیی، کاکـە فـەرهاد

عەبدولحەمید، کاکە نوری کەریم، کاکە فەرهاد عەبدولحەمید لە١٩٧٥/٨/٥دا هات وتی: داوا ئەکەم بۆکارێکی گرنگ بائێمە چەند هاوبیرێك کۆبوونەوەیەك بکەین وتم: باشە.. ماڵی خۆمانمان لەگەڕەکی عەقاری سلێمانیدا نا.. ئەوسا لەماڵی باوکمدا بووم.. ڕۆژی هەینی دواتر کۆبووینەوەو ئەم هاوبیرانە ئامادەبوون (کاك فەرهاد، شەهید کاك نوری حەمە عەلی، کاك موژدە، کاك عومەری حەمەشەمەیی)، کاك فەرهاد وتی: ئەمڕۆ فرسەتێکی لەبار هاتۆتەپێش بانەکەوێتە دەست (کۆمەڵەی مارکس‌و لینین)ی یاخود لایەنێکی دی، ئێمەی نەتەوەیی (کاژیك) دەستپێشخەری بکەین‌و ئەرکی نەتەوەیمان بەجێبهێنین‌و بۆ بەرگری‌و شۆڕش بچینە شاخ، پاش تاوتوێکردنێکی نەترسانە، منیش وەك کەسێکی دڵشکاوو نیگەران لەهەڵوێستی ئەو هاوبیرانەی ناڕاستیان لەگەڵدا کردم، بەتایبەت کاك شێرکۆ هەژار وتم: من نایەمە دەرێ بەڵام پشتگیریتان ئەکەم کاکە فەرهاد عەبدولحەمید، شوکر لەژیاندا ماوەو ئێستا لەسلێمانیە فەرمووی: ئەگەر تۆ نەیەی کارەکە سەرناگرێ!!..

ئا ئەمە ڕووداوێکی یەکجار گرنگی مێژووییە لەهەڵوێستی هاوبیرانی کاژیکدا، ئەگەرچی سەری نەگرت‌و لەوەدا من بەرپرس‌و سەبەبکارو تۆمەتباری یەکەم‌و سەرەکیم بەڵام، من لەدوای ئەوەی کەپاسۆك دروست بوو، ڕۆژێکیان لەبەردەم دوکانەکەی کاك نەجمەدینی بەرگدروو لەشەقامی مەولەوی سلێمانی: شەهیدی جوانەمەرگ کاکە جەلالی حاجی حسێن بانگی کردم‌و قسەی لەگەڵ کردم‌و وتی: کاکە عەبدوڵڵا ئەمەوێ

شەهید نوری حەمە عەلی

عەبدوللا ئاگرین

مژدە تاهیر

فەرهاد عەبدولحەمید

عومەر حەمەشەمەیی

کۆبوونەوەی ١٩٧٥/٨/٥ لە ماڵی عەبدوللا ئاگرین لە سلێمانی بۆ تاوتوێ کردنی بارودۆخی هەڵگیرسانەوەی شۆڕش

هەندێك قسە بکەین، ئەگەر لێرە نەبێ ئەوا خۆم دێم بۆ سەماوەو هەر ئەتهێنمەوە، پێکەوە بۆ شاخ ئەڕۆین، هەروەها وتی: جارێ من ئێستا مقاوەلەیەکی محەتەی کارەبام لەخورماتوو هەیە هەر دەستم لێبوەوە دێم بۆ لات.. ئیدی ئەو رۆیشتە دەرەو منیش پەیوەندیم لەگەڵ کاك مژدە تایەر دابوو، من لەو فەترەیە تاکو راپەڕین زۆرێك، بەیاناتەکانم ئەنووسی لەگەڵ نووسراوی ترا ئەمدایە دەست کاك مژدە، ئەویش بۆ

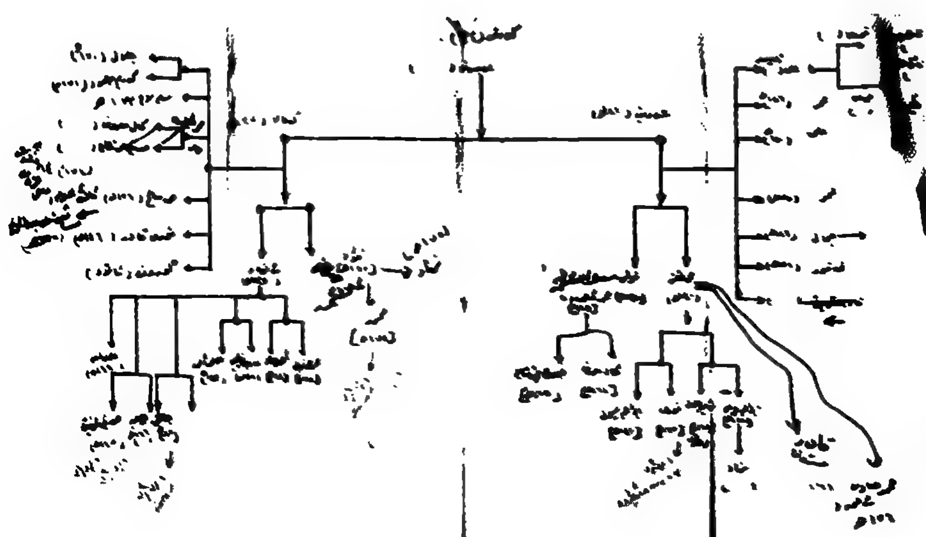
سەرکردایەتی پاسۆکی ئەنارد بەتایبەت لەکاتی شەهیدی جوانەمەرگ کاك ئازاد مستەفادا ئەو بڵاوی ئەکردەوە، ڕۆژێك کۆمەڵێ نامەم دابووە دەست کاکە مژدە کەچی کاکە مژدە تایەر لەلایەن ئەفسەری ئیستخباراتی عێراقی عەقید تەهاوە گیرا، من تا فەترەیەك لەسلێمانی خۆم شاردەوە وتم: رەنگە چووبن لەماڵی کاك مژدە دەستیان بەسەر شتەکانی منیشدا گرتبێ بەڵام بەخت یاربوو، پێش ئەوەی نامەو بەیانە نووسراوەکانی بۆ دەرەوەی رەوانە کردبوو، کاك مژدە قارەمانێکی خۆڕاگرە و لەو گرتنەیدا بەرخودانێکی سەربەرزانەی نواندو دواتر کەهیچ بەڵگەیەکی بەسەردا نەچەسپا، پاش ئەوەی ئەشکەنجەیەکی زۆر ئەدرێ و قۆڵێکی ئەشکێنن.. ئازاد ئەکرێت و بەیەك شاد و شکور بوینەوە.. بەڵام سەبارەت بەوەی من دەستم بەسەر هەموو ڕێکخستنێکی پاسۆکدا گرتبێتو خۆم خاوەنی بڕیاری بڕای بڕ (مطلق)، بووم ئەوە هیچ بنەماو بنچینەیەکی راستی نییە و پشت بەخوا لەنووسینەوەی مێژووی تەواوی پاسۆکدا ئاماژەی پێئەکەم و ئێوەش هەرشادبن.

پێشکەشکار: زۆر سوپاس بۆ ئامادەبوونت پرۆفیسۆر دکتۆر عەبدوڵڵا ئاگرین.

ئەمـــەش چـــەپکێك دیكـــۆمێنتی نهێنـــی ڕێکخـستنەکانی : یـەکێتیی لاوانـی نەتـەوەیی کـورد و یـەکێتی قوتابیـانی نەتـەوەیی کـورد و پـارتی گـەلی کـوردە کـە بـەر لەیـەکگرتنی لەگـەڵ کاژێك دا لە ساڵی ١٩٦٤دا وەك چالاکیەکی پیرۆز نواندویەتی، هەروەها لە دوای یەککگرتنەکەشەوە دیکۆمێنـت و ئـەدەبیاتی کاژێـك کـە سـەرجەم هـەموو چالاکیەکان ئەگرێتـەوە بـۆ مێـژوو و بـۆ شـایەتی راسـتی و حەقیقـەت لێـرەدا پێـشکەش ئەکەین، شایانی ئاماژەیە ئەمە تەنیا مشتێکە لـە خەروارێك و خودا یار بێ لە ئایندەدا ئەوەی لامە بە ئەمانەتەوە مۆر (ختم)و ئەو نامانەی هـاوبیران داوای هاتنـە نـاو ریـزی تێکۆشـانی کاژێکیـان کـردووە لەگـەڵ نـاوی ئاشـکراوو نازنـاوی حـەرەکی و نامـەکانی لیژنـەی پەیوەنـدی و نەخشەی ڕێکخستنی نهێنیشەوە بلاو ئەکەمەوە.

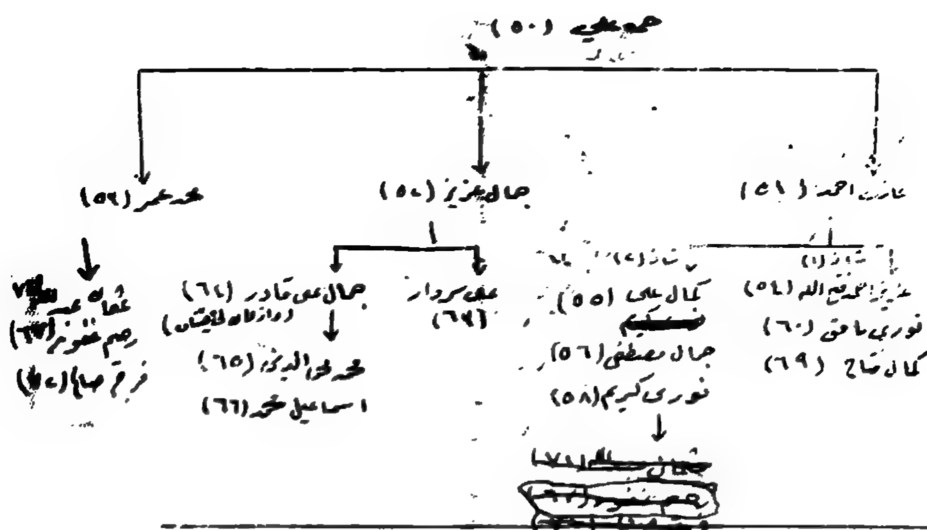
نموویەك لەنەخشەی هێڵی ڕێکخستن و پەیوەندیەکانی کاژێك

١٩٦١- ١٩٧٤

نموویەك لە ڕێكخستنەكانی یەكێتی قوتابیانی نەتەوەیی كورد

١٩٦٢ - ١٩٦٤

نموویەك لەلیستی ریکخستنەکانی یەکێتی لاوانی نەتەوەیی کورد لە ١٩٦٣/٢/٤ .

ناوی ئەم هاوبیرانە لە ریگای لیژنەی پەیوەندیەوە دوای یەك گرتنی (کاژیك و پارتی گەل) لەسالی ١٩٦٤ بە لقی سلیمانی یەکیتی لاوانی نەتەوەیی کورد گەیشتووە

(ئەمەش بەدەستخەتی هاوبیریکی سەرکردایەتی کاژیك نوسراوەو ئیستا لەژیان دایە)

ئەو ناوانەی کە لە
دەفتەرەکەدا نیە
١١/١٠/٦٤

١- کمال عبدالله
٢- بەختیار حامد اسعد
٣- محمد رشید حمە
٤- عثمان فرج داراغالی
٥- عمر فرج داراغالی
٦- طاهر شیخ عزت
٧- عزیز قادر رشید
٨- عثمان علی
٩- جمال قادر
١٠- محمد شیرمه
١١- جمال نوری
١٢- حمە احمد
١٣- احمد صالح احمد
١٤- فرج رحیم رمضان
١٥- [illegible] احمد
١٦- عزیز حاجی کریم
١٧- عبدول سعید
١٨- اسماعیل کریم پوش
١٩- جمال جابر احمد
٢٠- علی رشید
٢١- بکر قادر هلاو
٢٢- هیوا مصطفی
٢٣- طه محمد صالح عزیز
٢٤- نشاع غفور بەگ
٢٥- احمد قادر [illegible]
٢٦- محمد فتح الله
٢٧- رضیه غفور بەگ
٢٨- حامد محمد امین
٢٩- سالار فەیال
٣٠- قادر شیخ محمد
٣١- عمر عبدالله
٣٢- کمال طاهر رشید
٣٣- جلال سعید غفور
٣٤- عمر کریم

١/٢/٩٦٢

الرقم	الاسم
٢٥	عثمان محمد عزيز
٢٦	محمد احمد
٢٧	نادر حاجي حسن
٢٨	عبدالله محمود
٢٩	صالح فرج
٤٠	محمود شيخ محمد
٤١	سعيد نوري
٤٢	غريب بيره
٤٣	مسعود خزان
٤٤	كريم عمر
٤٥	عمر حاجي نادر
٤٦	نادره توفيق رشيد
٤٧	[illegible] توفيق رشيد
٤٨	عمر اسماعيل
٤٩	نجم الدين حسن
٥٠	بكر حاجي احمد
٥١	علي درويش
٥٢	جزا محمد [illegible]
٥٣	نوري شيخ اسماعيل
٥٤	نوري كريم
٥٥	علي فضل الله
٥٦	شريف محمود
٥٧	عزيز ميرزا كريم
٥٧	عبدالله بكر [illegible]
٥٨	عزيز [illegible]
٥٩	[illegible] محمد مولود
٦٠	عمر صابر احمد
٦١	يوسف سعيد
٦٢	كمال شيخ نجيب
٦٣	احمد محمد
٦٤	سيد علي سيد سعيد
٦٥	شيخ محمد حاجي احمد

لیستی هەندێك لەناو و ناوی حەرکی هاوڕێیانی بازنەی لقی سلێمانی کاژێك

لقی ...

	ناوی ئاشکرا	تەمەن	نهێنی	ڕۆژی هاتنە ڕێکخراوەوە
-١	عبدالله	٢٩	سەردار	١٩٦٠
-٢	فتاح	٢٥	هوشیار	١٩٦٣
-٣	محمد مجید	٢٢	جوتیار	١٩٦٦
-٤	[illegible]	٢٥	[illegible]	
-٥	محمد علی	٢٢	سەروەر	١٩٦٤
-٦	کامل فتاح	٢٥	توانا	
-٧	جلال قادر	٢٤	دانا	١٩٦٤
-٨	نوری کەریم	٢٥	دڵاوەر	١٩٧١
-٩	کمال علی	٢٦	وریا	١٩٧٠
-١٠	عەتا	٢٢	تەنیا	١٩٦٥
-١١	جلال [illegible]	٢١	نیاز	١٩٦٥
-١٢	محمد محمد [illegible]	٢٢	کاروان	١٩٦٤
-١٣	[illegible]		[illegible]	[illegible]
-١٤	عارف	٢٦	دڵشاد	١٩٧١
-١٥	بایز	٢٩	[illegible]	١٩٦٥
-١٦	سەعید [illegible]	٢٥	سەرکەوت	١٩٦١
-١٧	عزەت	٢٠	شێردڵ	١٩٦٤
-١٨	محمد سەلام	٢٠	شاهۆ	١٩٧٤
-١٩	[illegible]	٢٢	دلێر	١٩٧٤
-٢٠	محمد [illegible]	٢٦	دارا	١٩٧٠
-٢١	[illegible]			
-٢٢	علی حامە	٢٨	سامال	١٩٦٥
-٢٣	شاد	٢٦	چیا	١٩٧١
-٢٤	عثمان [illegible]	٢٨	ئەستێرە	١٩٧٠
-٢٥	نەوزاد صابر	٢٧	[illegible]	١٩٧١
-٢٦	[illegible] فتح الله	٢٣	[illegible]	١٩٧١
-٢٧	کمال معروف	٢٦	نادر	١٩٧٤
-٢٨	محمد [illegible]	٢٧	کوردۆ	١٩٦٨
-٢٩	عباس [illegible]	٢٨	شاخ	

نەقەدە

	ناو و تەمەن	شوێن	رۆژ و سالی گیران
-١	علی توفیق ٢١	زمناکو	١/٧/٩٧١
-٢	فەرەیدوون طاهر ٢٢	بازیان	٣/٢/١٩٧١
-٣	عمر شەریف ٢٢	[illegible]	[illegible]
-٤	[illegible]	[illegible]	[illegible]/٩٧١
-٥	نەوروز علی ١٨	تابین	٦/١١/٩٧١
-٦	گەردون عمر ١٧	زیوی	٢٧/١٠/٩٧١
-٧	فرهاد ٢٢	سیروان	٥/١١/٩٧١
-٨	وریا براتاسا ١٧	دەربەند	١٢/١٠/٩٧١
-٩	دلیر رشید ١٨	دەرەکاغیان	٦/٧/٩٧١
-١٠	حسن عزیز ٢١	ملەکەوە	٨/١٠/٩٧١
-١١	حمە علی حمە مراد ١٨	چالاوێ	١٨/١١/٩٧١
-١٢	ناصر علی ٢٠	زەلم	٢١/١٢/٩٧١
-١٣	[illegible]	[illegible]	[illegible]/٩٧١
-١٤	سەروەر محمد ١٨	تەویلە	٨/١/٩٧١
-١٥	فەرەیدون عبدالقادر [illegible]	کیوەبەند	٢٨/١٢/٩٧١
-١٦	عثمان حمە صالح ١٢	صەلەدین	٧/٦/٩٧١
-١٧	ابراهیم حمە علی ١٩	داری زەرد	٧/٧/٩٧١
-١٨	سبحان ٢٢	زاگروس	١٧/٧/٩٧١
-١٩	عثمان لە حمە [illegible]	تەندیل	١١/١٠/٩٧١
-٢٠	حمە نوری عثمان [illegible]	[illegible]	١٧/١٢/٩٧١
-٢١			
-٢٢			
-٢٣			
-٢٤			
-٢٥			

نەخشەیەکی تری لیستی هاوبیرانی ڕێکخستنەکانی کاژیك

ساڵی ١٩٧٤

٣٩- فدوى يوسف محمد ١٣٩ م

٤٠- محمد عبد اللطيف ١٤٠ م

~~٤١- ابراهيم رسول ١٤١ م~~

٤٢- محمد محمد فرح ١٤٢ م	٦٢- فوزي عبد الله
٤٣- علي محمد أحمد ١٤٣ م	٦٣- نوري عبد الله
٤٤- أحمد عبد القادر ١٤٤ م	٦٤- كمال معروف
٤٥- دارا عبد القادر ١٤٥ م	٦٥- صديق محمد فتاح
٤٦- الأنسة محمد شوكت ١٤٦ م	٦٦- محمد حسين
٤٧- عمر محمد شوكت ١٤٧ م	٦٧- عبد الله حمزه
٤٨- ورد بالأفعال ١٤٨ م	٦٨- صديق توفيق
٤٩- ناصر حسن ١٤٩ م	٦٩- علي سام
	جلال
٥١- فؤاد محمد أمين ١٥١ م	٧١- كريم محمود
٥٢- إبراهيم محمد	
٥٣-	
٥٤-	٧٢- محمد مولود
٥٥- كريم محمد	٧٣- صلاح
٥٦- محمد صالح	٧٤- محمد عزت
٥٧-	٧٥- شيخ عبد الرحمن
٥٨-	
٥٩-	
٦٠-	
٦١-	

ناصح ٦٤ م

فائق ٦٥ م

عاصم ٦٦ م

ثمحمد ٥٨ ع

محمد جمع ٦٧

محمد قادر حسين

ئەمەش دیکۆمێنتێکی دیکەی ڕێکخستننەکانی کاژیکە

١٩٦١ - ١٩٧٤

تێبینی : بەهۆی ئەو ئاڵوگۆڕانەی بەسەر ڕێکخستنەکاندا هاتووە و گواستنەوەی ئەم هاوبیر بۆ شوێنێکی دی، ئەشێت لە لیستەکاندا هەندێک جار ناو دووپات بووبێتەوە، بەڵام ویستم دیکۆمێنتەکان بەو گۆڕانکاریانەشەوە پێشکەش بکەم.

ئەم دیکۆمێنتانەش هەندێك لەو نامانەن کە لە لیژنەی پەیوەندی سەرکردایەتی کاژیکەوە بۆ لقی سلێمانی بە پێی مێژووەکانی هاتوون .

ئەمە بەدەستخەتی ئەندامێکی سەرکردایەتی نووسراوە

(١)

کوردستان بۆ کورد
بەکانی بۆ گەل

برایانی کاوەیی لقی سلێمانی

سڵاو و رێزی کوردانە

کۆبوونەوەی لق لە کاتی خۆیدا
گەیشتە لە سەرجەمەکەی
بەم جۆرە بوو :

٢٤،٠٥٠ دینار هی مانگی نیسان، مایس، حزیران، تموز، ١٩٧١ بوو.

١٤،٦٠٠ دینار هی آب، ایلول، ت١، ١٩٧١

٣٨/٦٥٠ دینار

بۆ ئاگاداریتان ئەمەمان نووسراوە
بۆ ناردن

ئیتر بۆ پێشەوە

لیژنەی پەیوەندی
٨/٦/٩٧٢

ئەمەش دەستخەتی ژمێریاری لقی سلێمانی کاژێکە

(٢)

کوردستان یەکگرتوو یەکسان بەردەل

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ناو	نرخی دینار	تێبینی
١) هەستیار	١٥٠٠	سەرۆك
ثریا	١٥٠٠	=
دارا	١٦٥٠	=
دلاوەر	٧٥٠	=
سەروەر	٤٥٠	=
[illegible]	٢٥٠٠	[illegible]
	٨٢٥٠	

ناو	نرخی دینار	تێبینی
٢) [illegible]	١٥٠٠	سەرۆك
کۆمەڵ	١٥٠٠	=
[illegible]	٧٥٠	=
[illegible]	١٠٠٠	
	٤٧٥٠	

٣) [illegible]

[illegible]

[illegible]

٨٢٥٠

٤٧٥٠

١٥٠٠

١٤٦٠٠ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ئەمەش دەستخەتێکی ترە بۆ لیژنەی پەیوەندی (کاژیک) نێردراوە

1971/11/24

(٣)

[illegible]

ئەمەش دەستخەتێکی دی ئەندامی سەرکردایەتی و لیژنەی پەیوەندی کاژێکە بۆ لقی سلێمانی ناردووە لە١٢/٦/١٩٧٠

(٤)

سلاوێکی شۆڕشگێڕانە.

[illegible]

١- [illegible]

٢- [illegible]

لیژنەی پەیوەندی

١٢/٦/٧٠

تێبینی/ پێشکەش کردنی ئەم نامە دیکۆمێنتانەی سەرکردایەتی و کاژێک و لیژنەی پەیوەندی بۆ لقی سلێمانی کاژێک یاخود لەلقی سلێمانیەوە بۆ سەرکردایەتی بەدەستخەتە جیاجیاکان ئەوەش بەحوکمی ئەوەی ئەو کاتە ئەو هاوبیرە بەرپرسە بووە مەبەستیش ئەوەیە هاوبیرێکی دڵسۆزو خۆشەویست بەنامە ئاگاداری سەرکردایەتی کردۆتەوە گوایە تەنیا یەک کەس جارێک بەناوی لیژنەی پەیوەندی جارێک بەناوی لقی سلێمانی کاژێکەوەنامەی بۆ هاوبیران ناردووە، وەلێ ئەمە حەقیقەتەکە کە پێشکەشم کرد.

هەندێك ئەدەبیاتی سیاسی کاژیك

(پرۆگرامی کودەتایی؛ فیکری و پراکتیکیی کاژیك)

-١-

منهاج الانقلاب الكاژيكي :

يعمل الحزب بعد إنشاء الدولة (القوة التنفيذية) على تنظيم العلاقات الاجتماعية القائمة في المجتمع الكردي وفق سياسة كاژيكية سليمة وذلك بتطبيق المبادئ القومية الاشتراكية التي يتبناها الحزب.

إن الاشتراكية التي يدعو المنهاج إليها ليست الاشتراكية الماركسية ولا الاشتراكية الطوباوية (الخيالية) بل هي اشتراكية [illegible] ضمن الإطار العام للاشتراكية. فهي تنبع من صميم معطيات المجتمع الكردي من التطورات والإيثار والشعور بالمسؤولية القومية، وتعكس صورة واقع الاجتماعي وظرفه التاريخي ومثله القومية العليا. وهي مستقلة عن الاشتراكية الشيوعية العالمية المسماة بالاشتراكية العلمية كل الاستقلال. لذا فهي تدعى بالاشتراكية الكاژيكية وفيما يلي الحكم الأساسي العامة للاشتراكية الكاژيكية :-

١- اقتصاد المجتمع الكردي يجب أن يهدف نحو الاستقلال [illegible] الاستقلال الاقتصادي هو من الشروط الرئيسية لحماية الاستقلال السياسي لذا فإن الدولة الكردية التي يدعو اليها حزبنا تعمل في المرحلة الأولى

ئەمە پرۆگرامی کاژێکە لەوەیە تەنیا لای هاوڕێی دڵسۆز دکتۆر جەمال نەبەزیش هەبێت. و لای هیچ یەك لە ئەندامانی سەرکردایەتی و قەواعیدیش نییە. چونکە نەمێنراوە بیردرێتە بنکەو بنەوانی ڕیزەکانی خوارەوەی کاژێك.

نەوەی کورد گۆڤاری یەکێتی قوتابیانی نەتەوەی کوردە
نەوەی کورد گۆڤاری یەکێتی قوتابیانی نەتەوەی کورد کە ١٩٦٢/٣/٢١دامەزرا (گۆڤاری رابەر) بوو
ئەمە لەکاتێکدا ئۆرگانی یەکێتی قوتابیانی نەتەوەی کورد کە ١٩٦٢/٣/٢١دامەزرا (گۆڤاری رابەر) بوو
ئەمە لەکاتێکدا نۆرگانی یەکێتی قوتابیانی نەتەوەی کورد کە ١٩٦٢/٣/٢١دامەزرا (گۆڤاری رابەر) بوو
ئەمە لەکاتێکدا نۆرگانی یەکێتی قوتابیانی نەتەوەی کورد دەرچوو، دوایی (غەفور زاژەڵەیی) درابوو. تا لای
کە نوسخەکانی لەو ئەمانەتەیابوو کە بەشەهید هاوبیر شەهید (غەفور زاژەڵەیی) درابوو. تا لای
خۆی بپارێزێ بەداخەوە ئەو نوسخانەمان تا هەنوکە چنگنەکەوتوتەوە!!.

ژمارە - ٣ -

نەوەی کورد

کانوونی یەکەم ١٩٦٥

بەرەو مەیدانی بیری نەتەوەیی

گۆڤاری یەکێتی قوتابیانی نەتەوەیی کورد

> نەوەی کاوەی کوردە، زوحاکی عەرەب، هەر ئەبێ بێنێ
> ملی خوراوی، لەگەڵ زەوی تەواو، شەڵ دەر بێنێ
> بە چەکی باوەڕ بە سنوورێکە دەست کرد، هەر شەڕ و جێنێ
> [illegible]
> ئالای رزگاری وسەربەخۆی کوردستان دائەچەقێنێ

سەروتار [پاشماوەی ژمارە - ١ -]

بزووتنەوەی قوتابیانی و رابەرینە میللییەکان --

لەبەشی یەکەمی ئەم دووتارەماندا بەکورتی باسی ئەوەمانکرد کە راپەرینی نەتەوەکانی
ئەوروپا لە سەرەتای ... یا نەوەی هەستی نەتەوایەتی دا وە بەتایبەتی لە سەدەی نۆزدەهەمدا
[illegible]

چرای کوردستان گۆڤارێکە ئۆرگانی یەکێتی لاوانی نەتەوەیی کورددا لە کۆتایی مانگی تشرینی دووەمی ساڵی ١٩٦١ەوە دەردەچێت

تێبینی: ئەم گۆڤارە لەئەرشیفی هاوڕێ مامۆستا حەمە عەلی فەرەج بەهۆی خانەوادە بەڕێزەکەیەوە وەرگیراوە.

[illegible] كوردستان بۆ كورد

[illegible] كاژيك [illegible]

" نیشتمان پەروەری و

نەتەوایەتی "

[illegible] نووسی

١- کوردستان بۆ کورد
یەکسانی بۆ گەل ٭-

سەرنجێک لە
بزووتنەوەی
نەتەوەیی مان

... لەبەر ئەوەی ئەم بزووتنەوەیە بەرلە هەموو
شتێک پێویستە باڵ بدا بە بیروباوەڕێکی ڕەسەنی وا
کە لە ناوجەرگەو ناخی دەروونی کوردایەتی یەوە
هەڵقوڵابێ و نەتەوەیەکی سنوور ئاشکرای بۆ کێشرابێ
چونکە ئەوەی ڕاستی بێ بزووتنەوەی کوردایەتی هەر
ئاماجی ئەوە نییە (کیانێکی سیاسی) دابمەزرێنێ و
دابمەزرێنێ بەڵکو ئەیەوێ ڕایەڕێنێ و بەرپابکا
کۆمەڵایەتی ژیانی ئەم نەتەوەیە بگرێتەوە
و کاریگەرێتی خۆی لە سەرتاسەری ژیانی
ئەم نەتەوەیە. بۆیە شتێکی پێویستە بە شۆڕشێکی (فکری) یە
— «کاژیکنامە» —

خوێندەواریەکی کورد

پەروەردەیەکی نەتەوەیی

پرۆگرام و پەیرەوی ناوخۆی

یەکێتی قوتابیانی نەتەوەیی

کورد

(یەکێتی قوتابیانی نەتەوەیی کورد)

نموونەیەك بلاوكراوەی ناوخۆیی (رۆشنبیری كاژێك)

بەیانێکی (کاژیک) تەمموزی ١٩٦٦

کاژیک تەمموز ...   -١-   کوردستان بۆ کورد - یەکێتی بۆ گەل

- سەرنجێک لە باری ئێستای کوردستان -

هەر نزیکە نیوەی کورد دەستی داوەتە چەک و شۆڕشی بەرپا کردووە، لە هەر ناوچەیەکی کوردستان دابێ، بۆ دەست هێنانی مافە نەتەوەیەکانی خۆی . داگیرکەرانی کوردستان هەموو جۆرە چەکێکیان لەگەڵدا بەکار هێناوە وە پەنایان بردۆتە بەر هەموو رێگەیەک بۆ کوژاندنەوەی ئەو شۆڕشە و لە دوایشدا تەفروتونا کردنی کورد .

جیاوازی ئەوەیە کە جگە فیداکاری بێسنووری شۆڕشەکانی کورد ... دوژمنانی شۆڕشانە لە پێشدا پەنایان بردۆتە بەر هێز و کیمیایانە و ... دەستیان داوە وە هەموو جۆرە چەکێکیان گران و ... بەکار هێناوە و شار و دێهاتی کوردیان روخاندووە ... ماڵ و منالیشدا ، خۆ ئەگەر ئەمە دایانێ ئەوا پەنایان بردۆتە بەر رێگەیەکی تر ، رێگەی راکێشانی هەندێ کوردی هەلپەرست و بەرژەوەند لە دەست چوو وە تەفرەدانی هەندێکی ساویلکە هەتا بیانکەن بە پیاوی خۆیان بۆ ... دژی شۆڕش ، ئەوسا ئەگەر بەمەش نەیان توانی ئەو شۆڕشە لە ناو بەرن رێگەی ... و ... و ساکردنەوەی شۆڕشگێڕانیان گرتۆتە بەر ، واتە رێگەی هەرچۆنێک بووبێت مەبەست هەریەک بووە (لە ناو بردنی شۆڕش و تەفروتونا کردنی کورد) .

ئاوێنەکە لە شۆڕشی ئێستای کورد ئەوەیە کە هەموو جۆرە چەکێکی دوژمنانمان دەبینینەوە ... بۆ هەر لە سەرەتاوە فرۆکە و تۆپ و تانک و هەموو جۆرە چەکێکی ... لێ ... بەکار ... لە شکرێکی زۆر و چاسکێکی شومار ... لێ ... راست کرایەوە ... ئەمانەش جاربەجار ... رێگەی ... و (بە لێن دان) ... دراوە لەگەڵ ... هەمیشە چوو ... [illegible] لە کاتێکدا هەمووی ... کورد ... رێگای دوژمنانی جارانی کوردیان گرتە بەر ... کاتێک ... ئەمانە ... روون بووەوە !! هەتا عبدالسلام ... وە بەزاز ... لە شێوەی جاجارێکی سیاسەت ... بێ گومان ... بەرنامەی حکومەتەکانی پێشوو زۆر پێویست بوو ... لە بەر ... ئەمە ... حکومەتی ئێستای بەزاز ... لە راستیدا ئەم ... بۆ لیانی شۆڕشەکەمان لە هەموویان ترسناکترە و کاریگەرترە .

پێش ئەوەی بەزاز بەرنامەکەی رۆژی (٢٩ی حوزەیرانی ١٩٦٦) بلاو بکاتەوە ... لە ... ١٩٦٦ وە واتە لە زەمانی عبدالسلامەوە ... : «ئێمە لە دەستوردا ... ناو بە مافی کورد دا وە ئامادەین ... ئەو دانیانە ... کردارەوە» ... لە ... دا ... «ئێمە بە هەموو رێگەیەک ... وە ... بەکار هێنین بۆ چارەسەر کردنی ئەم مەسەلەیە - واتە مەسەلەی کورد -» لە راستیشدا بەزاز بەهەر ... چارەسەر کردنی ئەم مەسەلەیەیان ... بۆ ... کردنی شۆڕشی ئێستای کورد . ... بە بەکار هێنانی هێز و بۆمباران و ... دەمێکە بە ... گران و ... دامێنی گرتنیان ... بە ... کردنی ئێران و تورکیا و ...

تێبینی : ئەو بەڵگەنامە و دیکۆمێنتانەی لەم کتێبەدا بلاو کراونەتەوە، تەنیا نمونەیەکە لە خەرمانی ئەو سامانە نەتەوەییەی (کاژیک).

بۆ منی نەتەوەیی و هاوبیرانی تێکۆشانی ریزی خەباتی حیزبە نەتەوەییە کوردییەکان و هەموو کورد پەروەرێکی دڵسۆز ، تاجی شکۆ و شانازییە، بە هاوبەشیم لە پێکهێنانی ئەم رۆژە مقەدەسەی میللەتی کورد لەباشووری کوردستاندا بە بەشداری کردن لەبڕیارێکی مێژوویی و نەتەوەیی و مرۆڤایەتیی شارستانیدا بۆ پێکهێنانی ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستان کە دواتر حکومەتی هەرێمی کوردستانی تیا لەدایک بوو.

د. عەبدوڵڵا ئاگرین

٢٠١٣/١١/١٤

اجتماع

هام وتاريخي

للقيادة السياسية

اجتمعت القيادة السياسة للجبهة الكردستانية في الساعة العاشرة من صباح يومي ٧ – ٨/٤/١٩٩٢، وقد حضر الاجتماع ممثلو كافة اطراف الجبهة واتخذوا عدة توصيات وقرارات هامة بصدد تثبيت الصيغة النهائية الانتخاب المجلس الوطني الكردستاني وموعدها المقرر. وقد توصل المجتمعون الى اقرار الصيغة النسبية، وبنسبة (٧٪)، كما حدد يوم ١٧/٥/١٩٩٢ موعداً نهائياً لاجراء انتخاب المجلس المذكور.

هذا وقد تناول الاجتماع باسهاب نتائج زيارة المناضل مسعود البارزاني رئيس الحزب الديمقراطي الكردستاني الى تركيا والدول الاوربية، وزيارة الوفود الاقتصادية الى خارج الوطن.

اضافة الى دراسة الاوضاع السياسية داخلياً وخارجياً والموقف ازاءها الى جانب تقصي الواقع الاقتصادي والحصار الجائر المفروض على كردستان وسبل معالجة الوضع الناجم عنه.

صدر في يوم الاربعاء المصادف ٨/٤/١٩٩٢ الميلادي

الموافق ١٩ / نەوروز / ٢٦٩٢ الكردي

القيادة السياسية للجبهة الكردستانية

جلال الطالباني
الاتحاد الوطني الكردستاني

مسعود البارزاني
الحزب الديمقراطي الكردستاني

عبدالله ئاكرين
حزب الاستقلال الديمقراطي الكردستاني (پاسوك)

رسول مامند
الحزب الاشتراكي لكردستان العراق

عزيز محمد
الحزب الشيوعي العراقي

سامي عبدالرحمن
حزب الشعب الديمقراطي الكردستاني

قادر عزيز
حزب كادحي كردستان

يعقوب يوسف
الحركة الديمقراطية الآشورية

ڕاگەیاندن و دامەزراندنی دەوڵەتی سەربەخۆی کوردستان ئیرادەی جەماوەرە و ئامانجمانە

ڕێنمایمان دەرکرد هاوبیران بچن لەگەڵ شۆڕشدا کار بکەن لەژێر قیادەی بارزانیدابن، ئا ئەمە بە هەڵوێستێکی گەورەی نەتەوەو نیشتیمانپەروەرەی بێ ئەندازە ئەژمێردرێ کە پارتێکی نەتەوە پەروەر بێ بەرانبەر و بێ هیچ دەسکەوتێك، هەموو توانایەکی بەبەرانبەر ببەخشێت ، دەنا ئێستا لایەنێك یاخود دوو کەس و لەتێك بیانەوێت بێنە ناو حکومەت یان پەرلەمانەوە ئەڵێن: چ دەسکەوت و مەنسەب و پارەو پۆست و وەزارەتێکمان ئەدەنێ ؟، خەڵك ئاوایە.. بەڵام ئێمەی کاژێك ئەو هەموو توانای تەنزیمەمان خستە ژێر سەرکردایەتی شەخسی بارزانی مستەفاو شۆڕشەوە بەبێ هیچ دەسکەوتێك، بەو مەبەستەی هاوبەشیەکی نەتەوەییانە لەشۆڕشدا بکەین.

* * * * *

بەشبەحاڵی خۆم شانازی بەوەوە ئەکەم من لەساڵی و١٩٦٩ە تا ساڵی ١٩٧٤ بەرپرسی ئەو تەنزیمە بووم، نەمهێشتووە رایەڵ و جومگەکانی رێکخستن، شل و خاوبێت و ئەو دیسپلینە پتەوە وایکرد: هاوبیران لە هەرەشەی نەیاران بپارێزرێت نەهێڵدرێت، خوێن لەلووتی کەسێك بێ، دوایی نەمهێشتووە تەنزیمەکەمان ئاشکرا بێت و بکەونە ژێر جەزرەبەی دەزگا تۆقێنەرو داپڵۆسێنەرەکانی حکومەتی عیراقی و سەدام و ئیرانی و هەتا...تاد

عەبدوڵڵا ئاگرین

شێرکۆ بێکەس : من لە هیچ باڵێکیان نەبووم ، بەڵکو من کاژێك بووم ، نزیکەی نۆ ساڵ لەو حیزبەدا بووم ، ئێمە جیلی دووەمی کاژێك بووین ، جیلی یەکەم ئەوانە بوون کە سەرکردایەتیان دەکرد، لەوانە : ئەحمەد هەردی ، عەبدوڵڵا جەوهەر ، فەرەیدون عەلی ئەمین ، جەمال نەبەز ، دوای ئەوان ئێمە بووین ، لەوانە : من ، عەبدوڵڵا ئاگرین و کۆمەڵێك برادەری تریش.

(شێرکۆ بێکەس)

ڕۆژنامەی چاودێر
سازدانی : پێشەوا محەمەد - بڕوا بەرزنجی - شاڵاو حەبیبە

ئیدی لەو قۆناغەدا چارەنووسی کاژێك لەرووی فکری و لێکۆڵینەوە و نووسینەوە دەکەوێتە دەست د. جەمال نەبەز و لە رووی کاری رۆژانە و تەنزیمات و رێکخستن و جموجۆڵ و چالاکی حزبی و پەیوەندیەکانیشەوە دەکەوێتە دەست مامۆستا دکتۆر عەبدوڵڵا ئاگرین .

بەرنامەی رووداو و مێژوو
کەناڵی NRT
فەیسەڵ محەمەد عارف
2013/3/16

نرخی (٤٠٠٠) دینارە

چاپخانەی ڕۆژهەلات/ هەولێر